LETO V. ŠT. 11 (205) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 23. MARCA 2000

NOVI GLAS

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA
20/b LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

CENA 1500 LIR / 0,77 €

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

ODKRITE IN POGUMNE BESEDE

V prejšnji številki našega časnika smo v celoti objavili poslanico, ki jo je tržaški škof msgr. Ravignani na začetku posta naslovil na vernike svoje škofije. Na tem mestu bi danes radi bralce opozorili na nekatere odstavke iz poslanice, ki so po našem globokem prepričanju zelo pomembni, saj neposredno zadevajo tudi našo stvarnost. "Zgodovina naše domovine in našega mesta - je med drugim napisal msgr. Ravignani - je bila zgodovina žalostnih dogajanj, ki so ponižala dostojanstvo človekove osebe in s trpljenjem in jokom zaznamovala tek naših let. Ideologije in totalitarni režimi, ki so šli tod mimo, so pustili za seboj globoko rano v srcih naših ljudi. Pretresli so sožitje med narodi različnih jezikov, kultur in ver, ki je bilo prej mirno in vedro. Veliko je takih, ki so doživeli krivično prepoved uporabe lastnega materinega jezika, ponižanje lastne kulture, ovire in prepreke zaradi zvestobe lastnim verskim tradicijam. Marsikdo je bil tudi preganjan, deportiran in umorjen zaradi rasne mržnje. Med nami so tudi taki, ki so morali zapustiti lastne domove, grobove rajnih na ozemlju, ki ni bilo več njihovo, in niso bili sprejeti, kot so pričakovali in kot bi si zaslužili. Razumljivo je, da so vse te še odprte rane, ki se niso zacelile". "Želel bi - je še poudaril tržaški škof - da bi naša Cerkev v Kristusovi krvi izmila krivde tistih sinov, ki so zaradi človeške slabosti ravnali drugače... Dejstvo je, da se tudi v naši krščanski skupnosti nismo vedno sprejemali, spoštovali drug drugega med osebami različnega jezika in kulture, se nismo vsi zavzeli za preganjane in zatirane, nismo vedno dvignili glasu, da bi pokazali na diskriminacije in preganjanja, in nismo pričevali za ljubezen".

Kot vidimo, je msgr. Ravignani naravnost s prstom pokazal na hude rane, ki so nastale v tržaški in tudi ter zlasti naši skupnosti v nedavni preteklosti in ki se še nikakor niso zacelile. Svojo poslanico pa je škof takole zaključil: "Bratje in sestre, na papeževo vabilo pokleknimo pred Bogom in se prepustimo njegovemu usmiljenju, ki nikdar ne ponižuje in ne obsoja. Sprejmimo spodbudo apostola Jakoba in »priznajmo svoje grehe, da bomo ozdravljeni«. Tako bo spomin naše Cerkve očiščen in bo sleherni madež izginil z njenega obličja, kajti ponovno bo ožarjena s svetlobo ljubezni in sijajem svetosti."

Ko sem prebiral to poslanico, se mi je spomin venomer vračal na tisto znamenito nedeljo v Čedadu, ko je videmski nadškof msgr. Battisti v nabito polni dvorani gledališča Ristori javno prosil za odpuščanje za krivično ravnanje videmske Cerkve z verniki v Benečiji in njihovimi Čedermaci. Tedaj je tudi Cerkev klonila pred fašističnim totalitarnim režimom in sama prepovedala rabo slovenskega jezika pri verskih opravilih. Nadškof Battisti je prepoved ne samo obžaloval, temveč tudi poskrbel, da se je krivica popravila in odpravila. S tem je Cerkev kot javna institucija prva priznala obstoj slovenskega življa v Benečiji in njegovo pravico do rabe slovenskega jezika.

Kdaj bomo doživeli, da bo tudi tista javna institucija, ki ji pravimo država in je z razliko od Cerkve le pravni konstrukt, poskrbela za odpravo krivičnega stanja, v katerem se nahaja naša slovenska narodna manjšina? STRAN 2

DRAGO LEGIŠA

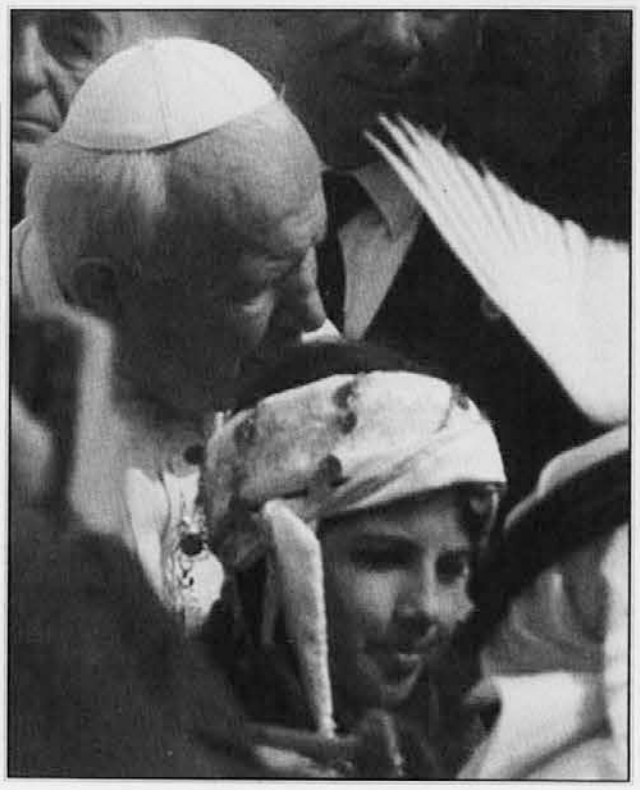

JANEZ PAVEL II. V SVETIH KRAJIH

POSLANEC MIRU

JURIJ PALJK

V ponedeljek, 20. t.m., se je pričelo dolgo pričakovano romanje svetega očeta Janeza Pavla II. v Sveto deželo. Papež si je želel tja že takoj po svoji izvolitvi za Petrovega naslednika, a so mu to zapletene politične razmere na Bližnjem vzhodu vedno preprečile. Ob vsaki priložnosti je dejal, da bo prej ali slej le prišel v Sveto deželo, da se pokloni krajem, po katerih je hodila Jezusova noga in po katerih so hodili tako Abraham, Mojzes in drugi preroki, ki so temeljnega pomena tako za krščansko kot za judovsko in muslimansko veroizpoved. Papež Janez Pavel II. je že v nedeljo, 19. t.m., zbranim na trgu sv. Petra povedal, da z veliko ganjenostjo pričakuje obisk Svete dežele; povedal je tudi, da gre za romanje, pravzaprav za jubilejno, svetoletno romanje prvega moža Cerkve, "enakega med enakimi in Bogu vdanega", kot ga je pred časom lepo označil neki laični časnikar. Znano je, da je papež želel v letu 2000 srečati na sveti gori Sinaj najvišje predstavnike treh velikih monoteističnih veroizpovedi, ki se vse prepoznavajo v očetu Abrahamu, a mu je bilo to preprečeno. Vseeno pa si papež zelo veliko obeta od srečanja z muslimani, ki kažejo do njegovega zavzemanja za večje sodelovanje med tremi monoteističnimi verami veliko večjo odprtost kot pa Judje, ki jih bo sveti oče med potovanjem tudi obiskal in se z njimi pogovarjal.

Janez Pavel II. je s spremstvom v ponedeljek nekaj po 13. uri pristal v Ammanu v Jordaniji, kjer ga je sprejel jordanski kralj Abdallah II. z ženo Ranio; le-ta je v ponedeljek, 20. t.m., napisala čudovito pismo za prvo stran italijanskega dnevnika *Corriere della Sera* in v njem izrazila vse spoštovanje papežu ter tudi povedala, da na Bližnjem vzhodu veliko pričakujejo od svetega očeta, saj je znano, da si le-ta od samih začetkov načelovanja Cerkvi ogromno prizadeva za mir na tem izjemno nemirnem področju sveta. Takoj po pristanku je sveti oče izjavil, da prihaja v Sveto deželo na romanje ob dvatisočletnici rojstva Jezusa Kristusa.

STRAN 4

MILANSKI DNEVNIK O SLOVENCIH

"BILINGUISMO SENZA RAGIONE"

ANDREJ BRATUŽ

O Slovencih v Italiji se v vsedržavnem tisku navadno zelo malo piše. Zato so morebitni članki oz. komentarji o tem vprašanju še zlasti zanimivi, čeprav so marsikdaj plod nepoznanja ali pa tudi izkrivljene in polemične narave.

Nekaj podobnega bi lahko rekli o nedavni objavi komentarja, ki ga je Federico Guiglia napisal v znanem milanskem dnevniku Il Giornale. *V članku z gornjim naslovom (Dvojezičnost brez smisla) razmišlja pisec o slovenski manjšini, ki da je zelo maloštevilna, zato naj bi bili ukrepi južnotirolskega tipa (kdo jih pa zahteva?!) brezpredmetni. Vsekakor pisec meni, da naj bi Slovenija pokazala do istrskih Italijanov tisto velikodušnost, ki da jo Rim kaže (!) do Slovencev.*

V teh dneh se italijanska desnica od Forza Italia *do AN (Nacionalno zavezništvo) na vse kriplje prizadeva, da bi zavrla odobritev našega zaščitnega zakona. Zlasti se v tem "odlikuje" tržaški poslanec Menia, ki je itak že predložil na tisoče amandmajev k zakonskim členom.*

Sploh pa v teh dneh odmeva odločna opozicija desnice proti zaščitnemu zakonu. Tako je med drugim tudi dokazal načelnik parlamentarne skupine AN v poslanski zbornici, nekdaj znani časnikar Gustavo Selva. Desnica (FI, AN) danes stopa v bojne vrste proti Slovencem. Kaj naj še rečemo o tistih slovenskih rojakih, ki jih podpirajo? Poslanska zbornica se v tem času sooča s tem problemom, ki je zaenkrat tudi brez posebne podpore s mih predstavnikov vladnih strank in zato ne pride še do rešitve.

Pisec teh vrstic je omenjenemu milanskemu dnevniku poslal kratek zapis o vsem tem, ki ga tu tudi objavljamo. Tako pravi med drugim: "... rad bi le nekaj pripomnil v zvezi s temi izjavami. Slovenska zaščita ni brez smisla, saj jo med drugim določajo republiška ustava (člena 3 in 6) ter razne mednarodne pogodbe. Nadalje so izjave Federica Guiglia v zvezi z velikodušnostjo sedanje rimske večine v odnosu do slovenske manjšine popolnoma brezpredmetne. Dovolj, da gremo v Koper in vidimo udejanjeno integralno dvojezičnost, pa tudi italijansko predstavništvo v slovenskem parlamentu, ki ga zagotavlja ustava republike Slovenije".

Milanski dnevnik zapisa še ni objavil in ga verjetno tudi ne bo...

VSEBINA

02 PO ZOPETNI ODLOŽITVI OBRAVNAVE...
03 Breda Susič / intervju — TOMAŽ SIMČIČ
05 Ivan Žerjal / pogovor — BOGOMIL BRECELJ OB ZLATI MAŠI
06 Marjan Drobež — PESNICA LJUBEZNI, MIRU, SPRAVE
06 Tomaž Pavšič — ŽIVLJENJSKA POT PESNICE
10 Iva Koršič — ZBOROVSKA REVIJA V SLIKI IN BESEDI
11 Tereza Srebrnič — IZ DELOVANJA SOVODENJSKE ŠOLE
12 OBISK KOMISIJE DRŽAVNEGA ZBORA
12 Jurij Paljk — O DELIH USMILJENJA
14 Drago Legiša / pogovor — HADRIJAN CORSI O KMEČKI BANKI...
15 Erik Dolhar — KAKŠEN USPEH SLOVENSKEGA ŠPORTA!

NAROČNINE 2000

ENOLETNA ZA ITALIJO IN SLOVENIJO	70.000 LIR
ENOLETNA ZA TUJINO	110.000 LIR
ENOLETNA PO LETALSKI POŠTI	140.000 LIR

NAŠIM NAROČNIKOM PRIPOROČAMO, NAJ ČIMPREJ PORAVNAJO NAROČNINE IN TUDI PRIDOBIJO NOVE NAROČNIKE.

SVET OKROG NAS

IZJAVA SVETA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

DO KDAJ?

Kar se dogaja v italijanskem parlamentu, je ne samo neresno, pač pa tudi globoko žaljivo za manjšino, ki bo morala v najkrajšem času narediti neizbežne zaključke. V večinski koaliciji očitno pravladuje goli strah pred bližnjimi volitvami, toda njeni voditelji se ne zavedajo, da s popuščanjem dajejo desnici v roke izredno močno karto, ki jo bo zaigrala prav v tej volilni kampanji. Nedoslednost leve sredine se bo obrnila v njeno škodo. Še hujša pa je ugotovitev, da je prav predsednik Violante dal na glasovanje predlog za odložitev. To krepi sum, da si zdaj pomišlja glede našega zakona sama koalicija in v njej tudi levi demokrati. To pomeni le eno: politična volja je bila odsotna od vsega začetka in so nas od vsega začetka imeli za norca. Najhujše pa je, ker zdaj ne vemo, kaj narediti s svojim razočaranim zaupanjem in ker bomo prisiljeni čakati do volitev. Potem se bo začelo znova.

Do kdaj?

ZA SSO SERGIJ PAHOR

PO ZOPETNI ODLOŽITVI OBRAVNAVE ZAŠČITNEGA ZAKONA

ZA ODLOČNEJŠA SREDSTVA POLITIČNEGA NASTOPANJA

Z odložitvijo obravnave zaščitnega zakona na čas po deželnih volitvah prihaja jasno in nedvoumno do izraza predvsem to, da ni nobene politične volje za ureditev tega vprašanja, in to ne samo v vrstah desnosredinske opozicije, ampak tudi v vrstah levosredinske večine. Na dlani namreč je, da za odložitev ni nobenega objektivnega razloga. Volitve z dne 16. aprila med drugim naše dežele ne zadevajo. Po drugi strani je vladna večina v minulih mesecih večkrat dokazala, da, če hoče, zna odobriti tudi zakonske ukrepe, proti katerim se desnosredinska opozicija postavlja najostreje po robu, kot sta bila npr. zakona o t.i. volilni *par condicio* in o parifikaciji zasebnega z javnim šolstvom.

Takšno pomanjkanje resnične politične volje vsedržavnih levosredinskih sil predstavlja hudo razočaranje za vse tiste pripadnike naše narodnostne skupnosti, ki so tem silam dolga desetletja izkazovali svoje zaupanje tudi v prepričanju, da bodo uzakonile naše narodnostne pravice, kakor hitro se bodo povzpele na oblast. SSk meni, da ta trenutek resnice zahteva resno preverjanje nadaljnje politike celotne naše narodnostne skupnosti, ki mora odločneje dokazati, da hoče biti politični subjekt, pa tudi seči po odločnejših sredstvih političnega nastopanja, kot so množične protestne manifestacije in odpiranje našega vprašanja na mednarodni ravni.

ANDREJ BERDON
DEŽELNI TAJNIK SSk

21. KONGRES SLOVENSKE KULTURNO-GOSPODARSKE ZVEZE

"V SRCU DOGAJANJA"

V soboto, 18. t. m., je bil v goriškem Kulturnem domu 21. deželni kongres Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ki je potekal pod geslom: *V srcu dogajanja*.

Po uvodni kulturni točki so podelili priznanja posameznikom in raznim društvom. Odličje boja in dela, kot se priznanje SKGZ imenuje, za življenjsko delo sta dobila Mira Sardoč in Pavel Petričič, plakete boja in dela pa Rudi Jančar, Nerina Švab, Edi Kante, Lino Doljak, Vid Primožič, Bernard Florenin in Leonard Kralj ter Zveza slovenskih športnih društev v Italiji, Kulturno društvo Rečan in Mepz Pod lipo.

Predsedniško poročilo je podal predsednik Rudi Pavšič, ki je dejal: "Današnji kongres želi biti priložnost za trezno in poglobljeno analizo dogajanja znotraj nas, znotraj naše narodnostne skupnosti in znotraj nas samih." Nadaljeval je z orisom trenutnega političnega položaja v Italiji, v katerem so Slovenci izjemno razočarani nad zadržanjem italijanske vlade in italijanskega parlamenta, ki še ni izglasoval zaščitnega zakona za Slovence v Italiji. Nato se je Pavšič dotaknil vse večjega sodelovanja s Svetom slovenskih organizacij: "Konfliktnost, ki je bila ena pomembnejših značilnosti našega prostora, smo nadomestili z dogovarjanjem in iskanjem skupnih razmišljanj s Svetom slovenskih organizacij. Lahko rečemo, da smo dobro prestali prvi izpit, čeprav se moramo zavedati, da je pot še dolga in mestoma zahtevna... Energije, ki smo jih do pred nedavnim vlagali v sterilne znotrajmanjšinske napetosti, uporabimo raje za skupno razmišljanje o naši bodočnosti, o potrebni obnovi našega manjšinskega ustroja ter v iskanju novih izzivov, ki nam jih ponuja zdajšnji čas." Omenil je potrebo po večjem zavzemanju za slovensko šolo v Italiji in dejal, da v ta namen SKGZ in SSO načrtujeta Forum za šolstvo. Pavšič je tudi pozval republiko Slovenijo, "naj prične izvajati resolucijo o krepitvi ekonomske moči naše manjšine, kot jo predlagajo naše gospodarske organizacije." Omenil je tudi skrb za mlade: "Dobršen del mlajše generacije se namreč s težavo vključuje v zdajšnje manjšinske dinamike, kar v bistvu pomeni, da se oddaljuje od nas." Pavšič je tudi dejal, da je "Skupno zastopstvo Slovencev v Italiji opravilo svoje in je dodobra izmučeno in dotrajano. Zato je nujno in potrebno, da si čimprej omislimo primerno in učinkovito reprezentančno telo, ki bo delovalo povezovalno znotraj naše civilne in politične družbe ter bo predstavljalo našo skupnost v odnosih do Italije, Slovenije in Evrope. V dogovoru s SSO-jem smo izdelali nekaj osnovnih izhodišč, na podlagi katerih bi se takšna reprezentativnost udejanjila. Zagovarjamo tezo dogovarjanja brez takšnega volilnega preverjanja, ki bi nas ponovno postavilo enega proti drugemu v lovu za volilni konsenz. Zagovarjamo razmišljanje prepletanja predstavnikov civilne družbe in izvoljenih predstavnikov v javnih, državnih in evropskih institucijah. S tem bi dosegli visoko legitimnost, znotraj katere bi lahko oblikovali naše reprezentančne instance."

"Izzivov ne manjka in kljub vsemu tudi razlogov za optimističen pogled v bodočnost ne," je zaključil Rudi Pavšič.

V imenu goriškega nadškofa je udeležence kongresa SKGZ pozdravil msgr. Oskar Simčič, predsednik SSO Sergij Pahor pa je dejal, da bosta krovni organizaciji Slovencev v Italiji še naprej vodili boj za zaščitni zakon, da bo Italija primorana uresničiti svoje mednarodne obveznosti do Slovencev v Italiji.

Generalni konzul RS v Trstu Jadranka Šturm Kocjan je dejala, da bo potreben v zamejstvu nov zagon v obeh primerih, če bo zaščitni zakon za slovensko manjšino sprejet ali ne. V svojem posegu je tudi omenila, kako je nedopustljivo, da Italija slovenski manjšini še ni dala zakonske zaščite, medtem ko je Slovenija dobro zaščitila italijansko manjšino, in to kljub temu da še ni članica Evropske zveze.

Sledila je plodna debata, ki je pokazala, kako moreče deluje na Slovence v Italiji, da sedanja D'Alemova vlada, za katero so Slovenci glasovali, ne more rešiti problema z zakonsko zaščito. Jole Namor pa je podala tajniško poročilo delovanja SKGZ v zadnjih treh letih, nakar je v imenu nadzornega odbora prebrala poročilo Živa Gruden in nato so sledile volitve, na katerih so izvolili nov deželni odbor SKGZ, ki bo na eni prihodnjih sej iz svojih vrst izvolil novega predsednika in nov predsedniški odbor.

POLITIKA V ITALIJI

MAFIJA IN SODNIKI

V Lizboni je v teku zasedanje Evropskega sveta, ki je v celoti posvečeno boju proti brezposelnosti. V Italiji v tem pogledu ni soglasja, saj se sindikati ne strinjajo z dokumentom, ki so ga pripravili trije znani ekonomisti (T. Boeri, R. Layard, S. Nickell) in sta ga s posebnim pismom podprla italijanski ministrski predsednik D'Alema in njegov britanski kolega Blair. Za italijansko vlado je stališče izoblikoval minister za delo Salvi, ki pravi, da odločno nasprotuje vsebini dokumenta ekonomistov. Zmeda je torej precejšnja.

V središču pozornosti je zadnje dni stanje v milanski občinski upravi, ki jo vodi Berlusconijeva večina. Župan Albertini zahteva odstop predsednika občinskega sveta De Carolisa, ki je obtožen korupcije. Oba pripadata Berlusconijevemu gibanju. Zadeva je kočljiva, ker je že v teku volilna kampanja za deželne volitve, ki bodo 16. aprila.

Pravi škandal pa je nastal v Messini na Siciliji, kjer sta dva znana sodnika končala za zapahi, ker sta obtožena, da sta delala usluge mafiji in seveda prejemala primerno "odškodnino". Nadaljnja dva sodnika pa sta osumljena, da sta zlorabljala svoj položaj in tako tudi delala usluge mafiji. Ta dogodek je spravil v zelo slabo luč celo Višji sodni svet.

Medtem se nadaljuje polemika v zvezi z referendumom, ki bo 21. maja in na katerem se bodo volilci morali izreči, ali so za spremembo sedanjega volilnega sistema, po katerem se četrtina glasov, ki jih prejme vsaka kandidatna lista, deli po proporčnem sistemu. Za ta predlog se zavzemajo radikaci, Nacionalno zavezništvo in Mario Segni, medtem ko se krepijo vrste tistih, ki bi radi, da se ponovno uveljavi proporčni volilni sistem.

S 1. STRANI

ODKRITE...

Koliko časa bomo še čakali na zakonsko zaščito naših osnovnih pravic, med njimi zlasti na pravico do rabe svojega materinega jezika in do varovanja in nadaljnjega bogatenja naše kulture?

Predlog zaščitnega zakona za našo manjšino je še vedno predmet bojkota tudi marsikaterega poslanca, ki se javno trka na prsi, da je kristjan, katoličan, torej ud katoliške Cerkve. Besede in ravnanje škofov, ki so pristojni za celotno ozemlje, na katerem živi naša slovenska narodna manjšina v Italiji, takšen bojkot odločno obsojajo, tako da je vsako sprenevedanje v tem pogledu nemogoče. To je tudi eden naukov iz zadnje poslanice tržaškega škofa. Za njegove odkrite in pogumne besede smo mu lahko globoko hvaležni.

POVEJMO NAGLAS — JANEZ POVŠE

SE BO SLOVENIJA OKREPILA?

V Sloveniji se nadaljuje zbliževanje med tako imenovanimi pomladnimi strankami. Praktično naj bi Slovenska ljudska stranka, Slovenski krščanski demokrati in Socialni demokrati enotno nastopali na bližajočih se volitvah. V vsakem primeru je zbliževanje omenjenih strank zares pomembno dejanje, ki utegne Slovenijo v celoti spremeniti oziroma jo okrepiti. Sedaj je namreč že osem let v veljavi nekakšna omehčana politična situacija. Osem let že pomladne stranke niso več skupaj, ampak je ves čas ena v vladi in drugi dve v opoziciji. V državi so zato prevladali zelo vprašljivi nazori, ki vse bolj odkrito kažejo svoje slabosti. Nazori, po katerih se ne smemo prepirati, Slovenijo moramo upravljati skupno in kar najbolj soglasno, v vladi naj nas bo čim več, preteklost ni važna, ne pogrevajmo torej starih sporov, sicer pa med Slovenci sploh ni razlik, ne obstajata dve življenjski izkušnji, vsi smo eno, vrh tega smo s sedanjo notranjo pomirjenostjo dosegli velike uspehe, zato naj traja sedanja politična situacija čim dlje tudi v prihodnje.

Pustimo ob strani dejstvo, da je pričela zaradi vsega navedenega pomladna politika izgubljati precejšen del svoje verodostojnosti, saj je morala pogostoma molčati o številnih nerešenih problemih, ki se še kako tičejo njenih volilcev. Dejstvo je, da omehčana dinamika demokratičnega življenja vsak dan v večji meri slabi državo na zunaj in znotraj. V kolikor namreč ni pravega in zdravega soočanja med vlado in opozicijo, v kolikor se vsi vsevprek kar nekaj po domače razumemo, potem se skupna prodornost vse bolj zmanjšuje, saj je pač bolj ali manj vseeno, kako se odločamo. Poglavitno je, da smo čimbolj enotni, na ta način nobeno stališče ne more biti slabo, ker smo ga vendar skupaj in miroljubno sprejeli. Nagnjenje do tovrstne medsebojne popustljivosti je pri Slovencih zgodovinsko utemeljeno, čeprav to ne pomeni, da so siceršnji medčloveški odnosi dobri ali celo iskreni. Neprijazna zgodovinska izkušnja je ves čas velevala, naj na zunaj ne zavzemamo določenih odločnih stališč, ker so drugi močnejši od nas, to pa je pogojevalo pogosto mehkobnost tudi navznoter. Sedaj, ko imamo lastno državo, takšna miselnost ni več koristna.

Povezovanje pomladnih strank je torej več kot pozitivno dejanje in to za vso Slovenijo. Prisililo bo namreč še drugo stran, da se dvigne na raven večje odločnosti in prodornosti, vse to pa bo vodilo v glasnejši nastop navzven pa tudi v hitrejše urejanje obsežne notranje problematike. Slovenija v celoti bo bolj dinamična, bolj dinamična bo njena notranja politika, posledično bo bolj dinamična država na zunaj. Ne nazadnje bi več naše nacionalne odločnosti potrebovali tudi pri spodbujanju sprejemanja zaščitnega zakona za Slovence v Italiji, ki s svojim odlašanjem v vseh nas krepi neprijetne občutke nemoči, tega pa gotovo nismo zaslužili.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000, INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / TOMAŽ SIMČIČ

OB PETDESETLETNICI KLASIČNE GIMNAZIJE

BREDA SUSIČ

Čez dober teden, to je v soboto, 1. aprila, se bo v tržaškem Kulturnem domu s slovesno proslavo zaključilo praznovanje 50. obletnice ustanovitve slovenske klasične gimnazije in liceja v Trstu. Prav vsi sedanji dijaki bodo ob tej priložnosti stopili na oder in lastni šoli na čast nastopili. O proslavi, o pripravah na to pobudo in o ostalih, ki so že stekle v lanskem šolskem letu, ter o klasični izobrazbi v sodobnem svetu smo se pogovorili z nekdanjim klasikom, sedanjim ravnateljem znanstvenega in klasičnega liceja France Prešeren, prof. Tomažem Simčičem.

Proslavljanje obletnic, če so še tako visoke, v očeh mlajših generacij včasih nima ne vem kakšnega smisla, saj se lahko ustvari vtis, da smo obrnjeni v preteklost, kar je stvar zgodovine...

To je sicer res, a bolj v primeru obnavljanja spominov na dogodke ali ustanove, ki so dejansko samo stvar preteklosti. A v našem primeru je drugače, saj gre za šolo, ki je še kako živa. Pravzaprav bi o prireditvi, ki bo v kratkem v Kulturnem domu, ne govoril samo kot o proslavi, ampak tudi kot o priložnosti, da ob spominu na neko prehojeno pot globlje razmislimo o sedanjem času, o sebi.

Res pa je, da se nam včasih zgodovina zdi kar samoumevna. Vendar je leta 1948 pri ustanavljanju klasičnega oddelka takratne realke - ki ga je omogočila Zavezniška vojaška uprava - šlo za vse prej kot samoumevno dejanje, zato je važno, da ga izpostavimo in ovrednotimo.

Da, že površen pregled dokumentov, ki so jih v lanskem šolskem letu za zgodovinsko razstavo zbrali dijaki tretjega liceja ob mentorstvu prof. Marte Ivašič, nam kaže, da nam klasična vzporednica ni bila podarjena, zanjo se je bilo treba boriti. To so bili vse prej kot lahki časi. Lahko pa ob prebiranju kronik izpred petdesetih let obstrmimo nad zanosom in osebno predanostjo, s katero so se mnogi tedanji šolniki, in ne le šolniki, posvečali ne le vsakodnevnemu didaktičnemu delu v razredu, ampak - če lahko uporabim ta izraz - tudi šolski politiki na terenu.

Mislite na primer na mlado profesorico, zdaj ze pokojno Nado Pertot, ki je hodila od hiše do hiše in prepričala kar nekaj družin, da so svoje otroke vpisale v prvi letnik klasične, zato da je ta sploh lahko zaživela?

Nanjo in na toliko drugih, ki so tedaj izgorevali za slovensko šolo. Sicer, če govorimo o težkih časih, ... časi niti danes niso lahki. Izgorevanje ni samo stvar preteklosti, ampak tudi sedanjosti, le da poteka v drugačnih okoliščinah in v okviru drugačne miselnosti in vrednostnega sistema. Pred nekaj leti, ko je na klasični ponovno nastopila kriza vpisov in so mnogi že začeli napovedovati njeno skorajšnje zaprtje, je skupina profesoric s podobno vnemo izpeljala vrsto pobud, ki so prav gotovo prispevale, da smo krizo premostili.

Klasična je takoj zaslovela kot kvalitetna šola, ki dijakom nudi odlično pripravo za univerzitetni študij. Se vam ne zdi, da so k temu poleg dobro zastavljenih učnih programov pripomogli profesorji, ki so šoli in dijakom vtisnili neizbrisen pečat?

Nobenega dvoma ni, da se lahko slovenska klasična gimnazija v Trstu od svoje ustanovitve do danes ponaša z izjemnim pedagoškim kadrom. Pa saj gre v mnogih primerih za ljudi, ki so vtisnili svoj pečat ne le tržaškemu in primorskemu, ampak kar vseslovenskemu kulturnemu življenju, tako da je navajanje posameznih imen v tem primeru skoraj odveč.

Kaj pa dijaki klasičnega liceja v Trstu, koliko jih je bilo od prve mature leta 1953 do danes? Kakšno vlogo se vam zdi, da so odigrali v našem prostoru?

Od leta 1953 do leta 1999 je klasično maturo v Trstu opravilo 462 slovenskih dijakov in dijakinj. Med temi so nekateri bili in so še profesorji prav na klasični vzporednici ali pa na kaki drugi slovenski šoli, še veliko več pa se jih je uveljavilo na najrazličnejših področjih, v politiki, medicini, znanosti, prosvetnem delu, glasbi, besedni umetnosti in še bi lahko našteval.

So se ti maturanti uveljavili pretežno na področju humanističnih ved?

Najbrž res, vendar nas bo ob morebitnem prebiranju seznama klasičnih maturantov, objavljenega že leta 1989 v *Liber memorialis* (publikacija je izšla ob 40. obletnici ustanovitve klasičnega liceja v Trstu - op. ur.), presenetilo dejstvo, da je med uveljavljenimi zamejskimi tehniki in znanstveniki presenetljivo veliko takih, ki so obiskovali klasično. To je pravzaprav najboljši odgovor na predsodke o domnevni neuporabnosti klasične kulture v sodobnem znanstveno-tehnološkem svetu.

Kakšno mesto pripada torej slovenski klasični gimnaziji v Trstu v zgodovini povojnega slovenskega šolstva?

Najprej je treba spomniti na dejstvo, ki se morda premalo poudarja, in sicer da so bile slovenska klasična gimnazija v Trstu, njena starejša sestra v Gorici (ta je začela delovati že leta 1945) ter gimnazija v Celovcu edine ustanove, ki so v povojnem času vse do nedavnega edine nepretrgano nadaljevale tradicijo klasičnega gimnazijskega izobraževanja v slovenskem jeziku, ki sega še v avstrijske čase. V tem je njihov vseslovenski pomen. Danes, ko je tovrstni študij znova v ospredju zanimanja tudi v Sloveniji, bi lahko bile zamejske gimnazije dragocena zakladnica izkušenj in uvidov za ves slovenski prostor. Potem pa ima seveda klasična gimnazija svoje mesto tudi v naši krajevni zgodovini. Pa ne le v kulturi in umetnosti, ampak tudi širše. Na kratko povedano, klasične gimnazije so bile zamišljene kot šole, iz katerih naj bi izšli vodilni kadri družbe. Velja to tudi za slovensko klasično gimnazijo v Trstu? Omenjeni seznam v *Liber memorialis* kaže, da je v tem nekaj resnice. Seveda, ne smemo pa vloge šole pri tem precenjevati in - v dobrem ali v slabem - zvračati nanjo odgovornosti, ki ji ne pritičejo.

"Ali je klasična danes še potrebna?" Tak izzivalni naslov ste dali okrogli mizi o vlogi klasičnega liceja, ki ste jo priredili v lanskem šolskem letu. Kakšen je bil odgovor, ki je izšel iz tistega večera, in kakšno je vaše mnenje o tem vprašanju?

Odgovor, ki je izšel iz tistega večera, je bil, da je klasična še potrebna, in to je tudi moje mnenje. Potrebna je enostavno zato, ker je dobra šola, zlasti kot izhodišče za študij na univerzi. Seveda nobena stvar ni sama na sebi tako dobra, da ne bi bile s časom potrebne prilagoditve. Zvestoba tradiciji ni sopomenka zakrnelosti. Predmetnik klasične gimnazije se je delno že spremenil in se bo še spreminjal. Morda bo v bodoče moralo priti tudi do večjega sodelovanja z gospodarskimi in družbenimi dejavniki. Toda to ne pomeni, da bo ta študijska smer izgubila svoje bistvo.

Niti s skorajšnjo šolsko reformo ne? Ali ne preti nevarnost, da bomo letos praznovali zadnjo obletnico klasične?

Sploh ne. Klasično-humanistična smer je ena od petih bodočih višješolskih študijskih smeri, tako da utegne biti ta smer celo edina, ki se bo kolikor toliko nedotaknjena prebila skozi vrtinec šolske reforme. Sicer pa je besedilo, ki je bilo sprejeto v parlamentu, le okvirno. Temu okviru morajo sedaj dati vsebino, in šele tedaj bo jasno, kakšna naj bi bila podoba izobraževanja v Italiji v bodoče. Do tedaj je vsak sklep preuranjen. S prihodnjim šolskim letom - vsaj na ravni višje srednje šole - še ne bo nobene novosti.

Kakšno je vaše osebno mnenje o reformi? Je bil dosedanji sistem res že preživel in ni več ustrezal modernim časom?

Mnenje bo možno v trenutku, ko bo znana vsebina reforme. Do sedaj je ves proces sprememb zadeval skoraj izključno le okvir (avtonomija, reforma ciklusov itd). Mislim, da je celo sam minister pred nedavnim nekje izjavil, da bo nova podoba šole jasna šele v trenutku, ko bodo izoblikovani novi programi oz. po novem standardi znanja. V tem pogledu pa tavamo še v polmraku. Načelna programska izhodišča, ki so jih izoblikovali t.i. modreci, so še presplošna in preveč abstraktna, da bi se iz njih moglo kaj stvarnega sklepati. Treba bo še malce počakati. Da pa je zob časa krepko načel dosedanji šolski sistem, skoraj ne bi dvomil. Tehnične in strokovne šole so se sicer v zadnjih letih precej posodobile, ne pa liceji. Enciklopedični pristop, značilen za liceje, je z ozirom na nenehno in vsestransko širjenje obsega znanja danes najbrž res nevzdržen. Upam na primer, da bodo lahko v bodoče vsaj zadnji trije letniki znanstvenega liceja res "znanstveni", kakor naj bi po svojem naslovu dejansko bili.

Kako se bo mreža slovenskih šol prilagodila spremembam?

To je odvisno od različnih dejavnikov. Na kratko bi dejal samo to: jasna in široka zakonska jamstva o obstoju in razvoju slovenske šole so potrebna zato, da bomo šolniki manj zaposleni s skrbjo za preživetje in se bomo z večjim zanosom in tudi večjo vedrino posvetili kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela.

Toda vrniva se iz prihodnosti v sedanjost. Nam lahko poveste še kaj več o proslavi, ki bo prihodnjo soboto?

Najprej moram ponovno poudariti, da s to prireditvijo zaključujemo niz pobud ob 50-letnici ustanovitve slovenske klasične gimnazije v Trstu. Tako je novembra 1998 v prostorih naše šole s sodelovanjem profesorjev in tudi zunanjih strokovnjakov potekala že omenjena okrogla miza o bodočnosti in perspektivah naše šole. Nato so se na pomlad 1999 dijaki vseh razredov v spremstvu profesorjev udeležili enotedenske poučne ekskurzije v Grčijo. In končno je bila junija 1999 na šoli odmevna in skrbno pripravljena zgodovinska razstava o 50-letni poti slovenske klasične gimnazije v Trstu. Razstava je privabila mnogo obiskovalcev, med katerimi tudi veliko bivših dijakov in profesorjev. Razmišljali smo še o drugih pobudah, pa vseh ni bilo mogoče izvesti. Sobotna prireditev, ki bo v Kulturnem domu, naj bi na slovesnejši način zaključila ta sklop pobud.

To, da je klasična veliko nudila svojim dijakom, dokazuje tudi dejstvo, da ji je za to veliko bivših dijakov še danes hvaležnih. To je marsikdo tudi želel izraziti s tem, da se je aktivno vključil v pripravo proslave.

Da, zanimivo je, da se mnogi bivši klasiki po mnogih letih še čutijo povezane s svojo šolo. Nekateri so se tudi aktivno in požrtvovalno vključili v pripravo prireditve in smo jim iz srca hvaležni. Pri tem naj omenim zlasti Milana Gregoriča, ki bo podal priložnostno misel, in Matejko Peterlin ter Niklo Panizon, ki sta prevzeli režijo igre, s katero se bodo na odru Kulturnega doma predstavili dijaki. Pri organizaciji in postavitvi prireditve pa z večjimi in manjšimi zadolžitvami pomagajo še mnogi drugi.

Nam lahko, prosim, obnovite program sobotnega večera?

Poleg slavnostnega govora in pozdrava šolskih oblasti je predvidenih nekaj glasbenih točk (bivša dijaka Matej Santi in Lara Komar in sedanji dijakinji Verena Rojc in Martina Stepančič) ter lepljenka štirih prizorov iz slovenske, italijanske in antične dramske zakladnice, katerih okvir je en dan pouka na klasični gimnaziji.

Ob koncu še osebno vprašanje: če bi se vrnili v preteklost, bi se še enkrat odločili za vpis na klasični licej? In ali bi svetovali mlademu, da bi tudi danes izbral to šolo za svoj študij?

Da, če bi se mogel vrniti nazaj, bi ponovno izbral to šolo. Na drugi del vprašanja težje odgovorim, ker načelno ne govorim rad o dobrih in manj dobrih šolah, ampak o različnih šolah. Kdor bi iz tega pogovora sklepal, da se zavzemam za klasično, ker naj bi bila najboljša, je na napačni poti. Prej sem govoril o klasični kot o dobri šoli. S tem sem mislil, da gre za šolo, ki dobro izpolnjuje svoje poslanstvo. Toda vsak mora izbrati šolo, ki je čim bliže njegovim zanimanjem in nagnjenjem, in tista šola je najboljša. Ampak danes se pogovarjava o klasični, ker praznujemo njeno obletnico. Nekomu, ki čuti zanimanje za kulturo in umetnost, zlasti za humanistične vede, in ima namen nadaljevati študij na univerzi, da, temu bi tudi danes svetoval, da se vpiše na klasično.

Ob zabvali prof. Tomažu Simčiču za pogovor in željah po čim lepšem uspehu praznovanja navajamo še sporočilo odbora za pripravo obletnice, da lahko, kdor želi finančno podpreti proslavo, nakaže svoj prispevek na naslednja tekoča računa: št. 10079 pri Novi TKB (navedite namen prispevka) ali na št. 17788 pri Zadružni kraški banki (Sklad 50-letnice klasične gimnazije) - za prispevke iz tujine ABI 08928 CAB 02200 SWIFT CCTS IT2T.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

3. POSTNA NEDELJA

"Jaz sem Gospod, tvoj Bog... Ne imej drugih bogov poleg mene." (2 Mz 20, 1-17)

"Gospodova zapoved je jasna, razsvetljuje poglede." (Ps 19, 9)

"Mi pa oznanjamo križanega Kristusa." (1 Kor 1, 23)

"Podrite ta tempelj in v treh dneh ga bom postavil." (Jn 2, 19)

Pri evangelistu Janezu izstopa povsod nenehen proces proti Jezusu; Judje, mišljeni so veliki duhovniki, pismouki, saduceji, farizeji in drugi voditelji ljudstva, ne skrivajo svojega namena, t.j. umor Nazarečana. Obenem pa imamo pred očmi duhovno, mistično pisanje evangelista.

Današnji odlomek evangelija govori o jeruzalemskem templju, ki ga Jezus nikakor ne podira, kakor krivo prisega veliko prič, in še posebej dve (Mr 13, 2; Mt 26, 61; 27, 40). Jezus je bil preroško napovedal le to: "Tu zagotovo ne bo ostal kamen na kamnu, ki bi ne bil zrušen" (Mt 24, 2; Mr 13, 2; Lk 21, 6).

Podobno se je pozneje zgodilo s Štefanom: "In nahujskali so ljudstvo, starešine in pismouke, da so pristopili k njemu, ga zgrabili in odvlekli pred veliki zbor. Privedli so krive priče, ki so trdile: "Ta človek kar naprej govori zoper ta sveti kraj in zoper postavo. Slišali smo ga, kako je rekel, da bo tisti Jezus Nazarečan razdejal ta kraj in spremenil običaje, ki nam jih je izročil Mojzes" (Apd 6, 12-14).

A Jezus je ljubil svoj narod, slavno mesto Jeruzalem in tempelj, "saj se je zjokal nad njim" (Lk 19, 41). Prav zaradi ljubezni do templja ga je očistil (Lk 19, 45-46). Pri Marku beremo, da je Jezus "prišel v Jeruzalem, v tempelj. Skrbno si je vse ogledal" (Mr 11, 11). Naslednji dan pa je "stopil v tempelj in začel izganjati tiste, ki so v templju prodajali in kupovali. Menjalcem denarja je prevrnil mize, prodajalcem golobov pa stole in ni pustil, da bi kdo kar koli nesel skozi tempelj" (Mr 11, 15-16). Janez omenja tudi prodajalce volov in ovc (Jn 2, 14-15). Tam nekje so tudi prodajali olje in vino. Zgleda, da so si ljudje uredili "osmico". Zato so po krajši poti, skozi tempelj, hodili sem in tja ter tako pozabili na svetost kraja. Jezus uporablja namreč zelo ostre besede: "Ali ni pisano: »Moja hiša naj se imenuje hiša molitve za vse narode; vi pa ste iz nje naredili razbojniško jamo«" (Iz 56, 7; Mr 11, 17; Apd 7, 49 ns-Iz 60, 3). Koliko bolj se huduje nad skrunilci-pohujševalci otrok, ki vanj verujejo: "bi bilo bolje zanj, da se mu obesi mlinski kamen na vrat in se potopi v globino morja. (...) njihovi angeli v nebesih vedno gledajo obličje mojega Očeta, ki je v nebesih" (Mt 18, 6. 10). Vsak človek je nekaj svetega.

Vidni tempelj je le podoba človeka, ki je ustvarjen po Božji podobi. A igra važno vlogo v življenju Juda.

Tempelj je kraj zadnjega Jezusovega delovanja v Jeruzalemu pred nasilno smrtjo (Mk 12, 35.40.41.44: vdova z dvema novčičema). Isto velja za krog dvanajsterih po Veliki noči (Apd 2, 46; 5, 12, 17). Tempelj je posebej kraj molitve (Lk). "Tudi veliko duhovnikov je postalo poslušnih veri" (Apd 6, 7).

Nadalje je tempelj skupaj z drugimi judovskimi hišami molitve kraj, ki spodbuja človeka, da se zavzema za ljudi v stiski, posebno za vdove. Tako razumemo vdovin dar, ki spravi Jezusa v začudenje (Mr 12, 44). Na kraju, kjer bi morala vdova sama prejeti pomoč (ki jo je verjetno tudi prejela), daruje ona vse svoje imetje (Mr 12, 41-44). Daje tam, kjer bi lahko vzela. Tudi miloščino so tam delili (Apd 3, 2).

Tempelj združuje pomoči potrebne vdove, ki veliko molijo, saj Sv. pismo SZ povsod poudarja uslišanje molitve ubogih in pravičnih. V NZ vdova Ana moli v templju "noč in dan" (Lk 2, 37). Ap. Jakob piše: "Čista in neomadeževana pobožnost pred Bogom in Očetom je to: Skrbeti za sirote in vdove v njihovi stiski ter se ohraniti neomadeževan od sveta" (Jak 1, 27).

Tako je tempelj pravšnji kraj socialnega izenačevanja dobrin, bolj socialna ustanova torej kakor dvor klanja daritvenih živali. (Vse po K. Berger, ThGdU 1994, Tempel).

Jezus oznanja prihod Božjega kraljestva konkretno že zdaj. Zahteva skrb za telo bližnjega, ki je lačen, žejen, nag, popotnik, v ječi, bolan. Ve pa, kaj se lahko skriva v človeku: "Kar pride iz človeka, to ga omadežuje. Od znotraj namreč, iz človekovega srca, prihajajo hudobne misli, nečistovanja, tatvine, umori, prešuštva, pohlepi, hudobije, zvijača, razuzdanost, nevoščljivost, bogokletje, napuh, nespamet" (Mr 7, 21-22). Našteva, kakor pozneje tudi sv. Pavel (2 Tim 3, 2-9), cel "menu" grehov, ki vodijo v smrt.

Zato sam očisti tempelj in napove slavno vstajenje telesa po treh dneh.

Tudi nas vabi, vsakega človeka, naj se očiščujemo po molitvi, delih usmiljenja in pokori s pomočjo zapovedi. Naj zahrepenimo po vstajenju.

S 1. STRANI / JANEZ PAVEL II. V SV. DEŽELI

POSLANEC MIRU

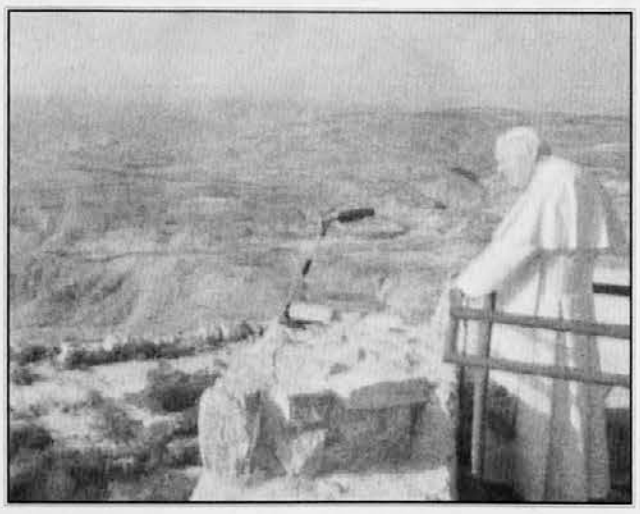

"Pozdravljamo vas kot simbol vsega najčistejšega in najplemenitejšega v našem življenju: vera, molitev k Vsemogočnemu in medsebojno odpuščanje!" je dejal kralj Abdallah II. in s tem pokazal, kako so muslimani z veseljem sprejeli papeževo kesanje za vse hudo, ki so ga storili kristjani.

"Danes sem v Jordaniji, deželi, ki mi je zelo blizu zaradi Svetega pisma: na posvečeni zemlji, ki jo je posvetil s svojo prisotnostjo Jezus, posvetili pa so jo tudi Mojzes, Elija, Janez Krstnik in svetniki ter mučenci prvotne Cerkve. Vaša dežela je znana po gostoljubnosti in odprtosti do vseh... Na tem ozemlju sveta so težki in nujni problemi, ki se tičejo pravičnosti, pravic narodov in držav, ki jih moramo rešiti v dobro vseh, ki so vanje vpleteni; to je predpogoj za trajen mir. Naj bo potek iskanja miru še tako težaven in dolgotrajen, se mora nadaljevati. Brez miru ne more biti resničnega razvoja za to območje, niti boljšega življenja za narode, ki tu živijo, niti svetle prihodnosti za otroke te dežele," so besede, ki jih je izrekel na letališču v Ammanu sveti oče, in najlepše označujejo namen njegovega potovanja, ki je ves uperjen v zbližanje narodov in različno verujočih ljudi na Bližnjem Vzhodu, kajti: "Tri zgodovinske monoteistične veroizpovedi vsebujejo med svojimi najpomembnejšimi vrednotami mir, dobro in spoštovanje do vsakega človeka. Zato upam, da bo moj obisk v Jordaniji dal novih moči že plodnemu dialogu med kristjani in muslimani."

V večernih urah je sveti oče odšel na sveto goro Nebo **(na sliki)**, kjer je Mojzes po pripovedovanju Svetega pisma videl Obljubljeno deželo, ki mu jo je pokazal Bog. Zamaknjen v molitev in vidno ganjen je sveti oče dejal: "Ko gledamo proti Jeruzalemu, molimo k Vsemogočnemu Bogu za vse narode, ki živijo v Obljubljeni deželi: za Jude, muslimane in kristjane... Glej, Gospod, na narode, ki danes živijo na tej zemlji, in podari jim dar resničnega miru, pravice in bratstva!"

V AMANNU

Sveti oče je svojo prvo mašo med obiskom za Jude, muslimane in kristjane svetih krajev daroval v glavnem mestu Jordanije, Amannu, kjer ga je v torek, 21. t.m., zjutraj pričakala sedemdesettisočglava množica vernikov, ki so prišli na srečanje tudi iz bližnjih držav. Kronisti so sporočili, da je šlo za največjo mašo, kar jih je kdajkoli bilo v muslimanskem svetu. Med množico je bilo opaziti tudi redovnice, kar je prava redkost za muslimanski svet. Papeževa slovesna maša pa je bila tudi praznik za nekaj nad dva tisoč otrok, ki so šli k prvemu svetemu obhajilu. Ko se je sv. oče pripeljal v "papamobilu" na stadion, so ljudje prebili varnostni kordon policije in ga obkrožili ter mu vzklikali v arabskem jeziku.

"Petrov naslednik je romar v teh krajih, ki so jih posvetili Mojzes, Elija in Jezus, ki je tukaj poučeval in delal čudeže," je o samem sebi dejal Janez Pavel II., ki je tako še enkrat svetu pokazal, da je prišel v svete kraje zaradi ljudi in veroizpovedi in ne zaradi politike. Krajevnim kristjanom je med pridigo dejal: "Vaša prihodnost je v enotnosti in solidarnosti!" in s tem pokazal pot, po kateri morajo kristjani, ki se v Jordaniji delijo na šest verskih ločin. Med pridigo je sv. oče spet omenil Mojzesa in zapovedi, ki mu jih je dal sam Bog na gori Sinaj: "Deset Božjih zapovedi, ki jih je Bog Mojzesu vklesal na gori Sinaj v kamnito ploščo, a so bile že zapisane v človeško srce od samega stvarjenja, je Božja vzgoja ljubezni, kajti te zapovedi kažejo edino varno pot za dosego našega najglobljega hrepenenja, ki je v neuničljivem iskanju človeškega duha vsega dobrega, resnice in harmonije."

V JERUZALEMU

Sv. oče je v torek odšel na kraj, kjer je bila pred dva tisoč leti Betanija, kjer je Janez Krstnik v Jordanu krstil Jezusa. V torek popoldan pa je odšel v Izrael, kjer sta ga na letališču v Tel Avivu sprejela izraelski predsednik Ezer Weizman in premier Ehud Barak z vsemi častmi. Oba sta ga v imenu Izraelcev tudi toplo pozdravila. Sv. oče se je zahvalil za dobrodošlico in dejal: "Svetovna javnost spremlja z veliko pozornostjo mirovni proces, v katerega so vključeni vsi narodi tega območja, ki si prizadevajo za trajen mir in pravico za vse." O namenu svojega obiska je dejal: "Kristjani in Judje si morajo zelo prizadevati, da odstranijo vse oblike predsodkov. Boriti se moramo, da predstavljamo vedno in povsod resnični obraz Judov in judovstva kot tudi kristjanov in krščanstva." Papež pa je šel še dlje: "Moje potovanje je torej poklon trem tradicionalnim veroizpovedim, ki obstajajo na tem ozemlju."

Z letališča so sv. očeta prepeljali v Jeruzalem, v sredo zjutraj je odšel k reki Jordan in nato v Betlehem. Več v prihodnji številki.

O VELIČINI PAPEŽEVE PROŠNJE ODPUŠČANJA

KORAK V SVETOST CERKVE

DAVID BANDELLI

Kakor plaz se je vsulo na krščanski svet spravljivo dejanje, ki ga je papež Janez Pavel II. opravil pred dvema nedeljama med bogoslužjem v baziliki svetega Petra. Prositi odpuščanja dandanašnji je znak tistega poguma, v katerem se kažeta doslednost in predvsem čut za odgovornost, ki ga ima katoliško občestvo. Papež je s svojo prošnjo, obrnjeno Bogu in ljudem dobre volje, naj se Cerkvi odpustijo vse nepravičnosti, ki jih je zagrešila v svoji dvatisočletni zgodovini (katera institucija je bila zmožna preživeti vse to obdobje?), od nasilja inkvizicije in križarskih vojn do diskriminacij Judov in žensk, prevzel na rame ustanove, ki jo predstavlja, odgovorno dejanje, ki bo prešlo v zgodovino kot korak k svetosti Cerkve.

Zavedanje, premočrtno in razumljivo, da je občestvenost Cerkve sestavljena iz ljudi, zmožnih zmot in napak, ne priča o tisti nadutosti, ki so jo katoličtvu naprtili nasprotni tabori, marveč o odprtosti k tretjemu tisočletju, k novi evangelizaciji, ki se začenja z novim krstom. Tak krst je sveta Cerkev doživela v nedeljo, 12. marca. In to ravno v času, ki je za kristjane čas pokore, prenavljanja, odpovedovanja in predvsem pripravljanja.

Ali ni to bil (po Rebuli povedano) "korak apostolskih sandal", ki je zaznamoval delovanje Cerkve v prihodnje? Ni to bil "mea culpa", izrečen iz najgloblje vere, in obenem prispevek k odrešenjskemu klicu človeštva, ki danes naravnost joče po spravi? In končno: ni to bil neizpodbitni dokaz o tem, da je dejanja Cerkve vodil On, ki ga edinega častimo kot Boga in Stvarnika?

Katera drža je bolj krščanska kot kesanje in priznanje grehov? Če je bila to zmožna storiti vodilna institucija verskega življa, je bil to epohalen zgled krščanskega življenja; tistega življenja, ki se z grehom spopada dan na dan in ki se dobro zaveda, da je greh izkušal tudi trdne temelje Cerkve, pod krila katere se občestvo združuje. Katoliška Cerkev je s tem dejanjem izbrala življenje in pričala o močni prisotnosti v tem razkristjanjenem stvarstvu. Pripravljena je stopiti v novo tisočletje, ozaveščeno, da zna hudi duh skušati tudi najmočnejše. In skušnjavam, ki se jim cerkveni dostojanstveniki (ljudje so kljub vsemu še bili) niso znali upirati, so zapisali svoj konec. Oscar Wilde je nekje zapisal, da je najboljši način, kako se upreti skušnjavi, ta, da se ji predaš. Obstaja pa še neki drugi način, ki ga je znala Cerkev s tem svetniškim papežem na čelu uresničiti v svoji polnosti. Zavedanje. Kesanje. Odpoved. Ta trdni sklep Cerkve, da se "nikoli več" ne bodo dogajale stvari, ki niso v skladu z evangeljskim duhom, je povračilo vsem tistim, ki so zahtevali, naj Cerkev prizna že enkrat hudobe, ki jih je naredila. Hudobe? Recimo raje zmote. Zgrešene interpretacije ljudi, ki so se takrat znašli na odgovornih mestih. Toda kdo bi o tem sodil? Kdo bi imel sploh pravico soditi?

Cerkev je s svojo prošnjo po odpuščanju globoko zaorala ledino krščanstva, prevetrila svojo stavbo, neideološko in nestrankarsko, le Človeško in Božje. In kdo bi temu oporekal? Temu dejanju, evangeljskemu in jubilejnemu, ki bo za naslednjo dobo ključ delovanja katoličtva in krščanstva nasploh. Saj bo sedaj Cerkev rasla v Božjih rokah, očiščena človeških grehov in pripravljena s srčnostjo stopiti na pot do Kanaana večnosti.

In negativni vtisi?

Zaznal sem jih le na neki zasebni slovenski televizijski postaji, češ da je bilo to politično dejanje, ki kaže samo na dopadljivost in strategijo Cerkve. Da je ta antieshatološki glas mogel priti iz razduhovljene Slovenije, postkomunistične in vsegadopuščajoče, tudi proticerkvenih gonj, ki se jih spominja iz časov enoumja! A da bi se ta slovenska srenja zavedala, česa vsega je bila zmožna Cerkev v časih, ko se Slovenija zanjo ni zmenila, tega ne. Boleča rana za redko slovensko krščanstvo.

A očitki niso držali. Držali bodo šele, ko bo kaka druga institucija preživela dva tisoč let kljub Grehu.

POGOVOR / G. BOGOMIL BRECELJ OB ZLATI MAŠI

DUHOVNIK MORA BITI PRIJATELJ VSEH

IVAN ŽERJAL

Dne 25. marca bo nabrežinski župnik Bogomil Brecelj obhajal visok duhovniški jubilej - 50 let mašniškega posvečenja. Letos bo praznoval tudi življenjski jubilej, saj bo slavil 75. rojstni dan. Rodil se je namreč leta 1925 v Žapužah v znani Brecljevi družini, ki je med drugo svetovno vojno doživela veliko tragedijo. G. Brecelj je služboval v številnih župnijah v zamejstvu in povsod bil vsestransko dejaven na verskem, a tudi kulturnem področju. Tak je ostal do danes. Prav rad je privolil na pogovor za naš časopis.

G. Brecelj, letos obhajate 50 let mašništva, praznovali pa boste tudi življenjski jubilej - 75 let. To je dolga doba, polna dogodkov, ki so se vam gotovo vtisnili v spomin. Kako gledate na prehojeno pot?

Kakor da bi bilo včeraj. Pri 75 letih namreč vidiš veliko več preteklega kakor prihodnjega ali sedanjega. Tako je življenje. Prehojena pot je bila zelo pestra in lepa, večkrat pa tudi zelo trnjeva. Takrat - od leta 1950 do 1960 - so bili zelo napeti časi. Če nam je prej nagajal fašizem, je potem delal težave duhovnikom komunizem. Vendar smo skušali živeti v miru, celo pomagali smo si, vabili eni druge na prireditve in sodelovali. V 50 letih se nabere veliko drobnih stvari. Zato mi je dr. Humar rekel, da moram napisati spomine. Napisal sem okoli 100-120 strani, ki bodo v kratkem izšle v knjižni obliki.

Kdaj ste se odločili za duhovniški poklic? V kolikšni meri je okolje vplivalo na vašo odločitev?

To je zelo lepo vprašanje, ker jaz sploh nisem imel namena postati duhovnik. Opravil sem maturo, bil pri vojakih in imel vse drugo po glavi. Po vojni pa je življenje tako naneslo, da sem bil v taborišču. Neki vojak ob meni je jokal. Vprašal sem ga, kaj ima, in odgovoril mi je, da joka iz jeze, ker so ga svojčas zapodili iz semenišča. Predstojniki so namreč bolj verjeli tistim, ki so bili na fašistični strani, kot pa njemu. Tako se je njegovo službovanje začelo čisto drugje. In vsakič, ko se je spomnil na tisti dogodek, je jokal. Potem sem si rekel: če on joka, ker ni duhovnik, pomeni, da biti duhovnik je le nekaj velikega. Ko smo potem končali v Avstriji visoko šolo, je eden rekel, da je vojna podrla mostove in ceste in da je treba to obnoviti, da se bodo ljudje spet lahko srečevali. Vendar, bolj kot materialne, je treba obnoviti duhovne, zlasti verske mostove. Tako smo se trije-štirje odločili za duhovniški poklic. Seveda, naša družina je bila globoko verna, potem sem tudi študiral pri salezijancih, toda odločilni so bili tisti dogodki po vojni.

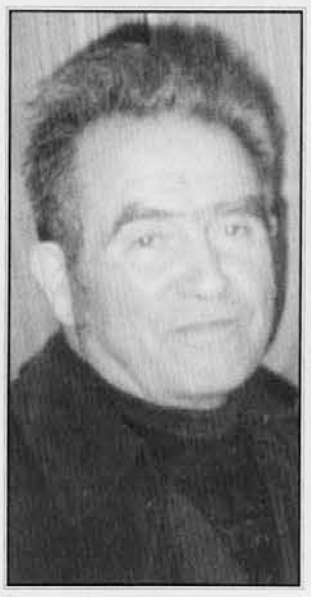

Kako pa je potekalo vaše mašniško posvečenje? Kje ste darovali novo mašo? Kje vse ste službovali po mašniškem posvečenju?

Mašniško posvečenje je bilo v kapeli goriškega semenišča. Škof Margotti me je posvetil kot zadnjega. Po posvečenju sem šel na mejni prehod pri Rafutu, kjer me je čakala mati, ker ni smela čez mejo, in sem ji podelil blagoslov. Jugoslovanski vojak, Srb, ki je tam stražil, se je naredil neumnega in se obrnil stran, da mu ne bi bilo treba nas nadlegovati, Italijani pa so protestirali, ker so slišali slovensko besedo. Italijanski časopisi so to takoj pograbili in Walter Molino je to izrabil in dogodku posvetil celo stran v dnevniku *Corriere della Sera*. Odločil sem se, da bom daroval novo mašo v katakombah sv. Kalista v Rimu. Ko sem to povedal škofu, se je začudil, vendar mi je dovolil, ko je izvedel za poboj štirih članov naše družine. V Rimu je bil takrat ravnatelj dr. Blatnik, ki je za tisto priložnost zbral vse rimske Slovence. Maša je bila na tiho nedeljo, stregla sta mi dr. Blatnik in p. Prešeren. Prisotna sta bila tudi Janez Zdešar in Vili Žerjal. Naj povem še en dogodek. V ul. Dei Colli so bile šolske sestre sv. Frančiška, kjer je bilo kosilo. Po obedu me je sestra prednica peljala v veliko sobo, kjer je bila slika Svetogorske Matere Božje, ki so jo bili Italijani ukradli. Zvečer pa sem prek Radia Vatikan podelil blagoslov vsem sorodnikom onstran meje. Po posvečenju sem služboval v Štandrežu, nato sem bil štiri leta v Sovodnjah, kjer sem skrbel tudi za Gabrje. Sedemnajst let sem bil v Doberdobu, kjer je bilo zelo lepo versko in kulturno življenje; zatem štiri-pet let v Zgoniku, že več kot dvajset let pa sem v Nabrežini.

V Nabrežini ste še vedno zelo dejavni ne samo na verskem, ampak tudi na kulturnem področju s prirejanjem koncertov, predavanj, razstav idr. Kakšen je odnos s tamkajšnjo skupnostjo?

Odnos s slovenskimi verniki je zadovoljiv, saj so me sprejeli in sodelujejo. Tudi z italijanskimi verniki je bilo treba najti pravi stik. Prvi dan, ko me je škof Cocolin predstavil v cerkvi, je čakal, da kaj povem. Zagledal sem se v tla, kjer je bil mozaik, in dejal, da, kakor so kamenčki v mozaiku različni, a tvorijo lepo sliko, če so pravilno sestavljeni, tako tudi ljudje v vasi: čeprav so različni, lahko z dobro voljo, potrpljenjem in razumevanjem živijo naprej z božjo pomočjo. Tako se je dalo organizirati župnijske konference, romanja, izlete in prireditve tako za slovenske kot za italijanske vernike. Takoj pa smo tudi začeli izdajati dvojezično župnijsko glasilo *Srečanje*, ki je doseglo že svojo 127. številko.

Ste tudi velik prijatelj našega časopisa, katerega nastanek ste podpirali od vsega začetka. Večina pripravljalnih sestankov je potekala ravno v župnišču in v župnijski dvorani v Nabrežini. Kakšen je pomen dobrega tiska za našo zamejsko skupnost?

Tisk ima velik pomen. To je bilo jasno že od vsega začetka, ko so pred desetletji dr. Humar, dr. Brumat, dr. Klinec in msgr. Novak orali ledino in postavili prave temelje časopisu, ki je slovenski in katoliški. To je bilo zelo težko, materialne podpore ni bilo, razen od ljudi, ki so to razumeli in takoj pomagali, duhovniki pa smo to seveda na vse načine širili in podprli. Ko me je l. 1960 jugoslovanski konzul v Trstu, h kateremu sem šel s prošnjo za dovoljenje, da grem čez mejo, vprašal, zakaj širim Katoliški glas, sem mu odgovoril, da je to časopis, ki pove, da je črno črno, belo pa belo, in ne gleda na denar, ker ga nista podpirala ne Italija in ne Jugoslavija. Sicer smo tu vsako leto imeli Dan katoliškega tiska z igrami, srečelovom idr.

Če se ozrete nazaj, ali se vam ne zdi, da sta se lik in položaj duhovnika bistveno spremenila v zavesti naših ljudi? Kakšno vlogo ima danes duhovnik v družbi?

Duhovnik mora biti prijatelj vseh. Mislim, da imamo za zgled Jezusa, ki je delil dobrote in hodil od kraja do kraja. Govoril je otrokom, odraslim, ribičem, mitničarjem in seveda veliko tudi farizejem in celo Herodu. Pred sabo moramo imeti Kristusa in, kot je tudi pisano, duhovnik mora biti drugi Kristus. To ni vedno lahko, tudi duhovniki imamo svoje človeške težave in zablode, toda vedno se moramo skušati približevati Kristusovemu liku. Tudi na moji spominski podobici bo zapisano: *Na planine, kakor Jezus, vedno žene me srce, gledal z jasne visočine kras slovenske mi zemlje, blizu bil bi tamkaj neba, ki ga prosil bi gorko, česar je narodu treba, Ti podeli mu ljubo.*

NEKAJ ZGOVORNIH ŠTEVILK

SVETI OČE SVETOVNI POPOTNIK

Tako bi več kot upravičeno lahko rekli o svetem očetu, ki je sedaj na romanju po Mojzesovih in Jezusovih poteh v Sveti deželi. To je že 228. potovanje svetega očeta, odkar je na čelu Cerkve, in že 91. potovanje v tujino; leta 1986 je bil papež na najdaljšem potovanju v svet, ki je trajalo 13 dni in šest ur; takrat je obiskal Avstralijo, Novo Zelandijo, Bangladeš, otočje Fidži, Singapur in Sejšele. Do sedanjega potovanja v Sveto deželo je papež prepotoval po svetu en milijon in 163.948 kilometrov in bil odsoten iz Vatikana skoraj dve leti: 878 dni, kar je skoraj desetina dobe njegovega papeškega poslanstva. Med svojimi pastoralnimi potovanji je sveti oče dvakrat obiskal Slovenijo, zadnjič lansko leto, ko je v Mariboru razglasil škofa Antona Martina Slomška za blaženega. Na vseh potovanjih je 3.100-krat pridigal ali imel razne nagovore. Obiskal je 120 držav po vsem svetu od 191, kolikor jih je danes uradno priznanih. 47 potovanj je opravil v Evropi, sedemkrat pa je bil v svoji domovini Poljski in prav tolikokrat v ZDA; v teh dveh deželah je bil največkrat, če seveda ne štejemo Italije. Sveti oče je obiskal 42 afriških držav, v Afriko je odšel štirinajstkrat, kar samo priča o tem, kako mu je pri srcu afriška celina. Samo dveh velikih držav še ni obiskal, in sicer Rusije in Kitajske, in to zaradi notranjih nesoglasij in odpora do Cerkve. Med svojimi obiski se je srečal z milijoni ljudi, katerim je vedno in dosledno oznanjal mir, spravo in evangelij.

SVETNIK TEDNA

29. MAREC

SILVESTER ČUK

BERTOLD, REDOVNI USTANOVITELJ

Pred osemsto leti je na dan 29. marca 1195 na gori Karmel v Palestini umrl sveti Bertold, ki velja za začetnika karmeličanskega reda. Ta strogi red, ki časti Boga z molitvijo in pokoro, na slovenskih tleh nima nobenega moškega samostana, obstaja pa samostan karmeličank v Sori pri Medvodah. Red nosi ime po gori Karmel, kjer mu je tekla zibelka, in sicer v času križarskih vojn. Tudi med križarji, ki so šli iz krščanske Evrope osvobajat svete kraje v Palestini izpod muslimanske sužnosti, so se razpasle razne strasti in slabe navade. Nekateri so odšli v samoto na goro Karmel, da so s svojim Bogu posvečenim življenjem, polnim žrtev, križarje opozarjali, da jih bo božji blagoslov spremljal le tedaj, če ne bodo podlegli sebičnosti, oblastnosti, grabežljivosti in drugim neurejenim strastem.

Na gori Karmel je zbiral svoje učence že prerok Elija v 9. stoletju pred Kristusom. V prvih časih krščanstva so se puščavniki radi umikali na to sveto goro in tu posebno častili Marijo. Ko so v 7. stoletju Palestino osvojili muslimanski Arabci, niso branili posameznim puščavnikom, da so na Karmelu mirno služili Bogu. Ko so ob koncu 11. stoletja prišli v Sveto deželo križarji in z njimi nekateri romarji, so se namenili, da po zgledu nekdanjih eremitov ustanove na gori Karmel nov samostan na razvalinah tistega, ki so ga pripisovali preroku Eliju. Tam gori so našli nekaj menihov, ki so živeli po ostrih vzhodnih pravilih svetega Bazilija. Nekatera določila tega reda so sprejeli za svoja in tako je tu nastala nova redovna družina z mnogo ostrejšimi pravili, kakor so bila v navadi v Evropi. Vsak redovnik je živel zase, le hrana in božja služba sta bili skupna. Od popoldneva do končane jutranje molitve so vsi molčali, meso so smeli uživati le bolni bratje, drugi pa so se ostro postili od 14. septembra (praznika povišanja svetega križa) do Velike noči. Kljub strogim predpisom je število redovnikov naraščalo in v Palestini je bilo kmalu 14 redovnih družin. Redovna pravila karmeličanskega reda je potrdil papež Honorij III. leta 1226. Dvanajst let kasneje so karmeličani dobili ukaz, naj zaradi muslimanske nevarnosti zapuste Sveto deželo. Najprej so se naselili na Cipru, nato pa je moral oditi vsak redovnik v svoj rodni kraj. Tako se je red razširil po vsej Evropi. Edini moški karmeličanski samostan pri nas je bil v Gorici, kjer se je naselila tudi družina karmeličank, katerih red je bil ustanovljen leta 1452. Oba Karmela sta ostala v Gorici do leta 1782, ko ju je cesar Jožef II. razpustil. Nekdaj je veliko slovenskih vernikov pripadalo karmelski bratovščini ali karmelskemu tretjemu redu in nosilo škapulir.

Raziskovalci si niso popolnoma edini glede vloge, ki jo je pri ustanovitvi karmeličanskega reda imel sv. Bertold. Doma je bil iz mesta Solignac v zahodni Franciji. Nekaj časa je živel kot puščavnik v Kalabriji (na jugu Italije). Leta 1147 se je pridružil križarjem in je bil vsem zgled prave bogoljubnosti. V bojih za Antiohijo se je zaobljubil, da se bo posvetil Bogu kot redovnik, če bodo kristjani zmagali. To se je res zgodilo in Bertold se je z desetimi somišljeniki naselil na gori Karmel. Postavili so si borne kolibe in začeli redovno življenje po zgledu starih puščavnikov. Urejeno redovniško življenje, katerega duša je bil prvi predstojnik Bertold, se je začelo med letoma 1155 in 1185. Poročila soglašajo o tem, da je Bertold dosegel popolnost in svetost in da je umrl v častitljivi starosti 105 let. Pripisovali so mu dar prerokovanja.

■ POSTNI GOVORI PO RADIU TRST A

Tudi letos bodo po Radiu Trst A postni govori, in sicer ob torkih in petkih ob 18.45 od 10. marca pa vse do 21. aprila. Tema govorov nosi naslov *Prihodnost bo takšna, kot je danes vzgoja*, nosilci projekta pa so profesorji na Škofijski gimnaziji Vipava.

Vabljeni k poslušanju vsak torek in petek ob 18.45.

NASLOVI IN AVTORJI

Petek, 24. marca: *Verska vzgoja se ne začne šele z vključitvijo otroka v verouk* (Ivan Albreht).

Torek, 28. marca: *Pomen postnega in velikonočnega časa za versko vzgojo otrok in mladih* (Stanko Fajdiga).

Petek, 31. marca: *Brez molitve v družini ni verske vzgoje* (Stanko Fajdiga).

■ "ALI JE BOG OČE IN MATI?"

Tak je naslov knjige teoloških razmišljanj dr. Zvoneta Štrublja, ki bo te dni izšla pri GMD. O delu bomo pisali ob njegovem izidu. Zaradi svežih pogledov na svetopisemsko problematiko bo knjiga zanimiva za vse tiste, ki želijo poglobiti svojo vero.

■ **RADIO OGNJIŠČE.** Vsak četrtek ob 17. uri: aktualne teme v primorski oddaji **Maestral**. Radio Ognjišče lahko poslušate v zamejstvu na Ukv frekvencah 107,5 - Sv. gora (v Goriški in Furlaniji) in 91,2 - Tinjan (na Tržaškem).

11. PRIMORSKI SLOVENISTIČNI DNEVI / OB 90-LETNICI ROJSTVA PESNICE LJUBKE ŠORLI

PESNICA LJUBEZNI, MIRU, SPRAVE

MARJAN DROBEŽ

Meddruštveni odbor primorskih slovenističnih društev - le-ta delujejo v Novi Gorici, Kopru - in slovenistično društvo za Trst , Gorico in Videm sta letošnje, po vrsti enajste, slovenistične dneve namenila počastitvi Ljubke Šorli, pesnice ter kulturne in narodne delavke iz Gorice ob 90-letnici rojstva. Potekali so v okviru strokovno-znanstvenega srečanja o tej plemeniti in pokončni osebnosti, pesnici ljubezni, miru in sprave, ki je v marsičem zaznamovala preteklost, zlasti pa žilavost in boj primorskih ljudi proti fašizmu ter za njihovo narodno in socialno osvoboditev. Ob tem pa so njene pesmi in celotno delo še vedno aktualni za sedanje in prihodnje rodove Slovencev.

Takšno prepričanje je v pozdravu udeležencem simpozija v Goriškem muzeju na gradu Kromberk 17. t.m., ko se je zbralo res veliko število primorskih profesorjev in učiteljev slovenščine ter kulturnih in javnih delavcev, izrekel podžupan občine Nova Gorica Viljem De Brea, ki je Ljubko Šorli tudi opredelil kot "pokončno in narodno zelo zavedno spremljevalko in sodelavko moža, narodnega buditelja in mučenca Lojzeta Bratuža". Prof. Marija Mercina, ki je program simpozija povezovala, je prisrčno pozdravila prisotne pesničine sorodnike, še posebej Lojzko in Andreja Bratuža.

O Ljubki Šorli so z raznih vidikov in upoštevaje širše kulturne, narodne in politične razmere, ki so opredeljevale njeno življenje in delovanje, govorili poznavalci pesnice, njenih stremljenj in okolij v Tolminu in Gorici, v katerih je živela. Najprej je ravnateljica Goriškega muzeja Slavica Plahuta prebrala obširen referat o kulturnoprosvetnih razmerah na Goriškem po prvi svetovni vojni. Med drugim je tudi povedala: "Ljubka Šorli je kot otrok doživela prvo svetovno vojno, begunstvo, po njej pa italijansko zasedbo in leta hudega fašističnega pritiska. Posledice tistega obdobja so trajno zaznamovale njeno življenje in delo. Primorska je pred obdobjem fašizma in med tem dala vrsto znanih književnikov, ki so s plodnim delom in ob pomoči knjižnih založb s svojimi izvirnimi deli nadomeščali dotok slovenske literature iz matične domovine. Med njimi je bila tudi pesnica ter narodna in kulturna delavka Ljubka Šorli. Na tolminskem učiteljišču je med kulturnoprosvetno dejavnostjo v ilegali nastal dijaški krožek *Mladinska zveza*. Krožek je najprej izdajal glasilo *Buditelj*, kasneje list *Soča*. V njem so člani objavljali svoje literarne prispevke. Tu je aktivno sodelovala tudi Šorlijeva družina, zlasti hčerke Ljubka, Vera in Marica."

Podrobno, slikovito in doživeto je o Ljubkini življenjski poti govoril Tomaž Pavšič. Svojemu posegu, ki ga objavljamo, je dal naslov *Skoz trpljenje nas žlahtni usoda*. Pavšič je dober poznavalec pesnice in njenega delovanja v svetu poezije in v življenju. Je tudi avtor pesničinega življenjepisa, objavljenega v *Primorskem slovenskem biografskem leksikonu*. Marija Pirjevec s tržaške univerze je svoj referat strnila v naslov *Poezija skupne in osebne usode*. Ocenila je pesniške, kulturne in narodne prvine, ki jih je uresničevala Ljubka Šorli. Njena poezija je bila "vezana na trden sestav vrednot in vere, zvestoba lastnemu jeziku pa je bila zanjo primaren imperativ človeške etike. Misel, da je prav jezik, ta najdragocenejši dar narave, temeljni znak narodovega obstoja, je jasno izrazila v sonetu *Slovenska govorica*, ki je nastal leta 1945. Z zanosnim tonom, ki spominja na veliko retoriko Cankarjevih *Podob iz sanj*, je v pesmi izpovedala notranjo zadoščenost ob zavesti, da domača govorica po letih ponižujoče prepovedi spet lahko odmeva na zahodnem obrobju slovenske zemlje". Marija Pirjevec je ob analizi pesničine osebnosti dejala, "da je bila Ljubka Šorli do kraja pokončna, zvesta sami sebi in svojemu rodu. Njena veličina pa je bila v tem, da je kljub trpljenju in poniževanju ohranila, ob trdni opori krščanske vere, zaupanje v smisel Dobrega in Lepega. Najbolj zgovoren dokaz je poezija, ki je tudi po zunanji obliki nenavadno harmonična, urejena, kakršen bi moral biti po njeni predstavi svet, v katerega ni nikoli nehala verjeti. Druga opazna lastnost njene poezije, ki so jo omenjali vsi kritiki, je izrazita muzikalnost. Šorlijeva je v nekem smislu pesnica v antičnem pomenu besede, saj sta v njeni liriki pesnik in glasbenik združena v eni osebi. Sicer se smisel za ritem kaže tudi v tem, da so bile številne njene pesmi uglasbene. Tretja značilnost, ki se kaže v pesniškem delu Šorlijeve, zadeva njeno izrazito čustveno razmerje do sveta".

Spričo tematike, ki jo obravnava, ima znotraj njenega opusa središčno mesto *Venec spominčic možu na grob*, ki ga je izdala v samozaložbi leta 1957, kasneje pa je bil uvrščen v *Izbrane pesmi* z naslovom *Ti in jaz in tri leta življenja*. Literarni kritik Taras Kermavner je zapisal, "da bi nekatere njene ljubezenske pesmi, ki so nastale pred *Vencem spominčic možu na grob* in pozneje, morale ponarodeti. In prav bi bilo, da bi ponarodele".

Nadalje so izredno zanimive referate prispevali Zoltan Jan, ki je obravnaval temo *Ljubka Šorli med Italijani*, Zorko Harej o uglasbitvah pesmi Ljubke Šorli, Marta Filli o novi pesniški zbirki Šorlijeve z naslovom *Tolminske pesmi*, ki bo izšla v Novi Gorici. Marija Mercina pa je podala poročilo o Ljubki Šorli med novogoriškimi dijaki. Gradiva je toliko in je tako dragoceno, da si zasluži knjižno objavo in pa odmeve tudi v širši slovenski javnosti.

Pred začetkom simpozija je skupina dijakov novogoriške gimnazije izvedla lep in s srečanjem ubran glasbeno-kulturni program. Zaradi bolezni nekaterih izvajalcev je žal odpadel koncert *Sprehod po uglasbenih pesmih Ljubke Šorli*, ki je bil načrtovan za soboto v dvorani samostana na Kostanjevici. Udeležencem pomem-bnega posveta so predstavili tudi italijanski prevod njene pesniške zbirke *Via Crucis* (Križev pot). Uvod v knjigo je napisal Marjan Brecelj, prevod je delo Marije Kacin, ilustracije in grafični projekt je zasnoval Franko Žerjal, izdala pa jo je Založba Goriška Mohorjeva.

ŽIVLJENJSKA POT GORIŠKE PESNICE

"SKOZ TRPLJENJE NAS ŽLAHTNI USODA" (1)

TOMAŽ PAVŠIČ

***Trpljenje nam žlahtni usodo* - to je prvi verz iz posvetila, ki ga je Ljubka Šorli Bratuž oblikovala za spominsko ploščo v Zdravščini pri Gradišču ob Soči, kjer so bili zapori, v katerih so leta 1943 slovenski jetniki, med njimi tudi sama, čakali na nadaljnjo usodo. Te štiri besede, povezane v globoko misel, to plemenito spoznanje, ki ima nedvomno v sebi tudi pečat krščanskega, se čudovito sklada z dojemanjem lastnega življenja slovenske pesnice z bregov Soče, Ljubke Šorli, ki bi v tem času obhajala devetdesetletnico rojstva in ki ji primorski slovenisti prav zato letos posvečajo svoje dneve. Mi bi danes, ob spominu na Ljubko, lahko to misel dopolnili in rekli, da je njena žlahtnost premagovala to zlo usodo.**

Tolmin, njen preljubi in opevani kraj, kamor se je v življenju večkrat zatekala, je videl njeno rojstvo: bilo je to devetnajstega svečana pred devetdesetimi leti. Ciril Kosmač je bil njen vrstnik, od obeh dvajset let starejši pa je bil očak slovenske književnosti v teh zahodnih krajih, France Bevk, katerega 110-letnico rojstva bomo tako obhajali letos jeseni. Ob te okrogle letnice, ki se laže usidrajo v pomnjenje, pa se vežejo še druge, ki jim ne moreš ubežati zaradi tragičnega spomina. Tako je leto 1937, nesrečno leto tragične izgube moža, in čez šest let - leto '43, ko je bila Ljubka kruto ločena od otrok-sirot in v nočnem času kot zločinka odpeljana v Trst, najhujšim mukam naproti. A kljub vsemu ji je bilo usojeno, da je od tiste noči živela še natančno petdeset let in en mesec v dobro svojih otrok in slovenskega naroda na Primorskem. Doživela je tudi poveličanje svoje domovine Slovenije 25. junija 1991 in tedaj ji je privrela iz srca pesem *Čudež rojstva*.

Tolmin torej, ki ga je opevala v sonetih (kot že prej tudi Gradnik), je bil njena zibelka. Oče Luka je bil strojar, mati Alojzija Mlakar pa gospodinja, pozneje trgovka. Mati je bila doma iz Bače pri Podbrdu, bolj prav bi bilo reči nad Podbrdom, saj ta kraj leži na višini le malo manj kot 800 metrov na pobočju Koble, skoraj tik nad Bohinjskim predorom. Ljubkina rojstna hiša še stoji v tolminskem Klancu, ki kljub vsej takratni skromnosti k sreči nima tistega žalostnega pridiha, kot si ga je pridobil vrhniški Cankarjev Klanec. Na hiši, s starim imenom pri Strojcu, je od leta '95 vzidana spominska plošča. *Sladko, skrito hrepenenje / sili v rodni me Tolmin; / v Klanec, srečni kraj otroštva, / seže prvi moj spomin.*

Ljubka je imela dve sestri, prvi pa je bil bratec, ki je prav kmalu umrl; mlada, komaj 19-letna, je umrla tudi sestra Vera, ki se je bila ravno vpisala na medicino v Bologni; podlegla je takrat precej razširjeni pljučni bolezni. Sestra Marica pa se je poročila z znanim Tolmincem in pozneje Tržačanom, tigrovcem Slavkom Tuto. Ljubka je velikokrat pripovedovala, kako je mama njo in sestro dala na precej obložen voziček ali kariolo, ki jo je potiskala iz Tolmina skoz Modrej in čez Stopec na postajo, na "štacjon" pri Sveti Luciji. Po tisti poti, ki sta jo večkrat prehodila in tudi opisala Ivan Pregelj in Ciril Kosmač, dobro pa jo pozna tudi Saša Vuga. Ko je Italija konec maja leta petnajstega napadla dotedanjo zaveznico Avstrijo, se je Tolmin namreč znašel pod dometom italijanskih topov z beneške meje. Ljudje so naenkrat postali begunci in, kdor je le mogel, se je zatekel k sorodnikom v varno zaledje. Šorlijevi so se tako umaknili na Jesenice k sorodnikom, ki so jim pomagali, da so se kot begunci še kar znašli.

Oče je bil na fronti, mama pa je morala nazaj v Tolmin, ki je bil tik ob bojni črti, da bi od tu skrbela za otroke, ki jih je kljub nevarnostim in težavam redno obiskovala. Ljubka je ob splošnem pomanjkanju začela hoditi v prvi razred na Jesenicah, a ga ni dokončala. Šolo je nadaljevala v Tolminu, ki je bil zaradi vojne precej prizadet. Leta 1920 je vstopila v meščansko šolo in jo dovršila leta 1923. Zelo rada bi se bila vpisala na takrat odprto učiteljišče v Tolminu, vendar so se ji želje po učiteljskem poklicu uresničile šele dobrih 20 let pozneje, v popolnoma novih razmerah. Oče se je vrnil bolan iz vojske in je umrl že leta 1925, ko je bila Ljubka stara 15 let. Tako je breme družine s tremi hčerami padlo na sicer odločno in delavno mater, ki je po prvi vojni v Tolminu odprla trgovino z mešanim blagom. To je določalo tudi Ljubkino usodo, ki je namesto na učiteljišče v letih 1923-25 hodila na trgovsko šolo v Gorici. Sama je sprevidela, da mora tako napraviti, čeprav je mama ni izrecno v to silila; po zaključenih izpitih se je zaposlila v mamini trgovini.

Kljub marsikaterim odpovedim, so bila verjetno mladostniška leta, odraščanje v narodno in kulturno zelo razvitem okolju najbrž najbolj sproščeno obdobje njenega življenja. Celotna Primorska, posebno še Goriška, je živela v nekem posebnem kulturnem in narodnem prebujenju, kot še nikoli prej in ne pozneje, niti po drugi svetovni vojni ne. V hišo so redno prihajali znani tolminski javni delavci, dekan Vodopivec s svojimi kaplani, organist in skladatelj Vinko Filli, odvetnik Vogrič, pa še drugi nosilci prosvetnega in kulturnega delovanja. Njihova hiša je bila eno od pomembnih tolminskih kulturnih ognjišč. Žal sta bila slovenska kulturna obnova in sploh slovensko izražanje v javnosti kmalu nasilno zatrta. Najbolj vneti borci za slovenstvo so morali v ilegalo.

Mlada Tolminka Ljubka je sodelovala z mladimi v kulturnih in prosvetnih organizacijah in bila tesno povezana s Cerkvijo, saj je zadnji dve leti pred poroko nadomeščala organista in vodila zbor deklic. Bil je čas, ko je ob nedeljah orglala pri treh mašah, popoldne pa še pri večernicah. Vodila pa je poleg otroškega še poljubinjski mešani zbor. In prav tovrstna kulturna dejavnost jo je tudi usodno povezala z Lojzetom Bratužem, učiteljem, pevovodjem in skladateljem. Dobri nadškof Sedej, branitelj Slovencev, cerkljanski rojak, ki je bil Bratuža postavil za nadzornika vseh cerkvenih zborov v škofiji, je že dve leti za večno počival na Sveti gori, Bratuž pa je še vedno hodil obiskovat zbore in jim pomagat. Tako sta se veliko videvala in skupaj delovala.

Njuna poroka leta 1933 v tolminski cerkvi Marije Device na Ilovici ni bila le poveličanje uresničene ljubezni, temveč tudi pravi slovenski praznik za Tolmin in vso Goriško. S kora se je med poročno mašo oglasila pesem tolminskih pevcev *V duši nam plamen čist gori* po besedilu neveste in po notah ženina. Vinko Vodopivec pa je bil zložil *Poročno pesem* na besedilo iz Venca za tenor in orgle. Zapel jo je Jožko Bratuž, na orgle pa ga je spremljal Emil Komel. Ob izstopu je mladi nevesti poklonila cvetje takrat sedemletna Marta Filli. A ta lepi življenjski dogodek je bil bolj malo v soglasju s tedanjimi časi za primorske Slovence. Potekalo je tretje leto po bazoviški tragediji, v Beneški Sloveniji so tedaj pregnali slovenski jezik tudi iz cerkve, sam Lojze Bratuž pa je imel tudi že za sabo zapor in pregajanje. Bližnje srečanje s tolminskim komisarjem kvesture Bicchijem, ki je Ljubki z grožnjo zapora prepovedal, da bi še naprej, na odprtem ob Soči, učila otroke narodne pesmi iz pesmarice Barčica, je prav tako naznanjalo temnejšo prihodnost.

DALJE

OB ZADNJI PREMIERI SLOVENSKEGA STALNEGA GLEDALIŠČA

TURRINIJEV ALPSKI ŽAR

ALEKSIJ PREGARC

Tretja letošnja premiera Slovenskega stalnega gledališča je ob neuradni četrti goriški premieri Poseben dan *Ettoreja Scole še samo potrdila sum, da je letošnji tržaški repertoar postal res izjema, ki ne potrebuje znanega zaprašenega pravila - torej skupek izjem, samovšečnost, ki nikakor ne more opravičevati tranzicijskega osnutka v sili razmer.*

Poglejmo. Če smo sprejeli Horvathove Dunajske zgodbe, *po mojem ključno delo letošnjih programskih izbir, s sijajnima interpretacijama Iva Bana in Mirande Caharije in se soočili z zadahom rojevajočega se nacizma, smo se v Brechtovi skici* Malomeščanska svatba *spet znašli v skrčeni poroti, ki naj presoja nastop istega nacizma. Pri še nerecenziranem* Posebnem dnevu *imamo opravka s fašizmom iz leta 1938. V pravkar odigranem Turrinijevem* Alpskem žaru, *kamor naj bi nas po trditvah sestavljalcev repertoarja spet vodila pot v haiderjansko Avstrijo, prežeto z nostalgiko po nacizmu in rasizmu, ne glede na to, da je Turrinijevo delo nastalo v dobi latentnega pojava iste sorte, je prejšnjim sorodna snov spet na tapeti.*

S takim usmerjanjem postavljamo gledališko publiko pred grozote in deviacije izhajajoče iz zgolj proslulega arzenala vrednot liberalno-desničarskega kova, ki je sicer vredno najstrožjega obsojanja, toda... Naše življenje na stičišču treh kultur, ki se bolj izpodrivajo kot plemenitijo, in kjer domuje edina slovenska gledališka ustanova izven meja matične domovine, res ne premore analize nobenih drugih travm, ki niso le pogreti spomini? Eksistencialno ni to docela premišljeno. In kakšna naj bi bila ob vsem tem glavna poanta? Naj bi se začel ves prevladujoči razvrat družbe, ki ga vsi štirje režiserji izzivalno in z velikim zamahom ponujajo v ogled, s pretenzijo posodabljanja tekstovne fakture, skotil edinole na dotrajanih in že prestreljenih tarčah zgodovinske ropotarnice? Eksperiment! Da, toda to se počenja s škiljenjem in hahljanjem izza vogala. To ni pošteno, to ni niti okusno. Smo namreč še vedno živi dejavniki antropogeneze, in to ne samo v obliki žrtvenih jagnjet ali pa vnaprej obsojenih bebcev!

To se dogaja tudi s Turrinijevim Alpskim žarom.

Interpretacija tega teksta je lahko raznolika, osvobojena avtorskih spon, toda med poplavo intervjujev in spodbudnih razlag (med drugim umetniškega vodje, režiserja in pa hišnega recenzenta) pred premiero, je seveda proniknila aktualnost fenomena Haider, ki pa ima le ohlapno zvezo s pričaranjem samote, odtujenosti in "izštekanosti" obeh protagonistov avstrijskega avtorja. Nasprotno, v izvedbi gre za brskanje v kalni zavesti in podzavesti, vizualno poudarjeno s pritlehnimi strastmi, ki nikakor človeka ne osvobajajo in ga ne morejo približati umetnosti (tudi gledališke ne!), zakaj umetnost je plemenitenje življenja. Kot zaprisežen gledališčnik lahko sodim, da je prav tržaška izvedba tega teksta primerna za "underground". Nič nimam proti, če je še lascivnejša, prav rad jo bom ocenil v taki optiki, z optimizmom bom postal v svoji starosti čisto lizunsko pasji, toda ne bom tega aktivno pokazal svojim otrokom, bom le skušal razumeti ekstravaganco snovalcev repertoarja, za kar so bili tudi solidno tvarno nagrajeni. Bodimo si na jasnem: Turrinijev tekst je zanimiv, tako po svoji zgradbi kot po svojih presenetljivih preobratih v značajih akterjev. Lahko bi dejali, da so se luščili ali stresali s sebe perje - do golega. Toda ni čisto tako. Glavna igralca sta si samo obleke menjavala (druga drugi je bila enakovredna), medtem ko sta vanje oblečena osebka izvedla precej ravno linijo interpretacije, bolj ali manj zadrto in cinično, z zelo redkimi čustvenimi flashi, tako da njuna samota ni vzbudila kakega posebnega sočustvovanja.

Zgodba. Slepec ždi v dodeljeni mu gorski koči s prečudovitim pogledom na vršace in doline, tja so ga po treh verzijah "presadili" nekdanji nacistični kamaradi, da bi mu prihranili preganjanje (prva verzija), nato naj bi mu bivališče priskrbelo Društvo slepih (druga verzija), slednjič pa izvemo, da se ga je usmilila kulturna administracija (tretja verzija). Primerni opazovalec bo ugotovil, da je ob "slepčevih" dolgih samogovornih razlagah (v glavnem ob prisotnosti Jasmine) sprememba bivalnega prostora uporabnika res fikcijsko očarljiva, kar je tudi v sozvočju s časom dneva samega. Že v podtonu kakor tudi izgovorjenem gre v vseh treh interakcijah za željo po ženski, za katero Slepec zaprosi pri svojem matičnem društvu. In ona, Jasmin, se pojavi in vzporedno s Slepcem razvije tri življenjske zgodbe, ki poosebljajo tri "skrahirane" usode, dokler oba ne začutita potrebe po nekakšnem sobivanju. Scensko sugestiven je romantični sklepni prizor s plesom para v rumenem soju ob Straussovih zvokih, kar pa zelo dvomim v takšen Turrinijev sklep in prav verjetno je, da je ta absurdni optimizem namenjen publiki... V zgodbo je vpleteno tudi bebavo, mutasto bitje (Mladenič), sin propadlega gospodarja v sosedstvu, ki postane nekak "podganji" hlapec pri Slepcu, in se pri srečanju z Jasmin spremeni tudi v parjajočega se psa. Tu sta še Gorski vodič ter njegova spremljevalka (Turistka), ki v zakulisju priredita randi s hrupnim ljubljenjem. Slepec ima namreč z Vodičem sklenjeno pogodbo za oponašanje ptičjega petja ob določenih urah, ki je namenjeno turističnim skupinam.

*Vladimir Jurc je kot Slepec obsežni tekst odlično obvladal. A tu se odpira dilema: koliko je njemu sploh do sveta, če ga ves čas cinično zavrača? Prevelika, neizniansirana hladnost veje od njega; spoznal sem že veliko bolj briljantnega Jurca. Maja Blagovič (**na sliki ob Jurcu**) je zaigrala Jasmin v treh različih (prostitutka, uvela uradnica Društva slepih in neuspela igralka). Še najbolj prepričljiva je bila v prodajalki ljubezni; težko je namreč se zriniti skozi tri ženske like. Če ni med njimi notranjega dialoga, tako je izzvenela hladno tudi njena ljubezenska izpoved.*

Pri obeh glavnih protagonistih je bilo stanje samote in osamljenosti nedorečeno, tako da nista vzbujala pretiranega sočutja, morda so ju drugi elementi igre in mimike speljali na neravno vsakdanje poti, to je njeno zapeljevanje od spredaj in od zadaj, bebčevo lizanje njene sramnice, onegavljanje z njegovim penisom, realistično bljuvanje, dolgotrajno zakulisno pojanje med turistoma (pravi potres!) - in še bi lahko naštevali. Čisto dovolj za slabi dve uri igrokaza. V pornografski delavnici zmanjka časa za ideje in naprednost je iznakažena. Saj igralca sploh nista za to kriva, to je režijska zasnova režiserja udejanjila. In režija Sama M. Strelca je bila nadebudna. To je vse, kar o režiji lahko povem. Aleš Kolar je tehnično izvedel vlogo nesrečnega spremljevalca idiota, medtem ko sta vlogi Gorskega vodiča (Danijel Malalan) in Turistke (Sonja Kerstein) omejeni na markiranje. Tekoč prevod je delo Darka Čudnega, za zelo ustrezno sceno je poskrbel Dušan Milavec, za kostume pa Gordana Gašperlin. Opazno je bilo lektorsko delo Jožeta Faganela.

Predstava torej, ki bo verjetno doživela veliko različnih razlag.

DVOJEZIČNE PESMI

MIROSLAV KOŠUTA IN SREDOZEMSKE ŠTIMUNGE

JOLKA MILIČ

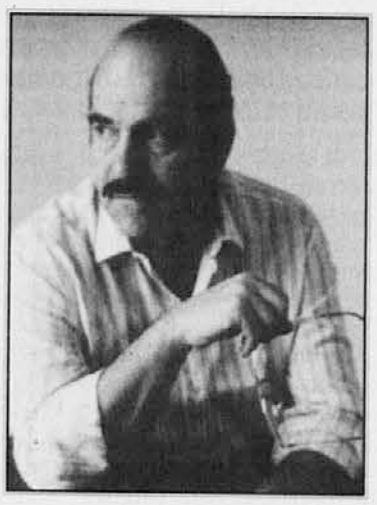

V Trstu je pri ZTT-ju EST s sodelovanjem Kulturnega konzorcija tržiškega območja (Consorzio culturale del Monfalconese) izšel dvojezični izbor pesmi Miroslava Košute *Memoria del corpo assente / Spomin odsotnega telesa* (226 strani). Pesmi je prevedla v italijanščino Daria Betocchi, profesorica italijanščine na Slovenskem znanstvenem liceju France Prešeren v Trstu in vnukinja slovitega, pred štirinajstimi leti umrlega italijanskega pesnika Carla Betocchija, ki ga z nekaj prevodi starejšega datuma konec koncev poznamo tudi Slovenci. Vendar premalo. In ker smo se s tem subtilnim lirikom Slovenci hočeš nočeš tudi krvno pomešali ali povezali, bi ga resnično kazalo predstaviti pri nas bolj obširno. Navsezadnje bi lahko vnukinja poskrbela za bolj zaokroženo pesniško podobo in celovitejšo predstavitev "nonota", z bogatejšim izborom pesmi. Če bo čakala na druge, utegne čakati zelo dolgo in celo ne dočakati. Dolgoletne izkušnje so spregovorile iz mojih modrih, da ne rečem nezmotljivih ust. Saj poznamo rek: Kdor sam stori, stori za tri. In marsikaj postori. To seveda mimogrede, ker beseda ni konj in ker se je priložnost prav ponudila za dajanje pametnih oz. konstruktivnih nasvetov, ki seveda niso obvezni.

Nadaljujmo s Košuto, ki me že križem gleda, ker sem ga kar spotoma pozabila in potisnila vstran.

Predgovor v njegovi zelo lepi zbirki, tudi po oblikovalni plati - velikega formata 20cm x 20,5cm -, ki jo je dokaj posrečeno opremil slikar Claudio Palčič (zakaj Claudio?), je izpod peresa univerzitetnega profesorja Elvia Guagninija. Pesmi je Košuta sam tudi pospremil v svet bralcev s krajšim liričnim zapisom *Potem iznenada ptice*. Znana tržaška slavistka dr. Marija Pirjevec pa jih je osvetlila s kritiškim esejem *La poesia di Miroslav Košuta*. Na koncu knjige je dodan kar izčrpen bibliografski zapis. Škoda, da nista predgovor in kritiški esej tudi v slovenščini. In navsezadnje tudi zadnja Košutova italijanska pesem (naslov v prevodu bi se najbrž glasil *Na kriških paštnih*). Ni mi povsem jasno, zakaj si Slovenci tako radi sami od sebe in malce celo samovoljno strižemo jezik, ne dovolimo mu pogostoma do besede, in to brez vsake potrebe tako rekoč, le na veliko škodo simetrije. Če smo se odločili za dvojezično izdajo, naj bo dvojezična v celoti, mar ne? Saj bi tudi tiste, ki ne znajo italijanščine, zanimalo zvedeti, kaj misli italijanski Guagnini o Košuti in kako Pirjevčeva predstavlja Italijanom zamejskega pesnika. Hvaležna bom vsakomur, ki mi bo razložil to naše izrazito masohistično in avtolezionistično nagnjenje k odpovedi. Svoje častno mesto v povorki ali na predstavi kar preradi odstopimo drugim, čisto brez razloga se mu odrečemo in skoraj rajši pustimo prazen prostor, kot bi prisedli, se udobno usedli in namestili in med sebi enakimi... uživali enakopravnost. Skoraj rajši se tudi postavimo diskretno ob stran, za vsak slučaj, tja pač, kamor najbrž sodimo (?), namesto da bi silili oz. težili po gravitacijskem zakonu v ospredje, zraven tistih, ki stoje (ali sedijo) spredaj. Čudni patroni smo. Skromni in nezahtevni tudi takrat, ko si sami režemo svoj prostor in svojo pravico, in bi si lahko neženirano odrezali kar zajeten kos svoboščin, saj ne bi s tem prikrajšali nikogar, le sebe gratificirali in najbrž želi splošno odobravanje. Skrajni čas je, da se poboljšamo, sicer nam bo trda predla.

No, v zvezi s pesniško zbirko, ne kaže spregledati, da je za pretežni del prevedenih pesmi (izbor so namreč za tisk v knjigi kasneje uvidevno razširili) prevajalka prejela leta 1995 v Ronkah (Italija) Kosovelovo nagrado, kar niso mačje solze. In za dulcis in fundo-namesto slanih pal'čk, čajnega peciva in čaše šampanjca ali kakšne drugačne predstavitvene mini zakuske (tem svetlim običajem se ne kaže odreči ali izneveriti!)- instant prevod zadnje neprevedene pesmi. V pokušnjo... sredozemske štimunge:

NA KRIŠKIH PAŠTNIH
Na kraških paštnih
s skrivnostnega neba
rezki krik samotnega galeba.
Tisti vreščavi glas
je skoraj vabilo k upanju,
ko sonce tone
in rahla sapica
me boža,
dehteč
po vinu in morju.

PRI LJUBLJANSKIH ZALOŽBAH

NOVI KNJIGI LEVA DETELE

Na Dunaju živeči pisatelj Lev Detela je pred kratkim pri založbi Nova revija v Ljubljani objavil obširno spominsko knjigo *Emigrant* - pregnanec med dvema svetovoma 1960-1990. V njej natančno opisuje svojo življenjsko pot, ki ni bila lahka. V ospredju so pisateljeva literarna in posredniška prizadevanja, ki so rodila dolgo vrsto knjig in različnih objav v slovenskih in tujih revijah in v drugih publikacijah. Zanimivi so Detelovi opisi stikov s tržaškimi in goriškimi kulturnimi delavci in z različnimi znanci in prijatelji, saj je znano, da se je s svojo ženo in tremi sinovi večkrat mudil v naših krajih in bil tu v šestdesetih letih med soustanovitelji in uredniki revije *Most*. Zanimivi so pisateljevi zarisi nekaterih pomembnih in ne vedno prijetnih kulturnopolitičnih dogodkov v času represij nekdanjega jugoslovanskega sistema. Ljubeznivi pa so opisi njegovega družinskega življenja s sinovi in ženo, pesnico Mileno Merlak. Knjiga, v kateri je objavljeno tudi fotografsko gradivo, obsega nad 300 strani drobnega tiska in stane v Sloveniji 5.980 tolarjev.

Pri založbi revije SRP v Ljubljani pa je skoraj istočasno izšla Detelova nova pesniška zbirka *Starosvetni spevi*. Gre za epsko-lirsko pesniško izpoved z resničnim ali navideznim zgodovinskim ozadjem iz časa Julija Cezarja o stiskah starih rodov, pa tudi posameznega človeka. Deveto Detelovo pesniško zbirko, ki stane 1.000 tolarjev, krasijo številne avtorjeve lastnoročne ekspresivne risbe.

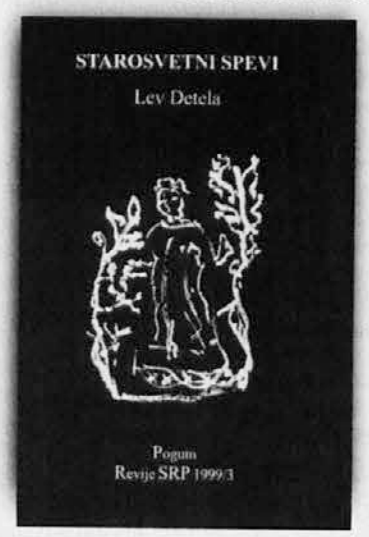

O ROKOPISIH BARONA ZOISA

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede v Ljubljani je predstavil javnosti nov dosežek pregledovanja in popisovanja rokopisnega gradiva Žige Zoisa, razsvetljenega humanista, gospodarstvenika, znanstvenika naravoslovca, pesnika, prevajalca, mentorja in mecena slovenske kulture. Knjiga Jožeta Faganela *Zoisovi rokopisi* vsebuje podatke o še neobdelanem rokopisnem gradivu, ki ga hrani Narodni muzej v Ljubljani in je tja prispelo po drugi svetovni vojni. Njen podnaslov *Popis - I* kaže na to, da čaka raziskovalce še veliko dela in nerazkritega o tem pomembnem Slovencu.

BAZOVICA / SVOJEVRSTNA POBUDA

V SOBOTO BO ŽE TRETJI PRAZNIK DRUŽINE

KD Slomškov dom in župnija Bazovica že tretje leto po vrsti organizirata t.i. praznik družine. Vsi se vedno bolj zavedamo pomena priprave in velikih težav, katerim je podvržena ta osnovna družbena celica. Največ za harmonijo zakona in za srečo svojih otrok seveda lahko storita zakonca sama.

V soboto, 25. marca, bomo ob 18. uri v kinodvorani gostili t.i. "pojočo družino" Lisjak iz Kopra. Ta družina s štirimi otroki nam bo spregovorila o sebi in o svoji družinski vzgoji. Z njimi se bo na odru pogovarjal domači župnik Žarko Škerlj. Med programom nam bodo zapeli otroci otroškega zbora Slomšek, nastopila bodo dekleta motorično-plesne šole iz Gropade, zaigral pa bo ansambel iz Mačkolj. Ob razmišljanju, petju in glasbi bomo spregovorili o življenju v družini danes in ob prazniku razveselili vse zbrane očete in mamice.

Za konec še dve stvari:

1. župnija Bazovica in KD Slomškov dom pripravljata za nedeljo, 11. junija, srečanje pojočih družin. V sestavu morajo biti vsaj trije člani, zapeli bodo eno ali dve pesmi, ki so lahko verske ali narodne vsebine. Spremljajo se lahko sami ali pa jih bo spremljal poseben ansambel. Prijavijo se lahko družine iz cele Tržaške, Goriške ali iz bližnje Slovenije. Posebna komisija bo izbrala najboljšo pevsko družino, enako bo to storilo tudi občinstvo. Vsi nastopajoči bodo dobili spominsko plaketo, nagrajenci pa kot nagrado zastonjsko udeležbo na župnijskem izletu.

2. Če se hočete tudi sami navdušiti za tak družinski nastop, pridite že v soboto, 25. t.m., v Bazovico, kjer bo nastopila družina Lisjak iz Kopra. Ob njih se boste morda tudi sami navdušili. Prijavnico boste dobili tam, rok za prijavo je do konca meseca maja.

PO SKRUNITVI RIŽARNE

TOKRAT VAL OGORČENJA IN TAKOJŠNJA PREISKAVA

IVAN ŽERJAL

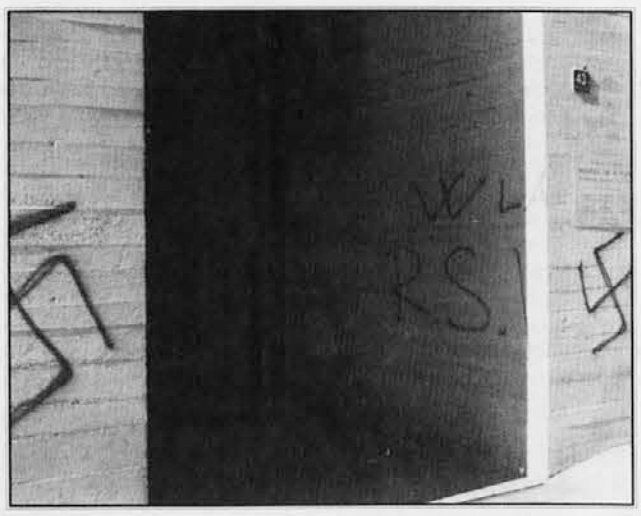

FOTO KROMA

Prejšnji teden je tržaško javnost šokirala skrunitev tržaške Rižarne s kljukastimi križi ter s fašističnimi in protijudovskimi gesli. Neznanci - upajmo, da taki ne bodo ostali dolgo - so zidove bivšega taborišča pomazali s črno barvo in z napisi, kot je npr. znameniti *Juden raus* ter z vzkliki Mussoliniju in salojski republiki, nanje pa so tudi narisali kljukaste križe in Davidovo zvezdo, obešeno na vislicah.

Dogodek je povzročil val ogorčenja. Tržaška judovska skupnost je prejela številne izraze solidarnosti, številni krajevni upravitelji in politični predstavniki pa so skrunitev ostro obsodili. Preiskava se je pričela nemudoma in je baje dala že prve rezultate. Do skrunitve je namreč prišlo v času, ko se še vedno niso polegle polemike okoli čudnega zadržanja krajevnih političnih krogov do "afere Haider", zaradi katerega je Trst pritegnil nase negativno vsedržavno pozornost. V znamenju nasprotovanja ideologijam, ki sejejo mržnjo in nestrpnost, je namreč pred kratkim potekal tržaški obisk predsednika Ciampija, vedno v tem znamenju pa je zadnje čase potekala v Trstu vrsta okroglih miz, posvetov, srečanj in manifestacij, na katerih so nastopili politiki, zgodovinarji, časnikarji, kulturni delavci idr. 25. aprila bo glavni govornik v Rižarni predsednik italijanske vlade Massimo D'Alema, na krajevni ravni pa še vedno odmevajo predlogi in polemike okoli t.i. "dneva spomina".

Spričo vsega tega je bilo pričakovati, da bo skrunitev takega mesta, kot je Rižarna, simbol trpljenja Slovencev, Hrvatov, Judov, Italijanov in predstavnikov drugih narodov, povzročila šok in ogorčenje. In vendar, ko bi do tega prišlo, recimo, pred letom dni, bi bilo ogorčenje veliko manjše, saj bi večina ljudi zadevo likvidirala kot pobalinstvo redkih ljudi, ki živijo na robu družbe. Potreben je bil torej "efekt Haider", da so se določena stališča spremenila. Upati je, da bodo te spremembe vplivale tudi na zadržanje tržaške javnosti do skrunitve številnih spomenikov padlim slovenskim borcem in rodoljubom na Tržaškem. Sodeč po molku, ki je spremljal nedavno razbitje obeležja tigrovcem v gozdu Salcer pri Padričah, ne moremo biti veliki optimisti. "Afera Haider" je bila namreč dober alibi za tiste, ki želijo vso krivdo zvaliti le na nacizem, pozabljajo pa, da je v naših krajih dolga desetletja razsajal ravno tako nasilni in nevarni italijanski fašizem.

Zato ta obsodba skrunitve Rižarne zveni, če hočete, malo nepristno in neiskreno. Če bi hoteli krajevni politični krogi res iskreno obsoditi nasilje iz polpretekle zgodovine, potem bi morali poromati najprej v Narodni dom in na bazovsko gmajno, saj se je vse začelo tam. (Predsedniški venec v Gonarsu ne odtehta vsega.) Ob zadnjih dogodkih pa se človeku zdi, da do obsodb prihaja, ker pač "mora" biti, saj politična korektnost to zahteva. Koliko pa je vse to res občuteno, je drugo vprašanje.

DEVIN / PRIREDITEV NAJMLAJŠIH

PRIJETNO VZDUŠJE OB DNEVU STARŠEV

Otroški zbor Ladjica in državni vrtec iz Devina sta v soboto, 18. marca, na sedežu devinskih zborov priredila lep večer, namenjen staršem in ostalim sorodnikom ter družinskim članom. Malčki iz vrtca so na doživet in prisrčen način pokazali, koliko pesmic in besedil si zapomnijo, če jih učiteljice primerno motivirajo in dobro pripravijo.

Po nastopu najmlajših so si izmenoma sledile recitacije in kar devet instrumentalnih točk, ki dajejo spet upanje na generacijo otrok, ki bo v naših krajih znala gojiti glasbeno kulturo. Višek programa je bil seveda nastop številnega otroškega zbora Ladjica, ki je ubrano in s svežimi otroškimi glasovi podal eno ljudsko in kar tri pesmi Marjana Vodopivca. Njegovi *Kekčeva pesem* in *Zbadljivka* sta otrokom očitno zelo všeč in ju radi pojejo.

Večer je zaključila skupna pesem *Prijateljstvo* in ob zakuski se je nadaljevalo prijetno kramljanje številnega občinstva ob veselem smehu in živahnem tekanju malčkov in šolarjev.

Za starše je bila to topla in vsebinsko raznolika prireditev. Izpričala je predvsem bogato dejavnost otrok, ki si tako nabirajo dragocene izkušnje.

MF

Zaradi stiske s prostorom so nekateri članki izostali. **Bralcem in sodelavcem se opravičujemo.** / URED.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Ettore Scola-Ruggero Maccari-Gigliola Fantoni

POSEBEN DAN

(UNA GIORNATA PARTICOLARE)

REŽISER *Dušan Mlakar*

PREMIERA: **v petek, 24. marca, ob 20.30** red A.
PONOVITVE: **v soboto, 25. marca, ob 20.30** red B;
v nedeljo, 26. marca, ob 16. uri red C;
v sredo, 29. marca, ob 20.30 red D;
v torek, 4. aprila, ob 20.30 red F;
v četrtek, 6. aprila, ob 20.30 red E.

V petek, 24., in v soboto, 25. marca, možnost 60 parkirnih prostorov v parkirišču na trgu Perugino.

NABREŽINA / PROF. FRANC KRALJ GOST MESEČNE KONFERENCE

ZA OGLEJ OSTAJA ŠE VEDNO ZNAČILEN DUHOVNI NABOJ

MATJAŽ RUSTJA

Mesečna konferenca nabrežinske župnije je vabila v sredo, 15. marca, na *Naš jubilej in Oglej*. Tako se je namreč glasil naslov večera, na katerem je predaval zgodovinar prof. Franc Kralj. V posegu, ki je zaradi jasnosti in bogastva vsem razumljivih podatkov marsikoga očaral, je prof. Kralj razčlenil najvažnejše dogodke oglejske zgodovine, vendar ne samo s podatki, ampak tudi s citati iz različnih virov, ki so še dodatno popestrili izvajanje. Srečanje, ki se je zaključilo s predvajanjem diapozitivov oglejske bazilike, je bilo predvsem namenjeno letošnjim romarjem iz goriške nadškofije, ki se bodo 2. aprila jubilejnega leta 2000 odpravili na pot do Ogleja. Ovnov rog, s katerim so Hebrejci naznanjali Bogu posvečeno (jubilejno) leto v pričakovanju mesija, je namreč letos še posebno zadonel ob dvatisočletnici krščanstva. Ker pa je jubilejno leto poseben čas milosti, se pobožnosti izražajo na mnogotere načine, med drugim tudi z romanji (posebno v Rim ali v Sveto deželo). Duhovna potovanja nas opozarjajo, da je človek večni popotnik v iskanju in utrjevanju vere. In korenine "slovenske vere" moramo iskati tudi v Ogleju.

Od nastanka v letu 181 pr. Kr. se je Oglej razvijal v vse pomembnejše središče velikega Rima in že v zgodnjih letih Kristusovega nauka je mesto postalo krščanska občina (v sredini tretjega stoletja). Pred Konstantinovim odlokom (313) so v teh krajih našli mučeniško smrt mnogi kristjani, med katerimi moramo omeniti sv. Mohorja in Fortunata. Čas cvetenja krščanstva (takrat so tudi zgradili prvo baziliko enkratnih mozaikov) so prekinili vdori barbarov, tudi Hunov, ki so z Atilo na čelu do tal porušili mesto. Ko pa je bil čas pustošenj mimo in si je Oglej opomogel, se je od 10. do 16. stoletja stalno razvijal v pomembno duhovno in politično središče. Bil je namreč obenem škofija (med največjimi v Evropi), metropolija (združevala je 11 škofij) in svetna kneževina, ki je nastajala postopoma, od 11. stol. dalje pa je zajemala velika ozemlja, čeprav jih ni nikoli povsem obvladovala zaradi fevdalnih bojev, in primis z goriškimi grofi.

Oglej zaseda izredno važno vlogo tudi v času pokristjanjevanja Slovencev. Začelo se je s Karlom Velikim in nadaljevalo po vdorih madžarskih ljudstev, ko jih je leta 955 pregnal cesar Oton I. V tem obdobju beležimo pomemben podatek, da je učenje misijonarjev potekalo v materinem jeziku. Posebno znan pokristjanjevalec Slovencev je bil patriarh Popon (1019-1045), ki je pošiljal v naše kraje misijonarje iz Štivana, Rožaca in Mušaca. Takrat so nastale tudi prve prafare (Solkan, Štivan, Vipava, Volče...). Posebno važno vlogo pa so v srednjem veku odigrali uboštveni redovi (frančiškani, dominikanci, benediktinci), ki so pokristjanjevali s spoštovanjem jezika in kulture, nadgrajevali so ustaljene navade, tako da je ljudstvo prišlo po naravni poti v krščanstvo. Odlično so učili benediktinci v Štivanu in so bili zato že v zgodnjem srednjem veku poznani daleč naokrog. Bili so odločilni pri oblikovanju slovenske vernosti in značaja naroda. Čaščenje Kristusove Matere se je tako močno zasidralo v slovensko dušo, da so nastajale v patriarhatu številne božje poti in cerkve, posvečene Materi Božji.

Zaradi nenehnih bojev in trenj se je v 15. stol. zrušila svetna oblast patriarha. Ozemlje je bilo razdeljeno na beneško in goriško politično upravo, Turki so pustošili naše kraje, protestantizem in razne sekte so razdeljevale kristjane... in moč patriarhata je nezadržno padala. Leta 1751 je papež Bonifacij XIV. dal ustanoviti videmsko in goriško nadškofijo. Patriarhata je bilo tako konec.

Ostala pa je dediščina globokega krščanstva in sožitja med narodi. V zgodovini Ogleja je nastopilo približno 105 škofov, bili so romanskega, langobardskega, beneškega in furlanskega izvora. Med njimi je bil tudi Slovan. Niso bili le dušni pastirji, bili so tudi državniki in vojskovodje, vsi pa so gradili velik ugled Ogleju.

Leta 1836 je blaženi Slomšek obiskal Oglej z narodnim buditeljem Valentinom Staničem. Kot še danes številni romarji, si je vzel čas, da bi se vrnil h koreninam in se v molitvi ozrl na zgodovinsko in versko pomembne kraje. Ne glede na človeške slabosti in zmote ostaja Ogleju naboj duhovnosti. Oglej je kraj luči vere in svetilnik k zveličavni narodni omiki.

PRAZNOVANJE SV. JOŽEFA V RICMANJIH IN SESLJANU

JOŽEFOVO JE ŠE VEDNO OBČUTEN PRAZNIK

V nedeljo, 19. t.m., je Cerkev obhajala praznik sv. Jožefa, ki je med našimi ljudmi še vedno zelo občuten. Na Tržaškem velja to zlasti za Ricmanje in Sesljan, kjer je bilo v prejšnjih dneh vzdušje nadvse slovesno.

FOTO KROMA

V RICMANJIH...

Romarska cerkev sv. Jožefa v Ricmanjih je zelo znana po vsem Tržaškem, pa tudi v širši okolici. V tej breški vasi častijo vsako leto nadvse lepo god svojega zavetnika z verskimi obredi in bogato kulturno ponudbo. V nedeljo, torej na Jožefovo, sta že v dopoldanskih urah bili romarska, zatem še slovesna praznična maša, pri kateri je pel domači cerkveni zbor, okrepljen s pevci, ki so prišli tudi iz drugih krajev, pod vodstvom Marije Šturman. Popoldne pa so bili litanije sv. Jožefa in blagoslov, zatem pa še večerna maša, pri kateri je pel združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom Edija Raceta. Po maši sta bila na sporedu slovesno odprtje in blagoslovitev obnovljenega župnišča, v katerem je našla prostor stalna muzejska etnografska zbirka starih cerkvenih in mašnih predmetov. Poleg te stalne razstave je bila v Baragovem domu še Slomškova razstava, za obe pa nosi največ zaslug domači župnik dr. Angel Kosmač. V župniji se ta teden nahaja tudi misijonar p. Janez, ki je na razpolago vernikom. Poleg verskega trenutka je treba vsekakor omeniti tradicionalni Ricmanjski teden, ki ga prireja domače kulturno društvo Slavec. Tudi tokrat je spored pester in bogat. Naj omenimo samo razstavo Klavdija Palčiča, srečanje z domačim književnikom Aleksijem Pregarcem, razne koncerte in gledališke predstave.

...IN V SESLJANU

Med manj poznanimi cerkvami, ki so posvečene sv. Jožefu, je tudi tista, ki stoji v bregu ob cesti nad Sesljanskim zalivom. V zadnjih dveh letih so cerkvico lepo obnovili in v njej tudi postavili kor ter na njem obnovljene orgle iz mavhinjske cerkve. Ta cerkev je bila od svoje postavitve sredi 18. stoletja priljubljena romarska točka za širšo okolico. Tako je bilo tudi na letošnji praznik sv. Jožefa. Pod večer so se zbrali slovenski verniki iz Sesljana, Vižovelj in drugih vasi bližnje okolice, da bi počastili slovesni praznik sv. Jožefa. Slovesno bogoslužje je vodil škofov vikar za Slovence v goriški nadškofiji, msgr. Oskar Simčič, ob njem pa so somaševali še devinski župnik Giannini in mavhinjski upravitelj Caha ter p. Hajšek, ki vsako nedeljo skrbi za slovensko mašo v tej cerkvi. Na koru pa so pod vodstvom Iva Kralja peli Fantje izpod Grmade in med drugim izvajali Mavovo pesem v čast sv. Jožefu ter Ačkovo mašo v čast sv. Jožefu delavcu. Višek proslavljanja sv. Jožefa v Sesljanu pa je bil v ponedeljek, 20. t.m., ko so medse sprejeli goriškega nadškofa msgr. Dina De Antonija, ki se je rad odzval vabilu dekana Uga Bastianija in ostalih duhovnikov iz devinske dekanije ter prvič prispel na priložnostni obisk na ta konec nadškofije. Uvodoma ga je pozdravil dekan Bastiani, v imenu slovenskih vernikov pa prof. Vera Tuta Ban. Po kratkem prikazu zgodovinskih dogodkov, ki so zaznamovali naše kraje, je poudarila vlogo, ki naj jo ima Cerkev pri utrjevanju vrednote miru in sožitja ter pravice. Mašne dele je v latinščini pel cerkveni zbor iz Naselja svetega Mavra, slovenski pevci pa so zapeli nekaj pesmi. Nadškof je zbrano ljudstvo nagovoril v italijanščini in slovenščini, sama liturgija pa je potekala v obeh omenjenih jezikih in latinščini. Nadškof De Antoni se je po slovesnosti zadržal s prisotnimi in pokazal zanimanje, da bi se seznanil z razmerami v Sesljanu in sosednjih župnijah.

MT

OBVESTILA

FINŽGARJEV DOM na Opčinah vabi v petek, 24. marca, na ogled diapozitivov in predavanje o vezeh med Trstom in Kitajsko. Večer bo oblikoval Guido Komar. Začetek ob 20.30. Vljudno vabljeni!

V PONEDELJEK, 27. t.m., bo ob 20.30 v Peterlinovi dvorani gost DSI gen. konzul rep. Bosne in Hercegovine v Milanu dr. Muhamed Kreševljaković. Govoril bo o perspektivah svoje domovine. Gosta bo predstavil Zorko Pelikan.

KONCERTNA POBUDA Rojan vabi na večer, posvečen petju, ki bo v soboto, 25. t.m., ob 20.30 v rojanskem Marijinem domu. Mezzosopranistka Nora Jankovič, operna pevka in profesorica solopetja na Glasbeni matici, bo predstavila nekatere svoje gojenke ter sama interpretirala samospeve in operne arije. Pevke bo na klavir spremljal prof. Aleksander Vodopivec. Vstop prost.

NA TRETJO postno nedeljo, 26. marca, bo v cerkvi sv. Jakoba v Trstu ob 16. uri postni govor msgr. Franca Vončine na temo *Božji kruh*.

SLOVENSKO DOBRODELNO društvo bo podelilo Flajbanove nagrade in študijske podpore za akad. leto 1999/2000 v petek, 31. t.m., ob 18. uri na sedežu v Trstu, ul. Mazzini 46, 1. nadstropje.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca in Klub prijateljstva vabita k duhovni pripravi na Veliko noč, ki bo 6. aprila ob 16. uri pri Šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. delle Doccie 34. Povezana bo z molitvijo za duhovne poklice, mladino in družine. G. Jože Špeh bo razlagal Sv. pismo v prizmi skrivnosti rožnega venca.

SVP S KLUBOM prijateljstva vabi na izlet v soboto, 8. aprila, na Sv. goro pri Gorici (čudovit razgled!), Lokve (900 m) in grad Kromberk z razstavo. Na Sv. gori bo maša za jubilejno leto in priložnost za spoved. Vpisovanje v trgovini Fortunato od 20. do 30. t.m.; če bo avtobus prej poln, bomo končali vpisovanje prej.

V TOREK, 25. aprila, bo enodnevno tržaško romanje v Drežnico pri Kobaridu. En avtobus bo odpeljal tudi z Oberdankovega trga ob 6.30. Interesenti naj se javijo v večernih urah na tel. št. 040 220332.

ČESTITKE

Slovenska zamejska skavtska organizacija izreka svojemu deželnemu duhovnemu asistentu g. BOGOMILU BRECLJU iskrene čestitke ob zlatomašniškem jubileju z željo, da bi še mnogo let uspešno opravljal svoje dušnopastirsko poslanstvo.

Ob praznovanju zlatomašniškega jubileja nabrežinskega župnika ter prijatelja in sodelavca našega časopisa g. BOGOMILA BRECLJA mu iskreno čestitata in voščita še na mnoga leta uredništvo in uprava Novega glasa.

DAROVI

ZA CERKEV v Nabrežini: ob blagoslovu družin v kamnolomih za cerkvico v kamnolomih 3.100.000 lir; Kakeš 200.000; koncert 150.000; bolniki 250.000; Zidarič 30.000; Paulina 20.000; v spomin na Bredo Klanjšček-Zaharia daruje Mitja Biteznik 100.000; Zidarič 35.000; lovsko društvo 160.000; Ferfolja 50.000; Franja in Lino Visentin v spmin na Bredo Klanjšček 50.000; Kralj 35.000; Rudež 20.000; Švara 15.000; skavti 100.000; I. Gruden 100.000; Caharija 70.000; Vidmar-Laska 35.000; Ferlat 20.000; Gregori 35.000; Radovič 35.000; Zavadlal-Pangos 35.000; Zorzut 70.000; Zidarič 30.000 lir.

ZA CERKEV v Bazovici: Marija Smotlak v spomin na svoje pokojne 50.000 lir; namesto cvetja pok. Fani Drofenik Marija Marc 20.000; v spomin na pok. Claudia Slobca domača družina 50.000; v isti namen sosedje 70.000 in Ema Križmančič 20.000; v spomin na pok. Pepko Križmančič sosedje 15.000; ob obletnici smrti pok. Marije Marc Marta Mužina 50.000; v spomin na svoje pokojne Zora Ražem 50.000; ob obletnici smrti moža Vinka Marija Križmančič 30.000; ob obletnici smrti Milke Žagar hčerki 50.000; ob smrti pok. Dore Živic brat Luciano 200.000; v isti namen Ema Križmančič 20.000, Dorica in Marija Mesarjevi 50.000, Marija in Svetka Marc 40.000 ter Boža in Vida Žagar 50.000 lir.

ZA CERKEV v Gropadi: ob obletnici smrti moža Milana žena Delka 50.000 lir.

ZA CERKEV na Pesku: ob spominu na pok. moža Adriana žena Lilijana 30.000 lir; Magda Križmančič 100.000; druž. Capponi za obnovo cerkve na Pesku 50.000; v spomin na pok. strica Ladka Abramija Stevo in Sonja 100.000; v spomin na pok. Dušana Šojer Marcella in Pierina 100.000; v spomin na moža Dušana žena Slavka 50.000 lir.

ZA KARITAS v Ajdovščini: v spomin na Doro Živic N.N. 20.000 lir, B.S. 30.000 lir, M.G. 30.000 lir, V.S. 50.000 lir.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na Doro Živic daruje Aleksander Rustja 100.000 lir.

EMA ŠKERLJ daruje ob peti obletnici smrti brata duhovnika Lojzeta 350.000 lir za misijone in 300.000 lir za župnijo na Opčinah.

ZVEZA NEPOSREDNIH OBDELOVALCEV IZ TRSTA

izraža ob smrti

MIRA BRIŠČAKA

globoko občuteno sožalje mami, ženi in hčerkama.

DRUGI TRŽAŠKI KONCERT V OKVIRU REVIJE

PRIMORSKA POJE V MARIJINEM DOMU V ULICI RISORTA

Teden dni po prvem koncertu v svetoivanskem Marijinem domu (12. marca) je Primorska poje ponovno obiskala Tržaško.

FOTO KROMA

V soboto, 18. marca, je namreč bil v Marijinem domu v ul. Risorta v Trstu koncert v okviru te priljubljene zborovske revije. Tokratni soorganizator, poleg uradnih prirediteljev - Zveze cerkvenih pevskih zborov, Zveze slovenskih kulturnih društev, Zveze slovenske katoliške prosvete in Zveze pevskih zborov Primorske - je bilo Slovensko pevsko društvo Novi sv. Anton, ki v teh prostorih deluje že vrsto let. Sicer je dom sedež Slovenskega pastoralnega središča in Marijine družbe, vedno pa je odprt, kot je v pozdravnem nagovoru dejal predstojnik msgr. Marij Gerdol **(na sliki)**, za prireditve, ki združujejo in povezujejo vse Slovence v Trstu in ki bogatijo vse, katerim so pri srcu kulturne in narodne vrednote.

Spored, ki ga je napovedovala Marija Kerže, je oblikovalo šest zborov iz matice in zamejstva. Kot prva je na oder stopila Vokalna skupina Sovodenjska dekleta, ki jo vodi Sonja Pelicon. Sovodenjkam so potem sledili še Mladinski mešani pevski zbor Devin pod vodstvom Hermana Antoniča, Moški pevski zbor Golobar iz Bovca pod vodstvom Danila Durjave, kvintet Ventus iz Vipave, katerega umetniški vodja je Vlasta Lokar Lavrenčič, MoPZ Skala iz Gabrij, ki ga vodi Miran Rustja, koncert pa je zaključil nastop Vokalne skupine Vinika iz Brd pod vodstvom priznane goriške glasbene pedagoginje prof. Franke Žgavec. Kljub temu da ne moremo govoriti o množičnem obisku, pa vendarle lahko rečemo, da se je revije udeležilo lepo število poslušalcev, ki so s toplim ploskanjem nagradili nastopajoče. Med le-temi je treba vsekakor omeniti kvintet Ventus in skupino Vinika, katerih nastop je bil najbolj prepričljiv.

Uradnemu delu revije je sledil še neuradni del, in sicer družabnost v kletnih prostorih. Ti so pred kratkim doživeli preureditev in postali večnamenski, za kar pa imata največ zaslug požrtvovalna člana pevskega društva Novi sv. Anton Boris Slama in Albert Štrajn.

IŽ

SLOVENSKA SKUPNOST

prireja **v petek, 24. marca 2000**, z začetkom **ob 20.30** v Prosvetnem domu na Opčinah posvet na temo

URBANISTIČNA PROBLEMATIKA NA OPČINAH

VLJUDNO VABLJENI!

ŽUPNIJA SV. JERNEJA NA OPČINAH in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev knjige

Zvone Štrubelj

ALI JE BOG OČE IN MATI?

V soboto, 25. marca 2000, ob 20. uri v Župnijskem domu Andrej Zink na Opčinah, Proseška ulica 24.

V nedeljo, 26. marca, ob 17. uri

bo daroval v Nabrežini

ZLATO MAŠO

župnik ***Bogomil Brecelj***

v zahvalo Bogu in vsem dobrotnikom.

VABLJENI!

OBNOVITVENA DELA PRI SV. IVANU

SREČANJE ZA ŽUPNIŠČE

V sredo, 15. marca, so se po večerni maši pri sv. Ivanu sestali člani pastoralnega sveta in drugi verniki na pobudo Skupnosti družin Sončnica, da bi se z duhovnikoma župnikom Cvetkom Žbogarjem in g. Marjanom Markežičem pogovorili o poteku obnovitvenih del v stavbi ob cerkvi, ki bo delovala kot župnišče.

Obnova zadeva streho in pritlične prostore, kjer bodo soba za katehezo, urad in večja dvorana z manjšim odrom. Župnik g. Žbogar je najprej povedal, s kolikšnimi sredstvi razpolaga duhovnija do sedaj in koliko bi jih še potrebovala za izpeljavo vseh nujnih del, da bo lahko župnišče delovalo že od poletja naprej. O samih delih je podrobneje spregovoril vodja obnove g. Markežič. Po prikazu stanja so se zbrani menili o tem, v katerih fazah bi lahko člani sodelovali s konkretnim delom. Vsi so si namreč želeli, da bi bili neposredno soudeleženi vsaj pri nekaterih delih za prostore, ki jih bodo kasneje tudi sami uporabljali skupno z ostalimi komponentami župnijskega občestva. Menili so se tudi o tem, kako bi izvedli nabirko manjkajočih sredstev za dokončno izpeljavo del. O delih in oblikah pomoči bo javnost posebej in podrobneje obveščena.

HD

RAZSTAVA V KC LOJZE BRATUŽ: 30 LET REVIJE PRIMORSKA POJE

PRILJUBLJENA ZBOROVSKA REVIJA V SLIKI IN BESEDI

IVA KORŠIČ

V četrtek, 16. t. m., je bila v preddverju Kulturnega centra Lojze Bratuž kratka slovesnost ob odprtju razstave, ki je obeležila 30-letnico najbolj množične zborovske revije Primorska poje, in ob predstavitvi zbornika, ki je izšel, da bi zabeležil jubilej.

Zbrano gradivo, plakati, zgibanke, prijavnice, priznanja, ocene, programske knjižice, nekaj plošč in mnogo fotografij pričajo o prvih koncertih in o postopnem razmahu v najžlahtnejšem pomenu "ljudske" zborovske "maratone". Revija je v tej dolgi dobi obiskala ničkoliko tudi bolj odročnih krajev in povsod so jo pričakali navdušeni gostitelji. Od l.1992 ima kar štiri organizatorje: Zvezo pevskih zborov Primorske, Zvezo slovenskih kulturnih društev v Italiji, Zvezo slovenske katoliške prosvete Gorica in Zvezo cerkvenih pevskih zborov Trst.

Na četrtkovi slovesnosti so po pozdravnih besedah predsednice KC Bratuž Franke Žgavec povzeli besedo Rudi Šimac, predsednik Zveze pevskih zborov Primorske, Darja Skrt iz Goriškega muzeja, ki si je zamislila in vodila postavitev gradiva, Ivo Jelerčič, urednik zbornika, in zgodovinar iz Novogoriškega arhiva Jurij Rosa, dragoceni sotrudnik zbornika, kateremu je prispeval izčrpen zgodovinski pregled arhivskih dokumentov. Vsak izmed njih je s svojega področja poudaril pomen te zborovske revije, ki že 30 let vsako pomlad odpira srca petju in briše obstoječe meje, tako da se primorski pevci združujejo v en sam doneč glas, ki preglaša vse še obstoječe boleče note.

FOTO BUMBACA

Prvi je spregovoril Rudi Šimac in poudaril, da je misel na razstavo dozorela prav zaradi razsežnosti in pomembnosti, ki si ju je prireditev pridobila v tem dolgem obdobju. Darja Skrt je v svojem kratkem posegu o postavitvi razstavnih dokumentov z zadovoljstvom ugotovila, da je razstava doživela svoj pravi izraz prav v lepih prostorih Kulturnega centra, in se je ob tem zahvalila upraviteljem KC in vsem posameznikom, ki so ji konkretno pomagali. O pomenu zbornika, ki je izšel ob 30-letnici revije in tudi ob 30-letnici delovanja Zveze pevskih zborov Primorske, je v imenu uredniškega odbora povedal nekaj svetlih misli Ivo Jelerčič. Publikacija je vsebinsko bogata, saj prinaša vrsto dragocenih informacij; te so avtorji črpali iz arhivskega gradiva, ki so ga posredovale razne novogoriške ustanove, Goriški muzej, ZPZP, Narodna in študijska knjižnica Trst, zbori in posamezniki. O poskusu zgodovinskega opisa, ki obsega središčni del zbornika, pa je nekaj misli izrazil avtor Jurij Rosa. Povedal je, da mu je bilo na voljo veliko podatkov in da njegovo pisanje sloni na zanesljivi arhivski dediščini, in pa tudi to, kako so porazdeljena poglavja. O tem, da je publikacija res strokovno obdelana, se bo lahko prepričal vsakdo, kdor bo listal po njej in se tako "sprehodil" po tridesetletnem popotovanju primorskih pevcev.

Pravi ljudski duh revije prikličeta na razstavi dve narodni noši, ki sta ju dali na ogled Kulturno društvo iz Sovodenj in SKPD F.B. Sedej iz Števerjana. Poleg teh pa so prvič razstavljeni v javnosti čudoviti izdelki domačega obrtnika-umetnika Antona Podveršiča: velika krušna omara (na njej je v nedeljo dišeče vabil hleb kruha, ki ga je spekla soproga gospa Marica), obešalo, mizica z dvema stoloma, krasne sklede in velika "postna" raglja. Pazljivi opazovalec ne bo ostal ravnodušen ob pogledu nanje; gotovo pa ne bo prezrl niti lepo pletenih košar, ki so delo domačega obrtnika Florjana Vogriča.

PRIMOSKA POJE V KC LOJZE BRATUŽ

V nedeljo, 19. marca, je bil v Kulturnem centru Lojze Bratuž koncertni nastop pevskih zborov v okviru revije Primorska poje. Na sporedu je bilo vpisanih šest zborov. Nastopilo pa jih je samo pet, ker je zadnji na programu (Mešani komorni zbor Resonet iz Trsta) odmanjkal zaradi bolezni zborovodke. Nastopili so naslednji zbori: Dekliški pevski zbor Grlica iz Budanj (zborovodja Stojan Koren), Mešani pevski zbor Fran Venturini od Domja (David Žerjal), Moški pevski zbor iz Poljubinja pri Tolminu (Metod Bajt), Vokalna skupina Sumus iz Ajdovščine (Miran Rustja) in Mešani pevski zbor Brnistra iz Bertokov (Marko Kocjančič). Vsak zbor je odpel po pet pesmi. Na splošno so bili ansambli na kar zadovoljivi ravni. Programska izbira posameznih zborov pa tudi kaže na tradicionalno rutinsko izbiro skladb, kar je sicer značilno za bolj ali manj vse nastopajoče na tej množični pevski reviji. Spored gre namreč navadno od počitalniškega obdobja do poznoromantičnega repertoarja naših zborovskih skladateljev. Le malokateri pa se tudi poskušajo v polifoniji ali pa v sodobnejši zborovski glasbi.

Obisk goriškega občinstva je bil kar dober, navzoči pa so navdušeno nagradili vse nastopajoče. V začetku je vse navzoče in pevske zbore pozdravila v imenu prireditelja Zveze slovenske katoliške prosvete tajnica Anka Černic in poudarila vlogo in pomen zborovskega petja. Soprireditelj pa je v nedeljo bil mešani zbor Lojze Bratuž.

AB

ZDRAVSTVO ŽGOČA TEMA

OBISK PODTAJNIKA IN "ROMOLI-BOLNIŠNICA"

Tematika zdravstva na Goriškem je bila v zadnjih tednih spet na prvih straneh krajevnega časopisja.

Prješnji teden je bil na delovnem obisku v Gorici podtajnik za zdravstvo Fabio Di Capua. Srečal se je z domačimi upravitelji in odgovornimi pri zdravstvenih ustanovah, v večernih urah pa se je udeležil javne skupščine, ki je bila še najbolj zgovorna. Vladni predstavnik se je namreč želel neposredno seznaniti z novostmi, ki se pišejo zdravstvenim strukturam v Gorici. Gre za vsem dobro poznano hipotezo o selitvi ali neselitvi bolnišnice iz stavbe v ulici V. Veneto. Enotni odbor za zdravstvo, ki je priredil večerno srečanje, že dalj časa trdi, da bi bila selitev neumestna potrata denarja, ki bi znižala nivo zdravstvene oskrbe na Goriškem ter otežkočala čezmejno sodelovanje s Šempetrom; da niti ne govorimo o posledični nevarnosti uničenja goriške pokrajine, saj bi z zgrešenimi izbirami tudi na zdravstvenem področju le pripomogli pri delitvi naše pokrajine med Vidmom in Trstom. Na drugi strani pa stoji zdravstvena ustanova, ki vztraja pri selitvi v stavbo Janeza od Boga. Udeležba na javnem zborovanju in posegi prisotnih so podtajniku razkrili marsikatero manj znano plat projekta selitve, odgovorni pri odboru so Di Capui izročili tudi dokument s podatki, tako da ne moremo trditi, da vladni predstavnik ni seznanjen s problematiko.

Ministrstvo pa ne more posegati neposredno, saj je resor v kompetenci dežele. Podtajnik pa je ob možni podpori v prid čezmejnemu sodelovanju obljubil, da bo preveril korektnost postopkov glede selitve bolnišnice v strukturo Janeza od Boga.

S tem v zvezi se oglaša poslanec Prestamburgo, ki nosi glavne zasluge za obisk podtajnika (ki je ravno tako predstavnik Prodijevih Demokratov), v tiskovnem sporočilu, v katerem prisega, da bo zadevo spremljal in si prizadeval, kolikor je pač v njegovih močeh, da bodo ministrica in odgovorni pri odločitvah do potankosti informirani o zadevi. V zadnjih vrsticah pa poslanec hudomušno želi goriškim občanom, da ne bi potrebovali zdravstvene oskrbe, ko bo v ne zelo bližnji prihodnosti - če bo seveda - delovala Romoli-bolnišnica (t.j. struktura Janeza od Boga).

SCGV KOMEL / SREČANJE Z GLASBO

BAHRAMIJEV BACH

V letu, ko se spominjamo 250-letnice smrti Johanna Sebastiana Bacha, se je tudi goriška javnost na poseben način poklonila nemškemu glasbenemu mojstru. Na zadnjem od *Srečanj z glasbo*, ki jih prireja SCGV Emil Komel, je v Kulturnem centru Lojze Bratuž nastopil v sredo, 15. t.m., mladi iranski pianist Ramin Bahrami s slovitimi Bachovimi *Goldberg variacijami*.

Bahrami, rojen l. 1976 v Teheranu, goji posebno ljubezen do Bachove glasbe; zlasti ga prevzema skladateljev duhovni svet. Mladi pianist je v domovini preživel nekaj težkih let, saj je spoznal vojne grozote, politična in verska preganjanja, ki so prizadela tudi njegovo družino. V Italijo je prišel s štipendijo, l. 1997 je z odliko in pohvalo dokončal študij klavirja na konservatoriju Giuseppe Verdi v Milanu. V zadnjih letih nastopa s prestižnimi koncertnimi ustanovami, sodeluje na festivalih in žanje lepe uspehe pri poslušalcih in kritikih zaradi svoje interpretacijske genialnosti.

Goldberg variacije (BWV 988) so monumentalno delo, ki naj bi ga Bach po mnenju nekaterih posvetil učencu in odličnemu klavičembalistu J.G. Goldbergu; kot pa omenja prof. Ivan Florjanc v spremni študiji na koncertnem listu, je poimenovanje dela po Goldbergu kasnejše in verjetno posledica "nemškega romantičnega patriotičnega nacionalizma". Gre za t.i. *Vaje za klaviaturo, ki vsebujejo Arijo z različnimi premenami* (variacijami), v izvirniku posvečeno *Ljubiteljem v razvedrilo duha*. Kdor pozna Bacha, ve, da je ta vnašal v notno črtovje - tako rekoč med vrsticami - številne pomene in sporočila, saj je pojmoval glasbo kot način izkazovanja časti Bogu. Že dejstvo, da sestavlja to čudovito delo deset trojic variacij na Arijo, ki jo slišimo v začetku in na koncu, jasno govori o številčni in metafizični simboliki, ki je bila mojstru iz Leipziga posebno pri srcu. Arija, s katero se začenjajo premene, sicer ni izvirna; tema, stilizirana plesna oblika, je povzeta po ljudskih in umetnih oblikah. Kljub črpanju iz preteklosti najdemo pri Bachu izviren način variiranja, ki presega melodično-ritmične metamorfoze in golo okraševanje ter dela iz vsake premene posebno in značilno skladbo.

FOTO BUMBACA

Na goriškem koncertu je 23-letni virtuoz pokazal, da odlično obvlada instrument, pa tudi to, da mu je Bachova duša zelo blizu. Goldberg variacije so bile sicer napisane za klavičembalo, Bahramijeva vihrava in skoraj romantična, izrazito zvočna interpretacija na velikem klavirju zato verjetno ni želela poustvariti prvotnega sloga dela. Vsekakor pa je pokazal pianist izredno koncentracijo, občutljivost v fraziranju in spontano notranjo moč, saj je znal biti iskrivo igriv, v redkih molovih premenah pa tudi spevno mil. Brez popuščanja napetosti je gradil variacije vse do sklepne Arije, ki je izzvenela v blaženem vsemirju, po 30 premenah, bogatejša, polnejša in še bolj enigmatična kot na začetku.

DD

VABIMO VAS NA POTOVANJE Z NOVIM GLASOM

V BOLGARIJO

od 8. do 15. junija 2000.

Za informacije in vpisovanje tel. 0481 533177 in 040 365473 na naših upravah v Gorici in Trstu.

PREJELI SMO

GLEDALIŠČE SAMO ZABAVA ALI TUDI VZGAJA?

Za zaključek Niza veseloiger ljubiteljskih odrov, *ki sta ga priredila Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete, so se na odru Kulturnega centra predstavili člani dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež s ponovitvijo komedije Marjana Marinca* Poročil se bom s svojo ženo.

Ne bom se spuščal v oceno odrskega izvajanja in posameznih igralcev. Za to so poklicani drugi in so to že storili. Igralsko je bilo delo zelo dobro predstavljeno, saj so nastopili nekateri že uveljavljeni igralci, ki se znajo vživeti v svoje vloge ter jih živo in prepričljivo podati na odru, tako da osvojijo in potegnejo za seboj gledalce, ki jih navdušeno nagrajujejo s ploskanjem (tudi med igrano sceno, kar se je zgodilo tudi v tej igri). Zato ni nič čudnega, da sta dva od teh igralcev prejela lani v Sloveniji ugledno Severjevo nagrado za izjemne dosežke v dramski ljubiteljski dejavnosti.

Vsebinsko prikazuje igra danes, žal, tako pogosto resnično in žalostno stanje zakona in družine: ločitev, zakonska nezvestoba, zakonska morala (oče glavne junakinje je ločen oz. trikrat poročen). V dialogu (predvsem v besedilu očeta) je kar nekaj kosmatih in dvoumnih stavkov. Vsebina je spretno izpeljana. Vrstijo se smešni in nepredvideni situacijski zapleti in temu primerni dialogi, ki vzbujajo prisrčen smeh. Dobra igra nastopajočih tako pritegne gledalce, da vidijo in ploskajo njihovi virtuoznosti in se smejejo kosmatim dovtipom, ne sodijo pa vsebine igre. Na koncu vedo samo to, da so se zabavali in nasmejali in sprejemajo prikazano stanje in situacije kot nekaj naravnega in somoobsebi umevnega. Toda da je komedija dobra, ali je dovolj, da je dobro zaigrana in da vzbuja smeh?

STRAN 16

SOVODNJE / IZ DELOVANJA OŠ PETER BUTKOVIČ-DOMEN

RAZVEJANA DEJAVNOST

TEREZA SREBRNIČ

V naši šoli se večina učencev aktivno posveča športu, manj pa učenju instrumenta. Zato smo učitelji sklenili posvetiti kulturni praznik glasbi. 12.2. smo povabili v goste goriški glasbeni ustanovi Glasbeno matico in center Emil Komel. Želeli smo s tem informirati naše šolarje o možnosti glasbenega izobraževanja, predvsem pa jih navdušiti za študij glasbila. Prijetno smo bili presenečeni nad uspehom pobude, saj si nismo pričakovali takega odziva pri otrocih, ki so aktivno in navdušeno sledili živahnemu in kar zabavnemu programu. Nekateri profesorji obeh šol so predstavili svojo ustanovo, zlasti pa glasbila, ki jih poučujejo. Mladi gojenci so zaigrali nekaj skladb, tudi z mentorji, in navdušili občinstvo. Nastop obeh ustanov se je harmonično prepletal brez zatikanja in ločevanja; znak, da je za obe šoli možnost udejstvovanja v goriškem prostoru, če se bosta povezano usklajevali in gojili vsaka svojo specifiko. Saj ena druge ne izključuje, ampak se lahko dopolnjujeta. Prisrčno se zahvaljujemo gojencem, profesorjem in vodstvu centra Emil Komel in Glasbene matice za tako prisrčno glasbeno urico v Sovodnjah.

KRAJŠAMO RAZDALJE

To je naslov projekta, ki se v letošnjem šolskem letu razvija na naši šoli. Za kaj gre? Učence smo povabili, da bi začeli raziskovati nekatere značilnosti vaškega življenja pred sto leti oz. do prve svetovne vojne. In to s spoznavanjem načina oblačenja, kar pa vključuje celo paleto drugih dejavnosti: šivanje oblek, tkanine, poklice in orodje, praznovanje in glasbila, pesmi itd. Začeli smo zbirati stare predmete, obleke, črnobele fotografije in osnovali stalno razstavo, ki pa se še vedno bogati z novimi primerki. Učenci so s starši in nonamininoti pobrskali po podstrešjih in našli marsikaj zanimivega. Pred njimi se riše podoba vaškega življenja, ki še diha iz starega orodja, oblačil, orumenelih fotografij. Mogoče se ne zavedamo, kako se naša, nekoč kmečka, vaška skupnost spreminja, kako nezadržno izginja vse, kar je bilo povezano z obdelovanjem zemlje, z ročnimi opravili. S to nekdanjo kmečko kulturo izginja del besedišča, saj npr. otroci ne vedo več, kaj je ojè ali slama, stelja, vol, srp ali kosa. So pa zato vešči računalnika, video igric in TV programov... Projekt *Krajšamo razdalje* želi prav to: približati današnjim otrokom način življenja njihovih prednikov, da bi se ohranila naša kulturna dediščina.

GIBANJE OB GLASBI IN SPREVOD

V sklopu omenjenega projekta imajo šolarji tudi možnost obiskovati tečaj gibalno-plesne vzgoje. Reči je treba, da postajajo ob tem vse bolj sproščeni in harmonično usklajujejo gibe pri skupinskem rajanju. Tako so se tudi predstavili na letošnjem vaškem pustnem sprevodu kot kavbojci in indijanci, navdušili občinstvo ter zasedli drugo mesto med skupinami. Otroci zadnjega letnika vrtca in prvega razreda OŠ pa so ljubko in živahno zarajali kot opice. Sicer pa ti najmlajši redno sodelujejo s pravljičnimi uricami, likovnimi in drugimi pobudami ter se izmenično obiskujejo v šoli in vrtcu.

FOLKLORNA DEJAVNOST

Pred leti je v Sovodnjah delovala dobra folklorna skupina, ki je žal zamrla. Naši šolarji so v prejšnjih letih že pripravili nekaj folklornih plesov in jih prikazali pobrateni šoli iz Irske. Letos bi želeli spet ovrednotiti ljudske plese in dati učencem možnost, da se spet uvedejo v to dejavnost, ki je žal na Goriškem zanemarjena.

PREDAVANJA POMLAD 2000

"BLAGODEJNE SAPICE DUHA V SVETEM LETU"

Forum za kulturo je pripravil nov niz predavanj, ki bodo potekala v Kulturnem centru Lojze Bratuž v sodelovanju z njim, s Štandreško dekanijo in kulturnim centrom Stella matutina. Letošnja predavanja želijo biti osvetljujoči utrinki duhovnosti v svetem letu, trenutki, ob katerih se lahko zberemo in skupaj premislimo pomembne skupne vidike našega individualnega in družbenega obstoja. Bolj kot razjasniti pomen jubileja, čemur je bilo doslej v javnosti posvečeno precej prostora, želijo organizatorji poglobiti nekatera sodobna vprašanja duhovnosti in teologije. Ugledni gostje bodo osvetlili različne tematike, ki se globoko tičejo vsakega kristjana, ki želi zavestno živeti svoje prepričanje v sodobni družbi, v dialogu s svetom in z različno mislečimi, kristjana, ki hoče osmisliti svojo - danes vse bolj zanemarjeno - pripadnost krajevni in vesoljni Cerkvi. Namenjena pa so seveda vsem, tudi nevernim, ki se želijo z odprtostjo soočati s sodobno mislijo (predvsem) slovenske Cerkve.

Zvrstilo se bo pet predavanj: dr. Peter Vencelj (30. marca) na temo *Vloga laikov v današnji Cerkvi*; dr. Ezio Gosgnach in Duilio Corgnali (7. aprila) na temo *Vera, jezik, kultura*; dr. Jože Krašovec (13. aprila) na temo *Pravičnost v Sv. pismu: krivda in odpuščanje v dinamiki Ljubezni*; p. Silvo Šinkovec (11. maja) na temo *Krščanska družina in vzgoja otrok danes*; dr. Ivan Štuhec (22. maja) na temo *Sinoda in temeljne sodobne orientacije slovenske Cerkve*.

OBVESTILA

MLADINSKI PEVSKI zbor Vrh sv. Mihaela vas pričakuje na zaključnem večeru kuharskega tečaja Vesne Guštin, ki bo v ponedeljek, 27. t.m., ob 20. uri v gostilni Devetak na Vrhu. Štefan Nanut vas bo s harmoniko popeljal v svet polk in valčkov, pokušali boste izdelke tečajnic, prisluhnili boste petju mladih grl in razvedrile vas bodo melodije vokalne skupine Sovodenjska dekleta.

VIDEO O POTOVANJU po Egiptu. Udeležence februarskega potovanja, ljubitelje lepih slik, vabimo v sredo, 29. t.m., ob 20. uri na prijateljski večer v kmečki turizem Pri Cirili v Doberdobu. Ogledali si bomo videoposnetke in slike s potovanja, ki jih boste prinesli s seboj. Vozniki naj ob občinski knjižnici v Doberdobu zavijejo na Bratuževo ulico št. 6 in tako dospejo do cilja.

MISIJONAR DANILO Lisjak bo kot gost naših verskih in kulturnih ustanov govoril o svoji izkušnji v Burundiju v petek, 31. t.m., ob 20.30 v komorni dvorani KC Lojze Bratuž. Toplo vabljeni!

PRIPRAVA NA JUBILEJNO romanje v Oglej 2.4.2000: a) pevski zbori naj vadijo doma naslednje pesmi: *Za nas si, Jezus, se rodil*; *Psalm 99* (M. Tomc); *Slava* (Schubert); *Prinašamo, Gospod* (Jobst); *Sveti...* (Haydn); *Oče naš* (Ačko); *Hostija, ti najsvetejša*; *K tebi, Jezus, ljubeznivi*; *Najvišji, vsemogočni Bog*; *Marija, skozi življenje*. b) Skupna vaja: petek, 31.3. ob 20.30 v sovodenjski cerkvi. c) Mašne strežnice/ki: srečanje-priprava pri šolskih sestrah v Gorici - Zavod sv. Družine v soboto, 25. 3., ob 15. uri.

ČETRTKOVI FILMSKI VEČERI. Kinoatelje predstavlja v pomladanski sezoni *Gorica Kinema 2000* dvanajst novih filmov. Dne 30. marca bo na ogled film *Kikujiro* Takeshija Kitana, na posebnem večeru 6. aprila pa film *V prahu* Roberta Dordita in *Beautiful Kreplje* Daria Frandoliča. Projekcije bodo v goriškem Kulturnem domu ob 20.45. Ob 20. uri bo pred vsako projekcijo tematsko srečanje. Vstopnica 10.000 lir, abonma za dvanajst večerov 50.000 lir.

DAROVI

ZA NOVI glas: Valentin Inzko 25.000 lir.

ZA SKUPINO Musicum: ob prerani izgubi prijatelja Pavla Budina Adela Podveršič z družino 50.000 lir.

V SPOMIN na pok. mater Milko Miklus-Humar otroci za cerkev v Števerjanu 200.000, za cerkveni pevski zbor 100.000, za Števerjanski vestnik 100.000 lir.

V SPOMIN na pok. Cirila Terpina: za števerjansko cerkev N.N. 50.000, Slavica Gravnar 50.000; za cerkveni pevski zbor v Števerjanu Antek Terčon 50.000; za Mozambik družina Srebrnič 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Zora Cotič 55.000; Valeria Kovic namesto cvetja na grob bratranca Pavla Budina 50.000; druž. Oskar Kovic namesto cvetja na grob tete Anice 100.000 lir.

ZA CERKEV v Števerjanu: v spomin na pok. strica Iva Peršoljo nečaka Aldo in Rajka 200.000; nona N.N. 100.000 lir.

ČESTITKE

Svet slovenskih organizacij čestita odbomiku Marku Terčiču in ženi Nadji ob rojstvu KATJE.

Pevci MePZ Lojze Bratuž se veselijo z Nadjo in Markom ob rojstvu male KATJE.

Na zdravje mamici Nadji in očku Marku, ki sta povila v plenice malo KATJO! Veselimo se s Saro in Lukom in voščimo obilo sreče in zdravja. *MePZ Sedej, društvo F.B. Sedej in celotno števerjansko farno občestvo.*

Čestitkam lepi družini se pridružuje naše uredništvo.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Gostuje Mladinsko gledališče - Ljubljana

SILENCE SILENCE SILENCE

ZAMISEL IN IZPELJAVA ***Vito Taufer***

V ponedeljek, 27. t.m., ob 20.30 abonma red A;
v torek, 28. t.m., ob 20.30 abonma red B.

V KULTURNEM DOMU V GORICI

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na predstavitev knjige avtorja Zvoneta Štrublja

ALI JE BOG OČE IN MATI?

Ob prisotnosti avtorja bo o delu spregovoril **msgr. Oskar Simčič.**

Predstavitev bo **v sredo, 29. marca, ob 18. uri** v prostorih galerije ARS v Katoliški knjigarni v Gorici.

ARS GALERIJA

V galeriji ARS bo razstavljal svoja dela

ALFREDO DE LOCATELLI

Vljudno Vas vabimo na odprtje razstave **v petek, 24. marca, ob 18. uri.** Umetnika bo predstavil **Joško Vetrih.**

KATOLIŠKA KNJIGARNA, TRAVNIK 25

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prireja v soboto, 25. marca, ob 20.30

KULTURNI VEČER.

Priložnostno misel bo posredoval **dr. Damjan Paulin.** SODELOVALI BODO: **recitatorji**, ki bodo predstavili slovenskega pesnika Toneta Kuntnerja, **OPZ** in **MePZ Rupa-Peč.**

TOPLO VABLJENI!

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO
v sodelovanju s ŠTANDREŠKO DEKANIJO,
KC LOJZE BRATUŽ IN KC STELLA MATUTINA

vabi na predavanje:

dr. Peter Vencelj

"VLOGA LAIKOV V DANAŠNJI CERKVI"

Komorna dvorana KC Lojze Bratuž, **četrtek, 30. marca, ob 20.30.**

ŽUPNIJA SV. FLORIJANA IN MARIJE POMOČNICE
V ŠTEVERJANU IN SKPD F.B. SEDEJ

vabita na večer, posvečen

JOSIPU ABRAMU - TRENTARJU

ob 125-letnici rojstva.

Gosta večera bosta: **g. Jožko Kragelj**, ki bo predstavil svojo najnovejšo knjižico Josip *Abram - Trentar, življenje in delo*, in **mag. Božidar Rustja** za založbo Ognjišče, pri kateri je knjiga izšla.

VLJUDNO VABLJENI!

Petek, 24. marca, ob 20.30 v Sedejevem domu v Števerjanu.

ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA

vabijo na revijo

PRIMORSKA POJE 2000

V nedeljo, 26. marca, ob 17. uri, bodo nastopili **v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu:** MoPZ Kazimir Nanut iz Kanala, MePZ Pod lipo iz Špetra, ŽePZ Breginj, ŽePZ Ivan Grbec iz Škednja in Oktet Vrtnica iz Nove Gorice.

SOORGANIZATOR

PD Štandrež

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI

sklicuje

REDNI OBČNI ZBOR

v torek, 4. aprila 2000, ob 20.30 v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

OBISK KOMISIJE DRŽAVNEGA ZBORA

NAŠE DELOVANJE

Predsednik Komisije za odnose s Slovenci po svetu in v zamejstvu državnega zbora republike Slovenije Marijan Schiffrer, podpredsednik komisije poslanec Davorin Terčon in predstavnik Urada RS za stike s Slovenci v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan so bili 16. t.m. na obisku v Čedadu, kjer so obiskali uredništvo štirinajstdnevnika *Dom*. Na srečanju so se sestali s predstavniki Zadruge Dom g. Dionizijem Matevčičem, msgr. Marinom Qualizzo, g. Božom Zuanello ter Pavlom Gorjupom in prisluhnili njihovim težavam.

Delegacija parlamenta je po obisku Čedada odšla v Gorico, kjer se je najprej sestala z vodstvom Kulturnega centra Lojze Bratuž. Predsednica centra Franka Žgavec je s skupino sodelavcev predstavila delovanje centra, medtem ko je Damijan Paulin predstavil vse ustanove, ki delujejo v okviru centra Bratuž. Martin Srebrnič in Vida Bitežnik pa sta predstavila Slovenski glasbeni center Emil Komel.

Marijan Schiffrer je nato s svojimi sodelavci odšel na Placuto v Gorici, na uredništvo našega tednika **(na sliki)**. Peredsednik zadruge Goriška Mohorjeva Damijan Paulin je gostom iz Slovenije nakazal finančno stanje Novega glasa, Pastirčka in Goriške Mohorjeve. Tajnik GMD Marko Tavčar pa je orisal knjižne izdaje najstarejše knjižne založbe Slovencev v Italiji. Odgovorni urednik Novega glasa Drago Legiša je slovenskim predstavnikom orisal nastanek in cilje našega tednika, ki so v obveščanju in osveščanju slovenskih ljudi, v utrjevanju demokratičnih vrednot in seveda v ohranjanju in gojenju slovenske besede ter krščanskega etosa. Branko Černic, predsednik Katoliškega tiskovnega društva iz Gorice, ki je lastnik stavbe na Placuti in stavbe Katoliške knjigarne na Travniku, je poudaril, da potrebujeta poslopji čimprejšnja obnovitvena dela že zaradi varnostnih predpisov. G. Marijan Markežič, urednik Pastirčka, je predstavil otroško revijo, ki jo tudi izdaja Goriška Mohorjeva in na katero je naročenih 1.300 slovenskih otrok, in dejal, da bi si v prihodnje želel s strani Slovenije več pozornosti kot doslej.

Na sestanku v Gorici, ki mu je sledil ogled Katoliške knjigarne, je bil govor o popravljanju slovenskih stavb, takih, ki jih ima še smisel popravljati. Podpredsednik Komisije Terčon je povedal, da se v matici zavedajo težav, ki jih imajo goriški Slovenci, a tudi izrazil potrebo po spisku slovenskih stavb v zamejstvu. Nujno bo preučiti, katere ohraniti in vzdrževati, katerih ne. Prav tako je bil mnenja, da bi morala Italija veliko več pomagati slovenski manjšini kot sicer, pa čeprav se zaveda, da sedanja politična garnitura v deželi Furlaniji-Julijski krajini Slovencem ni naklonjena.

Schiffrer in Terčon sta se nato mudila v Trstu, kjer sta si ogledala sedeža Sveta slovenskih organizacij in Slovenske kulturno-gospodarske zveze. Na sedežu slednje pa je potekalo srečanje s predsednikoma SKGZ in SSO, Rudijem Pavšičem in Sergijem Pahorjem, ki sta se ga udeležila tudi veleposlanik republike Slovenije v Rimu Peter Bekeš in generalna konzulka v Trstu Jadranka Šturm Kocjan. Predsednika krovnih organizacij sta izrazila zaskrbljenost zaradi usode naše zaščite in poudarila, da je manjšina dezorientirana in nezaupljiva. Skrb vzbuja tudi zadržanje deželne uprave Furlanije-Julijske krajine, ki si privošči poteze, ki so izrazito proti naši narodni skupnosti. Problem je tudi prenizko financiranje manjšine s strani Italije in Slovenije, sicer pa sta Pavšič in Pahor podčrtala pomen sodelovanja med SKGZ in SSO. Zaskrbljenost so izrazili tudi predstavniki slovenske države. Komisija za Slovence v zamejstvu in po svetu bo prisluhnila stališčem manjšine in si bo v državnem zboru prizadevala, da Slovenija pokaže deželi F-Jk, kaj pomeni negativno zadržanje do slovenske manjšine. Slovenski veleposlanik v Rimu Bekeš je zagotovil, da je zaščita Slovencev v Italiji prioriteta številka ena rimskega veleposlaništva, kar povedo tudi italijanskim predstavnikom. Jadranka Šturm Kocjan pa se je zelo kritično vpraševala, do kod se lahko verjame, potem ko so najvišji predstavniki slovenske države prejeli z italijanske strani zagotovila, da bo zakon sprejet. To ni več zakon o zaščiti Slovencev, ampak je postal zakon o preizkusu demokracije italijanske republike. Konzulka je izrazila zaskrbljenost tudi zaradi politične slike v F-Jk in podpore, ki jo deželna uprava nudi nekaterim posameznikom. To pa utegne po drugi strani še okrepiti enotnost Slovencev.

ZA MEDNARODNI DAN ŽENA

NOVA IGRA BENEŠKEGA GLEDALIŠČA

ERIKA JAZBAR

Beneško gledališče je poskrbelo za novo in kvalitetno premiero ob dnevu žena, ki so ga praznovali v špetrski občinski dvorani. Srečanje, na katerem je sodelovala skupina Beneške korenine, je priredila Zveza beneških žen, ki deluje v Nadiških dolinah od leta1978. Skupina je nastala z namenom, da bi se beneške žene zbirale in razgovarjale brez retorike in nepotrebnega vitimizma, temveč s kančkom ustvarjalnosti in včasih ironijo oz. avtoironijo. Predsednica Zveze je Bruna Dorbolò, ki je medtem postala špetrska županja.

Dne 8. marca se je Beneško gledališče predstavilo z novo dramo *Žalostni dogodek v Topolovem*. Vsebino dela so odgovorni črpali iz starih dokumentarnih virov, saj je na odru uprizorjena zgodovinska zgodba iz leta 1720, ki jo je pred leti zbral in objavil Giovanni Maria Del Basso ob priložnosti poletne Postaje Topolove. Za slovensko besedilo je poskrbela domača in neutrudna kulturna delavka Marina Černetič.

Zgodbe ne bomo razodeli, saj pri Gledališču obljubljajo, da bodo igro ponesli tudi drugam po zamejstvu. Povejmo le, da gre za tragičen proces, ki ga je utrpela mlada Topolovčanka Magdalena Cujanova, ki so jo sovaščani izdali, češ da je na skritem rodila in nato usmrtila nezakonskega otroka. Uveljavljeno in priljubljeno skupino beneških igralcev je tudi tokrat vodil Marijan Bevk. Premiera je bila deležna zelo toplega sprejema številne publike, ki je bila nad igro domačih igralcev posebno navdušena.

V ČEDADU PREDSTAVILI KANDIDATE

Dne 16. aprila bodo volilni upravičenci ob 15 deželnih svetih obnovili tudi nekatere občinske oz. pokrajinske uprave. Pri nas ne bo deželnih volitev, v pordenonski in videmski pokrajini pa se pripravljajo na volilno preizkušnjo v nekaterih občinah. Tako bodo v čedajski občini volilni upravičenci, ki jih je nekaj več kot 8.000, v petih letih že tretjič poklicani na volišča za obnovo občinskega sveta.

V soboto je zapadel rok za predstavitev kandidatnih list. Za mesto župana se poteguje pet kandidatov, ki jih podpira devet list, kandidatov za občinske svetovalce pa je 175. Ob povezavi med levosredinskimi listami (tri) velja poudariti desnosredinsko povezavo med FI-AN-LN, socialisti nastopajo sami, predsednik pokrajinskega sveta Pelizzo je poskrbel za avtonomno listo, ki nosi njegovo ime, podobno je že storil za pokrajinske volitve; sama se predstavlja tudi občanska lista z zgovornim imenom *Ora si lavora*.

Za presenečenje je poskrbel bivši župan Pascolini, ki je obljubljal, da se bo spet kandidiral, a tega ni storil in tako izpadel iz čedajskega volilnega boja po nepretrganih 25 letih. Poznavalci čedajskih političnih teženj trdijo, da bo zelo verjetno volilna udeležba zelo nizka, saj so politični veljaki v teh petih letih ponudili občanom res žalostno sliko političnega obračunavanja; skoraj gotova pa je balotaža.

EJ

KANALSKA DOLINA

SPOJITEV PEVSKIH REVIJ

Dne 19. marca je Kanalska dolina s Trbižem, Ukvami, Žabnicami, Ovčjo vasjo, Naborjetom in drugimi zgodovinskimi slovenskimi vasmi ter zaselki postala nekako združevalno območje slovenskih tradicij Koroške, Gorenjske in Primorske. V kulturnem središču na Trbižu (nad nekdanjo osrednjo železniško postajo na zgornjem Trbižu) so se na zadnjo zimsko nedeljo zbrali na prireditvi Koroška in Primorska poje pevski zbori obeh množičnih prireditev. Posebno slovesno je zadonela sklepna skupinska pesem v izvedbi vseh nastopajočih zborov Koroška poje 2000. Poleg koroških zborov so se številnemu občinstvu predstavili pevski zbori revije Primorska poje 2000, in sicer Dekliška skupina Valentin Vodnik iz Doline, moški zbor Valentin Vodnik prav tako iz Doline ter moški pevski zbor Dragotin Kette iz Ilirske Bistrice.

Če naj na kratko povzamemo izjavo podpredsednika Slovenskega kulturnega središča Planika iz Kanalske Doline Tončija Sivca, lahko zapišemo, da je bil koncert pomemben vezni člen treh slovenskih govorečih območij: Primorske, Koroške in Gorenjske. Sivec je sicer v pogovoru za deželno slovensko radiotelevizijsko postajo priznal, da so se Slovenci v Kanalski dolini vsaj do konca prve svetovne vojne imeli za Korošce. To deloma velja še danes, ko se žal tudi Slovenci množično selijo iz doline, tako da je vedno težko razumeti, če gre prištevanje h Koroški razumeti kot priznavanje nemško govoreče Haiderjeve Koroške ali kot vezni člen s slovenskimi rojaki onstran obeh meja. Vsak ima seveda pravico, da o svoji narodni pripadnosti sam in prostovoljno odloča!

ED

DELIH USMILJENJA

JURIJ PALJK

Pravzaprav bi tokrat rekli eno o obiskovanju bolnikov, ki je po krščanskem nauku delo usmiljenja in žal nanj vedno bolj pozabljamo.

Pred kratkim je naše uredništvo obiskal gospod iz Nove Gorice, ki je naš naročnik in dolgoletni prijatelj. Zapletli smo se v pogovor. Omenjeni gospod nam je pripovedoval, kako ga je presenetilo pripovedovanje prijatelja, ki ga je bil šel obiskat v bolnišnico v Šempeter. Ta njegov prijatelj je v bolnišnici ležal s skupino starejših bolnikov; šest jih je bilo skupaj v sobi in seveda so si dolge dneve krajšali s pogovorom. Po tednu dni pa je eden od tovarišev v nesreči omenjenemu bolniku dejal: "Ti si kristjan in nimaš obiskov. Kako to, da te tvoji kristjani ne hodijo obiskovat? Mi smo borci, nekateri od nas celo ne hodimo v cerkev, a imamo vedno veliko obiskov."

Preprosto vprašanje, na katerega seveda naš bolnik ni mogel dati nobenega zadovoljivega odgovora, kot tudi naš sogovornik ne, ki je samo žalostno dodal, da je pač tako, "ko se pride v leta in nate vsi pozabijo."

Zapletli smo se v pogovor in skupaj smo ugotavljali, da se kristjani prevečkrat med seboj ne obnašamo niti dostojno človeško, kaj šele, da bi se ravnali po evangeliju, ki je temeljni kamen krščanstva.

Kolikokrat se v naši družbi preprosto pozablja na obolelega soseda, ki tedne in tedne leži v bolnišnici, a ga nihče od sosedov ne gre obiskat! Kolikokrat sami pozabimo na ostarele sorodnike, ki nimajo več nikogar, s katerim bi se včasih samo pogovorili, morda mu zaupali svoje skrbi, mu povedali kaj o sebi in svoji samoti, v katero jih potiskata starost in onemoglost. Kolikokrat pozabljamo na potrebe drugega, ki živi blizu nas, a tako daleč, saj zanj nimamo časa, niti takrat ne, ko se sami dolgočasimo pred neumnimi televizijskimi oddajami, ki praznijo naše duše in nas nejevoljne spremljajo spat.

Živimo v družbi, ki prisega samo na dve stvari, in sicer na dobiček in na zabavo, katerima je žal vse podrejeno. Za denar in dobiček pa je potrebno garati. Krivični mamondenar tako polagoma zapolni ves naš čas; če pa že on ne, ga zapolnijo vse tiste umetno ustvarjene potrebe, ki niso potrebe, a se nam kot take kažejo. Tu mislimo na vse tiste stvari, s katerimi polnimo naša stanovanja, da smo potem v njih lahko še bolj sami in sosedu ter seveda samemu sebi odtujeni. In tako ni več časa za čisto normalne človeške odnose, h katerim seveda spada tudi obiskovanje bolnikov, starejših in onemoglih ljudi.

Da tako ravnanje ni ne krščansko in niti človeško, je vsakomur jasno, če ima v sebi le še trohico vesti.

"Kakšni kristjani neki, še ljudje nismo!" je vzklik, ki smo ga že večkrat slišali in mnogokrat mu moramo dati prav.

Biti kristjan ne pomeni namreč neke naše odločitve za neko svetovnonazorsko prepričanje, ampak pomeni odločitev za točno določen način poštenega življenja. Krščanstvo je prazno, ni krščanstvo, če sami ne živimo po krščanskih načelih.

GORIŠKA BRDA

POSODABLJANJE KLETI

Kmetijska zadruga na Dobrovem, ki ima največjo zadružno in proizvodno vinsko klet v Sloveniji, prilagaja svojo razvojno usmeritev možnostim in potrebam, ki bodo predvidoma nastale ob vstopu v EU. Vinogradov je na tem območju 1.856 ha, njihov obseg pa bodo povečali na okoli 2 tisoč ha, kar je zaradi omejenih površin tudi največ mogoče. Povečujejo gostoto sajenja, kar pomeni, da je na enem hektaru vinograda od 4 tisoč do 5 tisoč trt. Večja gostota pomeni manjšo obremenitev vsake trte, kar zagotavlja višjo kakovost grozdja.

Že nekaj let izvajajo modernizacijo za pridelavo grozdja v kleti na Dobrovem. Poudarjajo, da je osnovni namen posodobitve kleti povečanje kakovosti vin v vseh cenovnih razredih in izkoriščanje zmogljivosti za predelavo grozdja. Posebno skrb namenjajo vinom, ki zorijo v 300 novih *barique* sodčkih. Iz vinske kleti na Dobrovem so lani prodali več kot 7 milijonov litrov različnih vrst belega in rdečega vina. Od te skupne količine so okoli 2,3 milijone litrov vina izvozili v tujino.

Pri oceni stanja in razvojnih možnosti vinogradništva in vinarstva v Goriških Brdih, je seveda treba upoštevati tudi delež, ki ga imajo zasebni vinogradniki in vinarji. Najbolj uspešni so tisti iz območja Medane, Cegla in Plešivega. V Goriških Brdih je po razpoložljivih podatkih 145 vinogradnikov, ki sami skrbijo za predelavo grozdja, med njimi pa je 40 tistih, ki grozdje sami predelujejo in stekleničijo in vina nato neposredno prodajajo po vsej Sloveniji in nekateri tudi v drugih državah.

M.

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES SPOROČA

SLOVENSKI HOLOKAVST

Svetovni slovenski kongres kot predstavnik slovenske civilne družbe je ob ustanovitvi pred desetimi leti upravičeno pričakoval, da se bodo oblikovale in uveljavile temeljne civilizacijske vrednote v novi slovenski državi. Med neurejenimi problemi je bil in je polstoletni odnos slovenskih oblasti do žrtev in posledic slovenskega holokavsta, ki ga je po 9. maju 1945. leta izvedla slovenska totalitarna komunistična partija. Njeni nasledniki nasprotujejo nepristranskemu urejanju tega dolgoletnega zanikanja pravic tistočerih po vojni umorjenih Slovencev in njihovih preživelih svojcev. (...)

Slovenska civilna družba je pričakovala spravna dejanja, pokop žrtev, izdajo mrliških listov in vrnitev dolga človečnosti slovenskega naroda. Namesto tega smo priča poskusom, da bi zločinsko ravnanje takratne partijske oblasti z njihovimi politični nasprotniki prikazali kot legitimno in legalno kaznovanje in ga izenačili z ravnanjem zmagovitih zaveznikov po drugi svetovni vojni.

V svojem nastopu dne 27. januarja 2000 na mednarodni konferenci o holokavstu v Stockholmu je predsednik republike Slovenije Milan Kučan obsodil holokavst, ki sta ga povzročila totalitarna režima fašizma in nacizma. Pokazal je na dejstvo, da se v mnogih državah sveta še vedno niso soočili z lastno (pro)fašistično ali (pro)nacistično preteklostjo in na potrebo po takem soočenju. Komunistični totalitarizem, ki je v svoji dolgi zgodovini povzročil toliko svojevrstnih holokavstov, je zatajil. Zatajil je trpljenje in razdejanje, ki ga je povzročal komunistični režim v slovenski družbi, in naš tragični slovenski holokavst. Ni priznal, da se v Sloveniji prav zaradi obnašanja naših oblasti še nismo soočili z dejstvi naše preteklosti. Konferenca v Stockholmu je bila forum, na katerem bi predsednik slovenske države mogel in moral v imenu slovenske države izreči obžalovanje za vse nasilje slovenske partije, katere zadnji formalni predsednik je bil, za povojne zločine in za dolgoletno barbarsko preziranje dostojanstva teh žrtev in pravic njihovih svojcev. (...)

Svetovni slovenski kongres kot civilno društvo, zavedajoč se svoje odgovornosti do slovenske države in družbe, protestira zoper takšno zlorabo mednarodnih srečanj. S spoštovanjem do funkcije predsednika države in stoječi na naših državljanskih odgovornostih in pravicah protestiramo proti takim zlorabam državnih funkcij. Slovenska in mednarodna javnost morata biti na primeren način in po ustrezni poti seznanjena z dejstvi slovenske povojne tragedije. To je v skladu s sprejetim stališčem na konferenci v Stockholmu, da je treba obravnavati vse holokavste ter v današnji tehnološki in ekonomski globalizaciji sveta spodbuditi tudi globalizacijo in uveljavitev temeljnih civilizacijskih vrednot in meril.

ZA SSK DR. JOŽE BERNIK

OB NAPOVEDANEM ODSTOPU MINISTROV SLS IZ VLADE

MANJŠINSKA VLADA, PREDČASNE VOLITVE ALI NOVA KOALICIJA?

MARJAN DROBEŽ

V slovenski politiki v zadnjih dneh odmevajo trije dogodki. Pomenljiva je napoved, ki jo je 16. marca predsedniku vlade Janezu Drnovšku pisno sporočil podpredsednik vlade in predsednik SLS Marjan Podobnik, da bodo 15. aprila, ko se bo SLS združila s SKD v novo skupno stranko, ministri SLS izstopili iz vlade. Marjan Podobnik je sicer zapisal, "da odhod iz vlade kratkoročno morda ne bo imel pozitivnih posledic", vendar je po njegovem mnenju združitev SLS in SKD pomembnejša za Slovenijo in njeno prihodnost.

Pomemben dogodek je bil tudi obisk predsednika Hrvaške Stipa Mesića v Sloveniji 19. in 20. t.m. Spremljala sta ga zunanji minister Tonino Picula in minister za evropske zadeve Ivan Jakončič. Ugotavljajo, da so bili s pogovori, ki sta jih gosta imela s predsednikom države Milanom Kučanom, premierom Drnovškom, zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom, ministrom za evropske zadeve Igorjem Bavčarjem in z drugimi osebnostmi, položeni temelji za postopno rešitev mnogih problemov med državama.

Slovenci so z velikim zadovoljstvom sprejeli novico, da je tovarna smuči, jadrnic in druge športne opreme Elan spet v slovenski lasti. Pogodba s prejšnjim lastnikom, Privredno banko v Zagrebu, ter Slovensko razvojno družbo, ki je novi lastnik slovite tovarne in njene blagovne znamke v Begunjah na Gorenjskem, poleg gospodarskega pomena vsebuje tudi politično sporočilo. Pojasnil ga je namestnik predsednika hrvaške vlade Goran Granič v govoru na slovesnosti ob podpisu kupoprodajne pogodbe 17. marca na Otočcu, ko je dejal, "da bo uspešni dogovor o Elanu ugodno vplival na reševanje drugih odprtih vprašanj med Slovenijo in Hrvaško".

Če se povrnemo k izstopu desetih ministrov SLS iz vlade, ta možnost v večini političnih strank vzbuja zaskrbljenost in pridržke. V slovenski ustavi in zakonih ni natančno predpisano, kaj storiti, ko vlada ostane v manjšini. Njen predsednik Drnovšek bi sicer lahko odstopil oz. svoj mandat vrnil državnemu zboru, ki bi potem začel postopek za izvolitev novega premiera in vlade. Zagovorniki takojšnjega Drnovškovega odstopa so nekateri pravni strokovnjaki, med njimi soavtor slovenske ustave France Bučar. V podkrepitev svojega stališča Bučar opozarja, da je v takih primerih odstop nujna poteza v vsaki demokratični državi.

Po mnenju nekaterih bi lahko razpisali predčasne volitve, ki bi bile že v juniju. Kaže, da se k tej možnosti nagiba tudi Drnovšek, ki je začel pogovore o podpori manjšinski vladi. Odzval se je predsednik SDS Janez Janša z izjavo, da bi socialdemokrati podprli manjšinsko vlado, toda le tehnično vlado, nikakor pa ne take s političnoprogramsko opredelitvijo. Predsednik SKD Lojze Peterle sicer ne nasprotuje predčasnim parlamentarnim volitvam, vendar naj bi bile samo v primeru, da bi potekale po dvokrožnem večinskem volilnem sistemu. Le-ta pa še ni sprejet. Volilni zakon o uvedbi tega sistema bi sicer lahko sprejeli v obdobju poldrugega meseca, vendar za to med strankami, zlasti v LDS, ni prave volje. Vladno in politično krizo bi lahko premostili tudi z oblikovanjem nove koalicije, ki pa bi delovala samo nekaj mesecev, do rednih parlamentarnih volitev, ki bodo najbrž v mesecu oktobru. Zato ta možnost ni verjetna. Politično praznino, ki bo nastala po odhodu ministrov SLS, je med obiskom v koncernu Iskra Avtoelektrika v Šempetru pri Gorici 17. t.m. komentiral tudi Milan Kučan. Po njegovem mnenju je SLS s svojo odločitvijo postavila državo in ljudi v njej pred zahtevno preizkušnjo. "Tisti, ki so to odločitev sprejeli, morajo po moji sodbi prevzeti tudi odgovornost za posledice. Pobuda je zdaj v rokah predsednika vlade dr. Drnovška, saj on ostaja brez koalicijskega partnerja in brez ministrov."

"TA ŠOLA NI NAŠA ŠOLA"

Veliko komentarjev vzbujajo stališča ljubljanskega nadškofa dr. Franca Rodeta o šolah in izobraževalnem sistemu, ki jih je izrekel v Mariboru 17. t.m. med predavanjem o krščanstvu na pragu tretjega tisočletja. Dejal je: "Dejansko ta šola oz. obstoječa šolska zakonodaja popolnoma ignorira vernike v Sloveniji. Ko so delali to šolo, so nas, vernike, popolnoma obšli. Kot da nas v tej deželi ni. Ta šola ni naša šola. S to šolo se ne moremo strinjati, s to šolo se ne bomo nikoli strinjali. To šolo moramo spremeniti. V spoštovanju vsakega prepričanja, a naj se spoštuje tudi naše prepričanje. (...) In ko bomo imeli drugačen državni zbor, bomo lahko izglasovali drugačno zakonodajo."

NAČRTOVANJE OBRTNIH CON

NOVA SREDSTVA ZA OBNOVO POSOČJA

Slovenska vlada je dodelila nova velika sredstva, bodisi kot posojila bodisi kot prispevek države, za nadaljevanje in tudi zaključek popotresne obnove v Posočju, to je v občinah Tolmin, Kobarid in Bovec. Skupaj gre za skoraj štiri milijarde tolarjev. Od tega bo 3.5 milijarde tolarjev namenjenih za popravilo stanovanjskih in gospodarskih poslopij in drugih objektov. 200 milijonov tolarjev je namenjenih za naložbe Kaninske žičnice, ki so najpomembnejše za oživitev turizma v Bovcu. Preostala sredstva bodo vložili v financiranje razvojnih programov in projektov, ki jih usklajuje Posoški razvojni center, skupni organ treh občin. V Posoškem razvojnem centru so se dogovorili, da bodo vse tri občine začele ustanavljati obrtne cone, v katerih bi zasebniki odpirali svoje obrate in delavnice. V občini Tolmin tako obrtno cono razvijajo Na Logu in pri Poljubinju. Kobaridci urejajo dokumentacijo za obrtno cono pri Tovarni igel in kovinske galanterije, v Bovcu pa je predvideno trgovsko, poslovno in turistično središče sredi naselja. V razvojne programe vključujejo oživitev planinskih pašnikov in spodbujanje kmetijstva.

Obnova poteka zdaj na okoli 200 gradbiščih. Dela hitro potekajo, pri čemer sodelujejo tudi strokovnjaki iz državne tehnične pisarne, ministrstva za okolje in prostor in nekateri vladni organi. Doslej je bilo v Posočju obnovljenih okoli tisoč stanovanjskih in gospodarskih poslopij, približno toliko objektov pa jih na popravilo oz. obnovo še čaka. Optimisti menijo, da bo največji del potresne obnove končan do konca tega leta.

M.

ODLOČNO ZA "A" VARIANTO 5. KORIDORJA

O petem koridorju, ki bo povezoval Barcelono s Kievom, govorimo že veliko časa. O goriškem zornem kotu s tem v zvezi pa je spet tekla beseda na pomembnem srečanju na novogoriškem županstvu, ki ga je sklical domači prvi občan ob prisotnosti krajevnih poslancev DZ ter županov Soške in Vipavske doline, Brd in Krasa.

Kako bo proga povezovala Ronke in Ljubljano, za nas seveda ni drugorazredno vprašanje, saj obstajajo o tem tri možne variante, od katerih je za naše kraje primerna le ena, t.j. najbolj severna, t.i. "A" varianta (Ronke-Vipavska dolina-Vrhnika). V nasprotnem primeru bi naše območje ostalo odrezano; vsem nam je tudi jasno, kakšne bi bile posledično naše perspektive. Proga, ki jo podpira goriško območje na obeh straneh meje (zanjo sta se izrekla tudi goriški župan in predsednik pokrajine), je najcenejša in krajša, predvidena sta dva daljša predora (23 km pod Krasom in 33 km do Vrhnike). Kljub temu pa obstajajo močni pritiski, da bi se proga izpeljala južneje (Divača, Postojna). Zadnjo besedo ima pri zadevi v Sloveniji državni zbor; pomembno pa je, da svoje jasno stališče glasno povedo upravitelji in vsi družbeni akterji na obeh stranh meje, saj gre za odločitve, ki imajo nemalo posledic za razvoj obmejnega območja.

EJ

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE V LETU 1999

VPOGLED V PRETEKLO SEZONO

Prejšni teden je bila v prostorih gledališča v Novi Gorici tiskovna konferenca, na kateri je vodstvo Primorskega dramskega gledališča podalo nekaj zanimivih podatkov o minuli sezoni, ki je kljub pravnim in finančnim zaprekam - nastale so zaradi prenosa financiranja z državne ravni na občinsko in jim je sledil tudi ustavni spor - potekla nadvse uspešno. Gledališče je s številom predstav celo preseglo zadane cilje in pogodbene obveznosti, ki jih postavlja ministrstvo za kulturo. V lanski sezoni oz. v letu 1999 je izvedlo 357 domačih in tujih predstav z 81.877 gledalci. V celoti je bil prikazan zamišljeni osnovni program, in sicer šest premiernih uprizoritev in ponovitve iz prejšnjih sezon za odrasle in otroke; uresničeni sta bili tudi dve koprodukciji. PDG je zelo uspešno gostovalo na domačih in tujih odrih. Udeležilo se je tudi tekmovalnih srečanj in si prislužilo pomembni priznanji na Festivalu malih odrov na Reki in na Borštnikovem srečanju v Mariboru za predstavo *Konec igre* S. Becketta.

Vzporedno z glavno gledališko dejavnostjo poteka delovanje Amaterskega mladinskega odra, ki je v lanski sezoni naštudiral predstavo iz kovčka - *Ropovlačico* in odigralo uprizoritvi iz prejšnjih sezon *Pobegli robot* in *Le po kom se je vrgel ta otrok*. Najmlajši obiskovalci gledališča so tudi v minulem letu lahko spremljali pravljične junake v svojem abonmaju Goriškem vrtiljaku, ki že skoro dvajset let razveseljuje malčke s čarobnimi igricami.

Gledališče je poleg dramske ponudbe nadaljevalo z operno-baletnim programom, ki ima od lanske jeseni kar dva abonmaja. V lanskem letu se je povečalo tudi število spremljevalnih prireditev - razstave, okrogle mize, literarni večeri... - , ki se jih je udeležilo 28.858 obiskovalcev.

Vodstvo z veseljem ugotavlja, da narašča število obiskovalcev gledaliških predstav - za okoli 3.000 letno -, število obiskovalcev ostalih prireditev pa za 15.000 letno.

V letu 1999 je bilo doslej najvišje število vseh prireditev. Skupno jih je bilo 409 s 110.735 udeleženci. V danih razmerah je to tudi največ, kar lahko zmore gledališče. Ko pa se bo uresničila dograditev stranskega odra in amfiteatra, se bo ponudba še popestrila tudi z večjim dotokom mladih gledalcev. To pa predvsem zato, ker bo v prihodnjem šolskem letu na novogoriški gimnaziji začel delovati umetniški razred - smer gledališče.

Ob izteku svojega drugega mandata je Svet PDG sprejel izjavo, v kateri poziva ministrstvo za kulturo in mestno občino Nova Gorica, "da čimprej uredita finančne in pravne osnove za normalno delovanje in razvoj PDG Nova Gorica v korist prebivalcem ob zahodni meji ter slovenske kulture v celoti". Gledališka hiša si je namreč z leti s kakovostjo ponudbe pridobila velik ugled na ožjem območju, pa tudi v širšem slovenskem prostoru in v tujini. Stalno večanje števila obiskovalcev pa neizpodbitno kaže na utemeljenost in nujnost obstoja te gledališke hiše na Primorskem.

Ob koncu srečanja za tisk je bila še predstavitev nove odrske postavitve Amaterskega mladinskega odra, in sicer igre *Napačna leta*, ki jo je po besedilu Norme Šermet *Nevidni Leonard* prevedel in priredil režiser Emil Aberšek. AMO že triindvajseto sezono omogoča mladim stvarno soočanje z odrskimi deskami in od njegove ustanovitve ga vztrajno vodi Emil Aberšek.

IK

O GORIŠKIH MEJNIH PREHODIH

Novogoriški župan Špacapan se je sestal z goriškim županom Valentijem glede urnika in narave prometa na mejnih prehodih v ulici sv. Gabrijela oz. na Erjavčevi ulici in v Solkanu. V Novi Gorici se ne zavzemajo za spremembo statusa prehoda v Solkanu, s čimer bi postal mednarodni mejni prehod, temveč le za podaljšanje urnika, da bi laže premostili zastoje v cestnem prometu, ki bodo nastale z obnovo predora pod Panovcem v Novi Gorici. Na srečanju sta župana poudarila, da bi bilo na mejnem prehodu v ulici sv. Gabrijela oz. na Erjavčevi ulici, ki je zdaj namenjen samo pešcem, mogoče dovoliti tudi javni promet za avtobuse in taksije. Valenti je zagotovil, da bo predloge, ki jih tudi sam podpira, posredoval pristojnim organom.

M.

ITALIJANSKO PRAVO

NOV ZAKON O PORODNIŠKIH DOPUSTIH (2)

DAMJAN HLEDE

Zakon, ki uvaja reformo porodniških dopustov, je bil 13. marca objavljen v uradnem listu št. 60: zakon nosi številko 53/2000. Večji del njegovih določil bo torej stopil v veljavo po petnajstih dneh, in sicer 28. marca letos. Za druga določila bodo potrebne še izvajalne norme; med temi npr. izvajalne norme o elastičnem koristenju obveznega porodniškega dopusta, o katerih smo pisali zadnjič, bodo morale biti sprejete v šestih mesecih od vstopa v veljavo tega zakona. Poglejmo naprej, katere novosti prinaša novi zakon.

3. Dopust zaradi otrokove bolezni. Doslej je mati lahko jemala dopust zaradi otrokove bolezni do dopolnitve tretjega leta njegove starosti. Odslej bo to pravico imel alternativno tudi oče. Pravica bo pripadala do osmega leta otrokove starosti. Po tretjem letu starosti bo veljala samo za pet delovnih dni na leto za vsakega od obeh staršev, medtem ko za koristenje dopusta v prvih treh letih otrokove starosti ni predvidena nobena časovna omejitev. Za koristenje teh dopustov bo moral prosilec izročiti delodajalcu zdravniško potrdilo in osebno izjavo, s katero potrjuje, da v istih dneh drugi od staršev ne koristi dopusta zaradi istega razloga. Izrecno je predvidena še ena novost: s trenutkom, ko je otrok obdržan v bolnišnici, se prekine potek dopusta, ki ga eden od staršev v tistem času koristi.

4. Dnevi počitka. Doslej je imela mati pravico, da v prvem otrokovem letu izkoristi dva dnevna počitka (ali enega samega, če je zaposlena za manj kot šest ur dnevno) po eno uro vsakega za dojenje. Sedaj je predvideno, da bodo ti dnevi počitka kriti za socialno zavarovanje. Predvideno je tudi, da v primeru rojstva dvojčkov so ti dnevi lahko podvojeni in da dodatne ure lahko koristi tudi oče.

5. Dopust za posebne dogodke in vzroke. Na novo je uvedena določba, po kateri imata delavec oz. delavka vsako leto pravico do tridnevnega plačanega dopusta v primeru smrti ali dokumentirane bolezni zakonca, sorodnika do druge stopnje ali soživečega partnerja pod pogojem, da je njuno bivanje z zainteresiranim delavcem anagrafsko potrjeno. Alternativno se lahko delavec in delodajalec zmenita za drugačen način izvajanja delovnih obveznosti. Za resne in dokumentirane družinske razloge, med katere spadajo patologije, ki jih bo moral medministrski odbor v 60 dneh od vstopa v veljavo tega zakona določiti skupaj z drugimi kriteriji za koristenje tega posebnega dopusta, bo lahko zaprosil delavec za največ dvoleten neprekinjen ali porazdeljen dopust. V tem času ohrani delavec delovno mesto, nima pravice do plačila in ne sme opravljati nobene delavske dejavnosti. Za socialno zavarovanje lahko odkupi delavec ta čas ali pa si prostovoljno plačuje prispevke.

DALJE

NESOGLASJA V VLADI

KMALU NOV PRAVNI STATUS ZA MOTORNA VOZILA

V prejšnjem tednu je ministrski svet sprejel zakonski osnutek, ki predvideva za motorna vozila odpravo pravnega statusa registriranih premičnin. Posledica tega je seveda tudi odprava javnega avtomobilskega registra PRA. Formalnosti, ki so sedaj potrebne za prenose in za vse vrste pravnega prometa avtomobilov, so že dalj časa vzbujale nezadovoljstvo koristnikov motornih vozil, pa tudi njihovih proizvajalcev in poklicnih prodajalcev. Dejstvo je, da je šlo za povsem zastarelo stanje: ustanovitev registra PRA in dodelitev statusa registriranih premičnin prevoznim sredstvom je namreč narekoval v prvi polovici tega stoletja prvi razvoj avtomobilskega trga. S tem sistemom so namreč takrat hoteli uveljaviti avtomobil kot sredstvo množične uporabe, in sicer z možnostjo razdelitve plačila na obroke s hipotekarnim jamstvom, zaradi česar je bil torej potreben javni register. V zadnjih letih pa je birokratska kompleksnost postopka prenosa pravic na motorna vozila prerasla v pravi nesmisel. Negotovost v zvezi z lastništvom prodanih avtomobilov, ki potem niso bili prepisani v register, je postala zelo razširjen problem, ki je imel precejšnje negativne posledice: situacija, ki je bila kot nalašč primerna tudi za kritje protizakonitih dejavnosti.

Če bo torej parlament odobril osnutek (zdi se vsekakor, da ne bo šlo zlahka, saj je že znotraj ministrskega sveta prišlo do precejšnjih delitev na ta račun), se bodo formalnosti v zvezi s prenosom vozil izvedle in zaključile s podpisom v uradih "civilne motorizacije", kar bo stalo približno polovico manj kot vse sedaj potrebne birokratske obveznosti skupaj (notarski honorar, koleki, registracija na PRA).

DH

POGOVOR / HADRIJAN CORSI

PROBLEMI GOSPODARSTVA

DRAGO LEGIŠA

V Kulturnem domu v Gorici je bilo pred kratkim zborovanje delničarjev Kmečke banke, na katerem sta predsednik Čedajske ljudske banke dr. L. Pelizzo in goriške Kmečke banke dr. D. Marvin obrazložila predlog, po katerem bi čedajska banka odkupila ostale delnice Kmečke banke, ki še niso v njeni lasti. Izkoristili smo priložnost, da se o tem vprašanju pogovorimo z znanim gospodarstvenikom Hadrijanom Corsijem, ki je tudi župan v Števerjanu in dolgoletni predsednik Briške gorske skupnosti, da ne omenjamo drugih odgovornosti, za katere je bil zadolžen: bil je med drugim podpredsednik goriške trgovinske zbornice.

Kakšno je vaše mnenje o dogodku, ki smo ga pravkar omenili?

Prvi izrek, ki mi pride na misel v tem trenutku, je naslednji: po toči zvoniti je vedno prepozno. Moje osebno mnenje je, da bi se morali člani upravnega odbora KB, ki zastopajo slovenske delničarje pri banki, preden so se spustili v operacijo prodaje ali neprodaje, pogovoriti z delničarji KB. Ostaja namreč tudi dvom, ali je upravni odbor sploh pooblaščen za prodajo, za katero ni poklican, saj gre za izredno dejanje. Ob zakonskih obveznostih bi morali čutiti moralno obvezo, da se o tem pogovorijo z delničarji predvsem zato, ker so pred štirimi leti omenjeni delničarji kljub velikim težavam spet spravili na noge Kmečko banko.

Ali po vašem mnenju res ni bilo drugega izhoda, kot je bil tisti, ki je prišel iz vrst čedajske banke?

Čedajsko ljudsko banko dobro poznam in o njej ne bom veliko govoril. Velja povedati, da je edina ljudska banka v naši deželi, ki je ostala samostojna ne glede na povezave, za katere je poskrbela z nemško banko; tej banki gre priznanje, da vztraja na poti samostojnosti, ko so postopoma izginjale podobne deželne ustanove: od desetih ljudskih bank, ki smo jih imeli na teritoriju, je še edina ostala samostojna, če opustimo naše hranilnice. Čedajski banki moramo nadalje čestitati, da je pokazala pogum in se spustila tudi na goriško tržišče.

Glede stvarnosti, ki se nas neposredno tiče, pa bi rad ponudil v razmislek naslednje: pred letom dni so ustanovili sindikalno združenje delničarjev KB, h kateremu sem tudi sam pristopil; to naj bi nudilo članom pomoč in zaščito interesov oz. premoženja v luči dejstva, da je dejavnost KB vezana na njeno izvirno specifičnost, t.j. na povezave s slovensko manjšino na Goriškem. Zakaj se ustanavlja omenjeni sindikat, ko si nato prizadeva za prodajo, ko tega ni bilo niti v statutarnem namenu? Med drugim velja povedati, da segajo začetki prodaje delnic KB že v leto 1998, če ne prej. In še naslednje: ko smo se l. 1996 trudili, da ne bi prišlo več kot 35% delnic v roke bolonjski grupi CAER, se je nato pojavljalo na tržišču odkupovanje delnic, medtem ko posamezni delničarji o tem niso bili obveščeni.

Za slovensko narodno manjšino v Italiji bo izguba dveh denarnih zavodov, kot sta bili TKB in KB v Gorici, gotovo imela, zlasti na daljši rok, škodljive posledice. Kateri so po vašem glavni vzroki zloma, ki sta ga doživela omenjena denarna zavoda?

Vzrokov je več, o tem smo že ogromno slišali in veliko je

bilo tudi napisanega. Zanimivo bi bilo, če bi celotno zadevo kdo objektivno in nepristransko obelodanil, ker mislim, da ima slovenska narodna skupnost v Italiji pravico, da izve vsaj približno resnico.

Za slovensko manjšino v Italiji pomeni izguba denarnih zavodov izredno težak udarec. Posledice so vidne na vseh področjih. Naše gospodarstvo je krvavo potrebovalo bančne ustanove in zato upam, da, ko se danes pojavlja nova stvarnost na Goriškem, bodo zaživeli drugi bančni zavodi, s katerimi še razpolagamo.

Morebitna kazenska odgovornost tistih, ki so v teh denarnih zavodih vedrili in oblačili, nas seveda ne zanima, saj bo o tem svojo besedo spregovorila sodna oblast. Naše ljudi pa gotovo zanima politična odgovornost. In sicer tudi ter predvsem zato, da bi se takšni škodljivi dogodki ne ponavljali v prihodnosti.

Mislim, da gre ob politični odgovornosti poudariti predvsem dejstvo, da je bila zakrivljena ogromna moralna škoda celotnemu slovenskemu življu v Italiji, ko so nekateri na tako lahek način zapravili skupno premoženje naše manjšine. O tem bi lahko razvili zelo dolgo razpravo.

Poudaril pa bi naslednje: banka je ustanova, ki prodaja denar, danes se temu poslovanju dodajajo še druge usluge, za katere mora banka poskrbeti, če želi preživeti, saj se mora potruditi, da nudi čim več dobrih uslug svojim klientom; izredno pomembna je gospodarska dejavnost, vsaka taka dejavnost pa temelji na dobri upravi, na previdnosti ipd. Danes veliko poslušamo, kako so nam hoteli slabo eni, drugi in tretji, češ da gre za neke vrste politično kazen. Ko zasedamo odgovorna mesta, pa se moramo dobro zavedati, da se je treba držati določenih pravil, podobno kot velja ob vsakem koraku v našem vsakdanjem življenju: če kdo vozi prehitro, dobro ve, da ga lahko na ovinku zanese s ceste. Podobno se je zgodilo z upravo naših bank. Mislim, da se bomo o tem še pogovarjali.

Rad bi poudaril naslednje: ko so oktobra 1994 prišli v KB komisarji, se na Goriškem nihče ni obotavljal, zavihali smo si rokave in vsakdo je naredil, kar je bilo v njegovi moči, da bi rešil, kar se je rešiti dalo. Ne glede na politično pripadnost, kateri še danes vsak pripada, smo z velikim zagonom romali v iskanju pomoči od Ljubljane do Rima, Bocna, Benetk, Maribora, Bologne itd. Takrat je odbor, kateremu je načeloval odv. Sanzin, izpeljal izredno dobro celotno operacijo, tako da se je 65% delnic KB obdržalo v slovenskih rokah. Ko smo sprejeli opcijo CAER, je šlo dejansko za najmanjše možno zlo, ker so si "nadrejeni" pri banki želeli drugi bančni zavod, mi sami smo si prizadevali za neko tretjo bančno ustanovo, vendar so nam kontrolni organi pokazali rdečo luč.

In še naslednje: tisti ljudje, ki so izgubili svoj denar (in ne tisti, ki so predstavljali denar za koga drugega), so nato kljub negativni izkušnji, pri dokapitalizaciji leta 1996, spet potegnili svež denar in ga vplačali. Pri celotni zadevi je nujno razločevati med tistimi, ki so bili člani in neposredno zainteresinani z lastnim premoženjem, in tistimi, ki so bili le slamnati možje. Očitek, da se premožni niso izkazali, je površen, nehvaležen in krivičen do tistih članov, ki so prispevali, da bi se rešila banka.

Zakaj pa se ni v štirih letih poslovanja banke tudi v naši skupnosti govorilo, da so nujna določena "popravila" v delniški strukturi KB, je še drugo novo vprašanje.

Kam bo šla in čemu oz. komu bo služila kopica denarja, ki jo bo prinesla operacija s Čedajsko ljudsko banko, pa je tretje vprašanje, ki bi ga lahko vezali na še odprte nejasnosti o tem, kje je ves tisti denar, ki je nekoč prihajal iz določenih virov, kje je imovina, kdo z njo razpolaga, zanjo odgovarja, jo upravlja ipd.

Imate svoje podjetje in ste torej popolnoma vključeni v vsakdanje gospodarske tokove. Kaj opažate v tem pogledu v zadnjem času?

V teh nekaj letih se je vloga našega območja vrtoglavo spremenila. Da je naša stvarnost bistveno različna od tiste, ki smo jo doživljali leta 1990, je danes vsakomur jasno. Leta 1989-90 se je začelo propadanje Jugoslavije, leta 1992 smo z operacijo "čistih rok" doživeli v Italiji majhno revolucijo, tako da se je določeni politični sistem v Italiji kar čez noč spremenil. Posledice teh sprememb plačujemo še danes. V naši sredi se nismo zavedali razsežnosti sprememb. Po desetih letih lahko ugotavljamo, da tisti gospodarstveniki, ki so takrat prijeli za delo in se niso zanašali več na čudeže, ki so nam jih ponujali od zunaj, so preživeli in danes dobro poslujejo.

Kako si predstavljate podobo našega gospodarstva v novi stvarnosti?

Z novo situacijo se mora naša gospodarska struktura v zamejstvu resno spoprijeti, saj razpolaga z izredno močnim moralnim kapitalom, iznajdljivostjo, delavnostjo in tudi strokovnostjo, da lahko dobro prebrodi današnje težave. Kljub temu da "strokovnjaki" veliko pojejo o "svetovni globalizaciji", ki ne mara majhnih realnosti, mislim, da bo še vedno ostajal prostor za majhne dejavnosti.

To pomeni, da ste še vedno optimist?

Osebno sem optimist. Če ne bi gledal z zaupanjem v prihodnost, ne bi iskali novih prijemov in udejanjali novih pobud. Naše dejavnosti, ki smo jih postavljali v 40 letih dela, danes uspevajo in živijo.

Rad pa bi poudaril naslednje: danes radi uporabljamo pojme, kakršni so "direktor", "menežer" in druge podobne tujke, nihče pa ne izpostavlja vloge podjetnika. Za dobro gospodarsko upravljanje je nujno, da je za tem podjetnik, ki živi za svoje podjetje in čuti moralno odgovornost, ki jo ima do sebe, do podjetja, družine in do okolja, ki ga obdaja. Ne sme računati samo na denar, ki ga bo spravil v žep. V tem primeru gre za izposojene podjetnike.

Kaj bi svetovali mlademu človeku, ki si želi uveljavitve v gospodarskem svetu?

Mlademu človeku, ki stopa na pot samostojnega gospodarskega ustvarjanja, bi povedal, da se bo moral stalno strokovno izpopolnjevati. Ni dovolj strokovna šola, saj je življenje ob vsakem koraku šola, ki od tebe zahteva stalno novega znanja. Rad bi mu tudi svetoval, naj stopi s ponižnostjo do svoje dejavnosti in naj ne gleda samo na cilj, kdaj in kako hitro bo obogatel.

V hitro bogastvo ne verjamem, ker je zelo varljivo.

PLAVANJE

PODVIG DEVINČANA

Enaindvajsetletna plavalka iz Radovljice Alenka Kejžar je na svetovnem prvenstvu v kratkih bazenih v Atenah v nedeljo osvojila bronasto medaljo na 100 metrov mešano. Za nas pa je verjetno zanimivejša domača vest. Matjaž Zaharija iz Devina, je spet presenetil zamejsko športno javnost in se kot član deželne reprezentance Furlanije-Julijske krajine prav na dan izida našega časnika udeležuje mladinskega tekmovanja v Tridentu. Miting se bo v prestolnici Tridentinske končal dan kasneje, se pravi v petek, 24. marca. O Matjaževem tekmovanju bomo seveda poročali v prihodnji številki Novega glasa.

Ne bodite nestrpni, takoj bomo povedali, zakaj je bil Matjaž "nagrajen". Verjetno bore malo naših bralcev ob nedeljah vsaj prelista tržiško športno stran italijanskega tržaškega dnevnika, ki je v nedeljo, 19. marca, izšel s ponosnim naslovom na treh stolpcih: *Bravi Bradamente e Zaccaria*, kar bi se po naše glasilo Pridna Bradamante in Zaharija. Kolega Enrico Saba je v nadnaslovu članka dodal, da sta fanta iz Tržiča (napačno, ker je Matjaž iz Devina, čeprav tekmuje pri njemu najbližjem plavalnem društvu Adria iz Štarancana) dosegla vrhunska časa na italijanskem državnem prvenstvu v Imperiji. Matjaž Zaharija je skočil v bazen zadnji dan prvenstva in za skoraj celo sekundo izboljšal osebni rekord na 100 metrov hrbtno, čeprav bi ostale tekmovalce v kategoriji dečkov lahko še odločneje premagal. Njegov trener Davide Zara je namreč prepričan, da zna Matjaž isto razdaljo preplavati še hitreje, ker je imel občutek, da se mu je končni dotik stene bazena nekoliko ponesrečil, kot da bi "zavrl", če lahko uporabimo ta za vodne športe ne preveč primerni izraz. Matjažev trener je imel skoraj občutek, da je Zaharija varčeval z močmi pred pomembnim nastopom v Tridentu. O tem prihodnjič.

Mlademu in obetavnemu Matjažu lahko le spet zaželimo uspešno nadaljevanje športne kariere in mu čestitamo že pred prihodom v Trident. Obenem pa držimo pesti za nastop na absolutnem deželnem prvenstvu, ki se ga bo 1. in 2. aprila udeležil ducat najboljših plavalcev tržiške Adrie, z Matjažem Zaharijo - kajpak - na čelu! Čestitamo!

ALPÍN

ODBOJKA

VAL POTRDIL VLOGO VODILNEGA

IGOR COTIČ

Številni navijači in ljubitelji odbojke so v sovodenjski telovadnici prisostvovali zanimivemu in privlačnemu dvoboju med Valom Siderimpes in Olympio Kmečko banko. Srečali sta se namreč ekipi, ki se potegujeta za sam vrh in ki v medsebojnih spopadih navadno sežeta po dodatnih notranjih vzgibih, kar privede v primerjavi z ostalimi prvenstvenimi tekmami do še atraktivnejših potez. Zmago z izidom 3:1 so si priborile valovke, ki so pokazale tako boljšo skupinsko igro kot večjo mero samozavesti in odločnosti, in to v odločilnih trenutkih. Če so Rusinja Safronova in soigralke na začetku tekme z dobro organizirano obrambo in učinkovitim napadom presenetile odbojkarice Olympie, se je stanje na igrišču v drugem nizu povsem spremenilo. Corsi in soigralke so izboljšale sprejem, z uspešnimi servisi so nasprotnicam povzročale veliko težav pri gradnji igre in tudi napadi Olympie so bili v tem nizu nerešljiva uganka za domačo obrambo. Castagnarove varovanke so bile v preostalih dveh nizih enakovredne valovkam tja do polovice seta, ko je zaradi napak v vrstah Olympie prevladala premoč domačink. Naj dodamo, da so bile valovke v ključnih trenutkih zelo uspešne pri izvajanju servisa, tako da so predvidljivi napadi na krilih postali lahek plen domače obrambe. Po zmagi v derbiju so valovke utrdile položaj vodilnega na lestvici in so tako še povečale možnosti za prestop v višjo ligo.

Kapetanka Olympie Kmečke banke Hadrijana Corsi je tako razčlenila potek srečanja:" Z borbeno igro smo se enakovredno kosale z Valom, v odločilnih trenutkih smo žal naredile napake, in to še posebno v obrambi. Nov sistem igre pa nagrajuje tiste ekipe, ki manj grešijo. Mislim, da bi lahko prekrižale račune tako homogeni ekipi, kot je Val, le z zbrano in preudarno igro. Valovkam je uspelo z zelo dobro skupinsko igro vsiliti svoj ritem, temu pa se mi nismo znale uspešno upreti. Da bi bil razplet srečanja drugačen, bi morale pokazati večjo mero samozavesti in kontinuitete, kar upam, da se bo uresničilo na prihodnjih nastopih, kjer bi zmaga bila velikega pomena za osvojitev mest tik pod vrhom."

Trenerka Vala Siderimpes Silva Meulja pa je tako obrazložila uspeh: "Vedele smo, da bomo premagale Olympio, ki razpolaga z najboljšim potencialom igralk v ligi, le če bomo učinkovite pri izvajanju servisa. To nam je tudi uspelo, saj smo z ostrimi servisi nasprotnicam povzročile veliko težav pri gradnji igre, posledično smo onesposobile akcije na centru, tako da so se številni napadi Olympie zaustavili ob dobri postavitvi domačega bloka. Da je to res, potrjuje podatek, da so nas igralke Olympie v drugem nizu, ko se tega navodila nismo držale, povsem nadigrale. Vsekakor sem z zmago zadovoljna, saj smo dosegle pomembne točke, in to proti močnemu tekmecu. Treba je povedati, da igrajo vse ekipe proti vodilnemu s podvojeno močjo, zato je še posebno pomembno, da naše igralke ohranijo do konca prvenstva sproščen pristop do igre in da se pripravijo na tekme iz kola v kolo."

V moški C ligi je Olympia Agraria Terpin brez izgubljenega niza osvojila derbi v Gorici in se tako oddolžila sočanom za poraz iz prvega dela prvenstva. Do novih prvenstvenih točk so prišli igralci Vala Imse, ki so pred domačo publiko premagali ekipo Club Altura. Jerončičevi varovanci so po tem uspehu in po porazu drugouvrščenega Prevenireja naredili pomemben korak za naskok v višjo ligo. V moški D ligi pa so odbojkarji Našega praporja tudi tokrat ostali praznih rok in to proti povprečnemu Cornu (1:3), tako da je njihov položaj na lestvici vse bolj zaskrbljujoč.

KOŠARKA

V moški D ligi je Dom Mark na gostovanju pri tržaškem Cusu naletel na črn dan in tako doživel poraz (77:61). Boj za napredovanje v višjo ligo pa ostaja za mlade domovce kljub neuspehu še povsem odprt.

NOGOMET

V prvi amaterski ligi so za pravi podvig poskrbeli Sovodenjci, ki so v Špetru z zadetkom Zottija osvojili tri pomembne točke in to proti Isonzu, ki je pred dvobojem s sovodenjsko enajsterico delil z Vesno drugo mesto. Uspeha so se veselili tako sovodenjski nogometaši, ki so izboljšali svoj položaj na lestvici, kot privrženci Vesne, ki so z osvojeno točko na domačih tleh prehiteli neposrednega tekmeca za prestop v višjo ligo. V Doberdobu so igralci Mladosti vknjižili poln izkupiček točk, saj so kar dvakrat zatresli mrežo Zauleja (2:0). Uspešni so bili tudi nogometaši Juventine, ki so se z zmago v gosteh proti Červinjanu (1:4) usidrali na četrto mesto in tako naredili pomemben korak za uvrstitev v ožji krog ekip, ki se bodo potegovale za prestop v višjo ligo.

ALPSKO SMUČANJE

KAKŠEN USPEH SLOVENSKEGA ŠPORTA!

ERIK DOLHAR

Bormio (Valtellina), 19. marca 2.000. Ta kraj in datum bosta za vedno ostala zapisana z zlatimi črkami v analih slovenskega športa. S slaloma, paradnima slovenskima disciplinama, se je v Bormiu končala 34. sezona svetovnega pokala v alpskem smučanju. Za Slovence je bila to ena najuspešnejših doslej, saj so kar trije tekmovalci osvojili odličja svetovnega pokala. Špela Pretnar je za Rokom Petrovičem, Bojanom Križajem in Matejo Svet postala četrta Slovenka z malim kristalnim globusom, ki ga je osvojila v slalomu. V isti disciplini je bronasto medaljo osvojil Vrhovnik, z bronom pa se je okitila tudi Mojca Suhadolc, ki je poskrbela za prvo slovensko medaljo v hitrih disciplinah.

Slovenci so v sezoni 1999-2000 dosegli sedem posamičnih zmag, šest v slalomu in eno v superveleslalomu. Štirikrat je bila najboljša Špela Pretnar, žensko zmago je v superveleslalomu prispevala še Mojca Suhadolc, za moški slalomski zmagi pa sta zaslužna Matjaž Vrhovnik in Mitja Kunc. Poleg zmag so slovenski smučarji še trikrat stali na drugi ter šestkrat na tretji stopnički, ni pa manjkalo niti drugih vrhunskih uvrstitev. Direktor slovenskih smučarskih reprezentanc Tone Vogrinec je v Valtellini izjavil: "Vsa sezona je bila fenomenalna, zaključek pa skorajda pravljičen. Take izide bo težko ponoviti, bojim se, da bo to nemogoče. Škoda, da letos ni bilo večjega tekmovanja, ki bi nam gotovo prinesel nove velike uspehe", je po koncu sanjske sezone dejal "oče" slovenskega smučanja.

Špela Pretnar *(na sliki)* je osvojila mali kristalni globus kot zmagovalka letošnjega svetovnega pokala v slalomu, v moški konkurenci je Matjaž Vrhovnik na isti posebni lestvici zasedel tretje mesto, superveleslalomistka Mojca Suhadolc pa kolajno iz iste žlahtne kovine kot "Vrho".

Več uspeha so letos imela dekleta, ki imajo v vseh disciplinah vrhunske izide. Njihova zmagovita pot se je začela že na uvodnih tekmah v ZDA. Takrat je Špela Pretnar v slalomu Copper Mountaina delila prvo mesto s Francozinjo Christel Saioni, ki se je na koncu predstavila kot najhujši tekmec za mali kristalni globus. Samo teden dni pozneje je na najvišjo stopničko stopila Mojca Suhadolc, in sicer v superveleslalomu. Vrhničarka pa je bila šesta tudi v veleslalomu, kar se je na koncu celo izkazalo za najboljšo veleslalomsko uvrstitev ženske reprezentance. "Vražje Slovenke", kot jih nekateri v "belem cirkusu" imenujejo, so z uspehi nadaljevale tudi v Evropi. Pretnarjevi in Suhadolčevi sta se na stopničkah pridružili Nataša Bokal, ki je bila druga v slalomu Lienza, in Špela Bračun, ki je s tretjim mestom v St. Moritzu poskrbela za prvo uvrstitev med prve tri v najhitrejši disciplini, smuku. Pozneje je smukaški uspeh Bračunove ponovila tudi Suhadolčeva, ki ima za seboj daleč najboljšo sezono. Kronala jo je z bronasto medaljo v superveleslalomski razvrstitvi, upravičeno pa se lahko sprašuje, kaj bi bilo, če ne bi imela toliko smole. Najprej ji je bolezen preprečila tekme v St. Moritzu, nato si je na državnem prvenstvu poškodovala koleno in morala je na operacijo, v Aareju je padla na smuku, posledice padca pa čutila še nekaj časa. V švedskem zimskošportnem središču ni dokončala niti superveleslaloma, saj je že na startu izgubila palico, morebitnega novega padca pa ni hotela tvegati.

Razred zase so letošnji dosežki Špele Pretnar. Po uspehu v Copper Mountainu je dobila še slalome v Berchtesgadnu, Santi Caterini in Aareju, poleg tega je bila še enkrat druga in enkrat tretja. Žal pa so njeni izidi vrhunski le v slalomu, veleslalom pa ostaja, tako kot večini slovenskih tekmovalcev, velika težava.

Največ razočaranj (tudi slalomskih) je imela Urška Hrovat, ki se, podobno kot pri moških "zvezda v senci"- Jure Košir, nikakor ni mogla sprijazniti z novo opremo - krajše smuči s poudarjenim stranskim lokom - in novo tehniko. Hrovatova je bila daleč od vrhunskih dosežkov, ki jih je dosegla v prejšnjih sezonah, zato tudi razmišlja, da bi sklenila svojo uspešno športno pot. Upajmo, da se bo po počitku premislila, saj jo reprezentanca potrebuje.

Moški na začetku niso bili nič posebnega. Vrhovnik in ekipa sta sicer opozorila nase, toda vrhunskih posamičnih uvrstitev ni bilo. Takoj po novem letu je prišlo do preobrata. Vrhovnik je v Chamonixu zasedel tretje mesto in se prvič v karieri povzpel na stopničke. Njegov uspeh je v Wengnu ponovil Drago Grubelnik, Vrho je bil v Kitzbühlu še drugi, potem pa je prišel 20. februar in zgodovinski dan za Slovenijo. Takrat je namreč Pretnerjeva zmagala v Aareju, v Adelbodnu pa Vrhovnik. Že takrat je bilo jasno, da je 27-letni Ljubljančan v igri za medaljo v končni razvrstitvi. Naslednja dva nastopa je opravil slabše, a ga je na korejskem smučišču pri Jong Pjongu uspešno zamenjal Mitja Kunc, ki je v slalomu prvič na dolgi športni poti zmagal. Kunc je v drugem delu sezone zablestel tudi v veleslalomu. Imel je niz uvrstitev med najboljšo deseterico, dvakrat se je celo uvrstil na četrto mesto. Vse to mu je prineslo naziv osmega najboljšega veleslalomista sezone. V potrditev izjemne slovenske smučarske sezone samo dva podatka:

1. Vrhovnik je bil v začetku zime 53. slalomist na svetu, na koncu pa postal tretji;

2. Italija ima približno 50 milijonov več prebivalcev kot Slovenija in nekaj tisoč kilometrov več smučarskih prog na svojem ozemlju, pa se mora letos zadovoljiti s četrtima mestoma na končni lestvici svetovnega pokala Kristiana Ghedine iz Cortine in Ladinke Isolde Kostner!

Vsak komentar je ob tem odveč...

STRAN 16

ODBOJKA

DERBI PRIPADAL OLYMPII!

V soboto, 19. marca, je bil na sporedu tekem derbi Olympia-Soča. V goriški telovadnici na drevoredu XX. Septembra sta se pomerili ti dve ekipi. Derbi je brez večjih težav osvojila Olympia z gladkim rezultatom 3-0. Soča je nastopila brez centra Diega Petejana, ki se je poškodoval, trener Olympie Klokočovnik pa je imel na razpolago vse igralce. Ti so že od vsega začetka pokazali dobro igro. Posebno učinkoviti so bili servisi in napadi. Olympia je bila v vseh treh setih stalno v vodstvu in ni dovolila nasprotnikom, da bi jo prehiteli.

Prvi set so domačini osvojili z rezultatom 25-19; bolj enakomeren je bil pa drugi set, posebno v končnici. Olympia je že vodila z 22-19, ko so jo nasprotniki dohiteli in rezultat vodili s 23-24. Olympia pa ni popustila in set tudi osvojila s 26-24. Tretji set pa je bil slika prvega, saj so naši fantje vodili s 15-9 in nato 21-12. Brez večjih težav so tako zmagali s 25-16. Pohvalo si zaslužijo vsi igralci, posebno pa Boris Sfiligoj.

MH

ŠPORT

SMUČARSKI POLETI

GOLDBERGERJEV PODVIG V PLANICI

Poskusite izmeriti 225 metrov in si predstavljati, da jih lahko človek preleti brez pripomočkov; skoraj nemogoče. Pa vendar se je to zgodilo v Planici na skakalnici velikanki v dolini pod Poncami. Andreas Goldberger, "odštekani" avstrijski mladenič, ki je bil do nedavnega na prvih straneh avstrijskih časnikov zaradi težav z mamili, tako da je grozil z nastopom z jugoslovansko reprezentanco (!), je z enim samim skokom-poletom utišal vse kritike. Dne 18. marca je množica pod Bloudkovo skakalnico najprej onemela, nato pa "počila" v športni entuziazem, ko je *Goldi* (po naše bi mu rekli *zlati deček*) pristal na 225 metrih. To je najdaljši skok na smučeh v zgodovini.

Ko je skakalcem, ki so se pripravljali na odskok na vrhu "zoba" planiške velikanke, pihal sicer veter v hrbet (kar je resnici na ljubo odločilno pripomoglo k omenjenemu vrhunskemu dosežku), je edinole Avstrijcu uspelo "zaplavati" po zraku v dolino. Kmalu bi namreč prišlo do tragedije, ko je Goldbergerjev podvig skušal posnemati Japonec Okabe. V zraku ga je veter tako zanesel, da je nerodno odskočil in se tako poškodoval, da so ga morali takoj odpeljati v jeseniško bolnišnico in prekiniti navdušujočo serijo smučarskih poletov za svetovni pokal. Naj za kroniko dodamo, da so slovenski skakalci kot vselej letos še enkrat razočarali s skromnimi rezultati. Robert Cecon iz bližnje Bele Peči pa je zasedel solidno 16. mesto na tekmovanju posameznikov, medtem ko so tekmo narodov osvojili Nemci ob popolni odsotnosti italijanskih skakalcev in 7. mestu slovenskih.

Izid smučarskih poletov za svetovni pokal v Planici:

Ekipno: 1. Nemčija, 7. Slovenija; *posamično:* 1. Sven Hannawald (Nem) 410,7 točk (203,5 in 212,5m dolga skoka), 16. Roberto Cecon (Ita), 30. Damjan Fras (Slo) 213,9 (176,5-93,0).

ED

S 15. STRANI

KAKŠEN USPEH...

Za sklep še zanimivost iz Bormia. Mondeno italijansko zimsko letovišče je najboljšim svetovnim smučarjem pomahalo v slovo do naslednjega leta. Večina se jih bo res vrnila, za enega pa je bil nedeljski slalom zadnji v karieri. Pri 34 letih in po 15 sezonah se je od aktivnega tekmovanja poslovil Norvežan Finn Christian Jagge. Za zadnjo vožnjo si je izbral nenavadno oblačilo, toda povsem v duhu trenutka. S črnim frakom in sončnimi očali se je elegantno spustil po strmini, si pred zadnjim količkom snel smučke in peš zadnjič prečkal ciljno črto. V svetovnem pokalu je dosegel 7 zmag, 17-krat stal na stopničkah, leta 1992 pa je v Albertvillu osvojil olimpijsko slalomsko zlato.

Veliko manj "simpatično" pa je bilo zverinsko avstrijsko proslavljanje dobitnika svetovnega pokala, "herminatorja" Maierja. Ta je s kolegi iz reprezentance in prijatelji v Bormiu v soboto zvečer burno proslavil osvojitev velikega in treh malih kristalnih globusov. Po prvih podatkih naj bi pred eno od krajevnih diskotek poškodoval telefonski aparat in po ulicah prevračal zabojnike za smeti. Tako je poročala italijanska tiskovna agencija ANSA. Mednarodna smučarska zveza FIS je napovedala, da bo preiskala "intenzivnost" slavja. "Stvari bomo natančno preverili in nato razmislili o možnih ukrepih", je povedal predsednik FIS-a Gian Franco Kasper in dodal, da imajo pravila FIS-a v zvezi s športno korektnim obnašanjem veljavnost tudi izven smučanja. Vodja avstrijskih alpskih smučarjev Hans Pum je napovedal, da bo moral Maier iz svojega žepa kriti nastalo škodo, če je za dogodek odgovoren. Za Maierja tovrstno proslavljanje ne bi bila premiera. Z nekaterimi prijatelji je prvič izstopal "na kolesarskem izletu" novembra 1998 v Aspnu. "Po velikih uspehih je tudi slavje dovoljeno. FIS naj raje razmišlja o drugih stvareh," je temo na avstrijski televiziji komentiral najuspešnejši letošnji smučar...

DODATEK

Prejšnji teden smo pod rubriko *Prejeli smo* objavili pismo prof. Martina Krannerja z naslovom *Olympia in ideološka opredeljenost*. Sam avtor nam je posredoval dodatek k prispevku:

V Pravilih *Olympie se 2. člen glasi:*

Namen društva je a) navajati mladino k športnemu udejstvovanju; b) pripravljati člane za športna tekmovanja; c) vzgajati člane kot psihofizično enoto po geslu Zdrav duh v zdravem telesu, *kajti poštena igra, plemenit značaj in tovarištvo so vrednote, ki dajejo športnemu rezultatu pravo vrednost. Društvo je apolitično.*

Taka je "močna ideološka opredeljenost", izražena z ustanovitvijo Olympie in potrjena v njenih Pravilih.

»JE, KAR JE«

E-MAILŠČINA

PETER SZABO

Si že vidu site tucows?

Vprašali se boste, kaj pomeni prejšnji stavek. Vprašanje je popolnoma upravičeno. Gre za nov jezik, ki mu pravim e-mailščina, pojavlja pa se predvsem - kot pravi samo ime - v elektronski pošti.

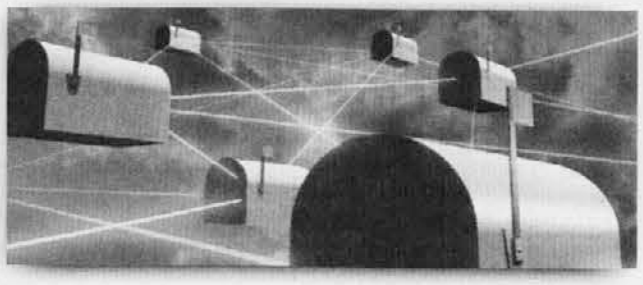

V slovenščini najprej razlikujemo knjižni in pogovorni jezik. Potem lahko govorimo še o narečjih. Jaz bi tem še dodal e-mailščino. *Opazil sem, da večina Slovencev uporablja čisto svojevrsten jezik, ko gre za elektronske medije. Temu botruje več razlogov, toda poglejmo najprej značilnosti takega okrnjenega jezika.*

Najprej gre za neke vrste slogleščino, *mešanico med slovenščino in angleščino. Seveda imamo lepe domače računalniške izraze in jih tudi uporabljamo, ko moramo kaj povedati bolj uradno. Ko pa pišemo prijateljem po elektronski pošti, nam je čas dragocen in se nam zdi, da potrebujemo veliko manj časa, da napišemo* palmtop *kot pa dlančnik, čeprav to ni res. Poleg tega pa še krojimo angleške besede po slovensko. Tako mi je ugledni prevajalec in znanstvenik v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani napisal podobno sporočilo: "Prvo cutaj in potem pejstaj tekst v body." To je dobesedni prepis angleškega stavka: "First cut and then paste the text into the body." Kar bi pomenilo, da je treba besedilo izrezati oziroma kopirati iz urejevalnika besedila in ga nato prilepiti v samo elektronsko sporočilo. In prav zaradi tega sem izbral izraz* e-mailščina. *Gre za zlitje angleške besede za elektronsko sporočilo in slovensko obrazilo. Krasno, kajne?!*

Poleg tega gre tudi za poenostavljanje slovnice, pa naj bo to narečne ali pogovorne narave. Vsaka izpuščena črka je pridobitev na času in prostoru. Svet noro hiti naprej in čim bolj telegrafsko uspemo komunicirati, bolj hitra in učinkovita naj bi bila komunikacija. Najprej odpadejo obrazila: si vidu, si slišu... Nato pa, če je le možno, samoglasniki - posebej če si pišemo sporočila Primorci: sm vidu, sm šou. *Pred kratkim sem dobil sporočilo: "U rjedi, sn dubu toj imejl, ma t n morm dubt n GSM. Ljp dan. LP" Stvar se zdi nerazumljiva. Preberite jo na glas, pa bo vse jasno, prevod pa se glasi: "V redu, dobil sem tvoje elektronsko sporočilo, vendar te ne morem dobiti na mobilni telefon. Lep dan. Lep pozdrav." Moramo priznati, da je okrnjeni način komuniciranja izredno hiter in učinkovit. Tudi uradna slovenščina nam mora včasih dovoliti, da si oddahnemo od slovnice in jezik malo popackamo.*

Sprašujem se, kaj je razlog takega komuniciranja. Seveda hitrost, to smo že omenili. A prav gotovo obstaja še kaj. Morda človekova želja, da bi ohranil pristnost in osebnost komunikacije. Ko so uvedli telefone, se ljudje niso mogli navaditi pogovora prek tega čudnega stroja. Večinoma so se menili, kdaj se srečajo, in se potem pogovorili na štiri oči. Še danes se mnogim zdi telefonski pogovor preveč hladen in neoseben. Nekaj podobnega najbrž velja za elektronsko pošto. Medij je še preveč hladen in neoseben, da bi se kar tako sproščeno prijateljsko dopisovali. Zato pa čutimo potrebo, da ga poosebimo, zaznamujemo s pogovornimi, narečnimi izrazi ali čisto prijateljskim žargonom.

Pojav se mi zdi zanimiv, poglejmo, kaj se bo še iz tega razvilo. Pa usem n ljp pozdrau! Mejte se fajn!

Z 11. STRANI

GLEDALIŠČE...

Ali je za naš oder dovolj, da pridejo v poštev samo "circenses"? Ali pa je treba, da igra tudi vzgaja! Izražanje na dramskem področju je kulturno dejanje, enako izražanju na literarnem, lik ovnem, glasbenem in podobnih področjih. Kulturno dejanje pa je zares kultura, kadar je njen namen prizadevanje za nekaj dobrega, za nekaj etičnega. Brez etike pa ni prave umetnosti.

Ne vem, kdo v naših društvih izbira odrska dela in po kakšnih kriterijih. Ali se morda izbirajo po meri igralcev, da morejo na odru pokazati svoje igralske talente? Ali pa se izbirajo po številčni moči igralskega kadra? Mislim, da bi morali izbirati predvsem po namembnosti: delo naj vsebuje neko etično - vzgojno sporočilo. Tako gledanje in razmišljanje o dramski dejavnosti ni noben fanatizem ali kratenje svobode umetnosti, je le vrednotenje dramskega izražanja z vzgojno - etičnega stališča. Treba je biti občutljiv za takšno vrednotenje in se je treba vzgajati zanj. Zakaj ne bi Zveza slovenske katoliške prosvete organizirala okroglo mizo ali nekaj predavanj, namenjenih včljanjenim društvom, o namenu in pomembnosti gledališča in gledališčne kulture? Naj zaključim z besedami znanega gledališkega ustvarjalca Evgena Carja (Družina, 5. marca t.l.): "... Bolj kot kaj drugega je prav gledališče hram duha... Gledališče namreč tudi vzgaja, plemeniti, ustvarja bogato notranjo tihoto, osrečuje, potrjuje vero v smisel življenja.

MK

■ **SCGV KOMEL: OBISK IZ ZAGREBA**

Spet bodo med nami mladi glasbeniki Srednje šole Pavel Markovec v Zagrebu. Sodelovanje med goriškim glasbenim Centrom E. Komel in zagrebško ustanovo traja že nekaj let. V teh letih sta si ustanovi izmenjali gostovanje učencev in uresničili tudi sodelovanje na pedagoškem področju. Naj omenimo le, da obiskuje pianistka z zagrebške šole tedensko pouk eksperimentalnega razreda prof. Sijavuša Gadžijeva v našem mestu. Taka srečanja so gotovo v obojestransko korist in osmislijo tudi vlogo glasbenih ustanov, ki ne posredujejo samo strokovnega znanja, ampak prispevajo k razvijanju človeških vezi. Vsi ste torej toplo vabljeni na srečanje z zagrebško glasbeno šolo, ki bo v sredo, 29. marca, ob 18.30 v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

■ **GORIŠKI PRAZNIK**

Na praznik goriških mestnih zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana je bila 16. t.m. v stolnici slovesna maša, ki jo je daroval nadškof msgr. Dino De Antoni. V svoji homiliji se je predvsem zaustavil ob pomenu in vlogi obeh svetnikov, obenem je tudi pozval meščane k medsebojnemu dialogu.

Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

V počastitev 90-letnice rojstva priljubljene goriške pesnice je pri Goriški Mohorjevi družbi izšel italijanski prevod ciklusa pesmi *Križev pot*, za katerega je poskrbela Marija Kacin. Spremno besedo je napisal Marijan Brecelj.

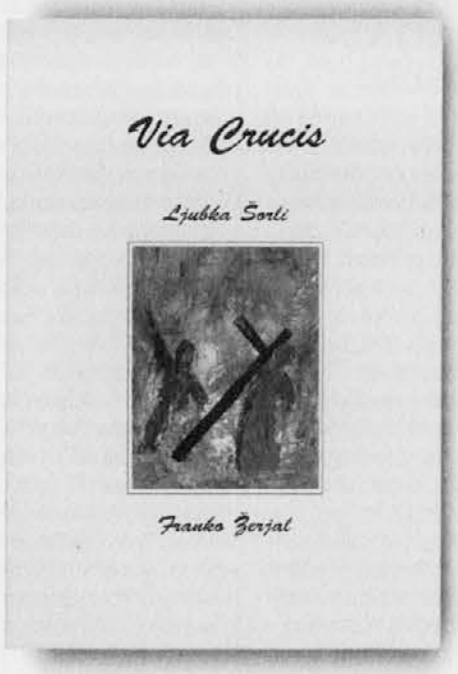

Ljubka Šorli

VIA CRUCIS

Ilustriral Franko Žerjal